

Bütün Dünya

192297 SAYI: 2017 / 12 FİYATI: 5 TL

Türkler Bütün Medeni Milletlerin Dostudurlar

H. Atatürk

Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın Kurucusu Olduğu

**Türk Dünyası Transplantasyon Derneği ile
Türkiye Organ Nakli Derneği'nin ortak kongresi**

Sh: 5

Erdem Akyüz:
**Atatürk
ve Okuma
Tutkusunu** Sh: 31

Cengiz Özakıncı:
**Türkiye
Cumhuri-
yeti'nde**

Tekin Özertem:
**Hayali Cihan
Değmeyen
Zamanlar** Sh: 69

Öğüt Yazman:
**Türkiye
Ekonomi-
sinde
Görünüm**
Sh: 73

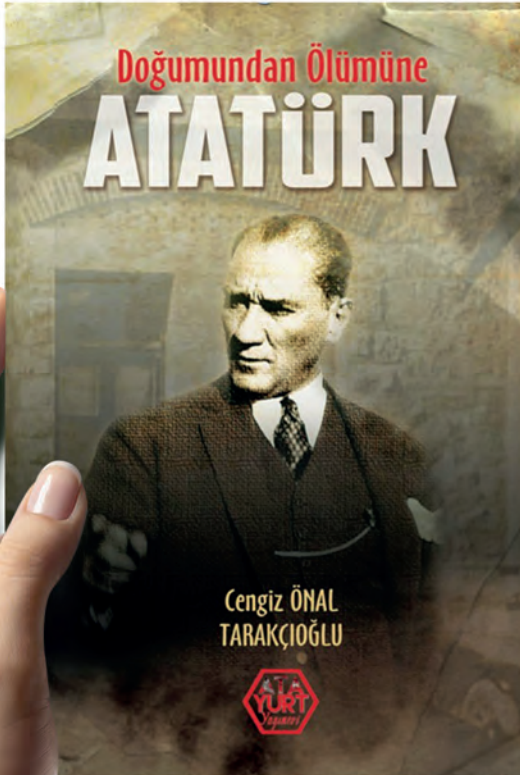
Yaşar Öztürk:
**Atatürk
ve Suriye** Sh: 25

**Kadın
Hakları
Devrimi** Sh: 10

Gazi Güder:
**Ulusal
Yazılım** Sh: 42

Atatürk İlke ve Devrimleri ile Atatürkçü Düşünce Sistemi ve Laik Cumhuriyet Rejimi'ni, ellerine geçirdikleri her fırsatta yok etmek isteyen malumzihniyetin, bugüne kadar aldıkları yol ve ulaştıkları nokta hepimizce bilinmekte ve görülmektedir. (...) Oysa üzeri örtülemeyecek bir gerçek; tarihini bilmeyenlerin geleceklelerini kuramayacaklarıdır... Bizi biz yapan değerlere hak ettiğini verebilmek ve Mustafa Kemal Atatürk ve ona ilişkin değerler hakkında, Türk Ulusu'na doğru ve gerçek bilgileri aktarabilmek için gerek araştırmalarında, gerekse makaleleri ve hazırlığı içinde olduğu kitaplarında, çalışmalarını bir kuyumcu titizliği ile sürdüren ve büyük bir sorumluluğun gereğini inanç ve kararlılıkla yapmaya çalışan Tarihçi, Araştırmacı, Yazar **Cengiz Önal Tarakçıoğlu**'nu kutlar, kendisine kolaylık ve başarılar temenni ederim. / *Turgut Özakman (Ankara, 2008)*

Doğumundan Ölümüne Atatürk adlı bu Kitap, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün, bugüne değin çeşitli amaçlarla Türk Ulusu'na yanlış ve eksik anlatılmış olmasının yarattığı Doğru Bilgiye hasret duygusundan doğmuştur. Bu ilk kitabım henüz yayınlanmış olup, tüm seçkin kitapevlerinin raflarında yerini almıştır...
Cengiz Önal Tarakçıoğlu

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Bütün Dünya 2000

Başkent Üniversitesi

Adına Sahibi:

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Anıtsal Yönetmen:

Mete Akyol

Yayın Genel Yönetmeni:

Ufuk Akyol

**Görsel Yönetmen
ve Yayın Genel Yönetmeni**

Yardımcısı :

Turgut Keskin

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Gülçin Orkut Akyol

Teknik Yapım Yönetmeni:

Faruk Güney

Yayın Danışmanı:

Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:

Haydar Göfer

Sanat Danışmanı:

Süheyla Dinç

Eğitim Danışmanı:

Dr. Fatma Ataman

Düzeltilme Sorumlusu:

Nükhet Alicikoğlu

*Başkent Üniversitesi'nin bir
kültür hizmeti olan Bütün Dünya
2000, Başkent Üniversitesi
kuruluşlarından*

*Aküm Reklamcılık, Danışmanlık
ve Yayıncılık Ajansı Sanayi ve
Ticaret A.Ş.'nin 1. Cadde
No: 77, Bahçelievler, Ankara
adresinde hazırlanmıştır.*

Seçiciler Kurulu:

Prof. Dr. Nevzat Bilgin (*Anısal Başkan*)
Prof. Dr. Ahmet Mumcu
Prof. Dr. Solmaz Doğanca
Prof. Dr. Sevil Öksüz
Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,
Prof. Dr. Okay Eroskay
Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,
Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,
Prof. Dr. Levent Peşkirioğlu,
Gülbüz Atabek, Kaya Karan,
Ayhan Erten, İlhan Banguoğlu,
Ahmet Aydede, Ertan Karasu, Manuel Bilos

Sürekli Yazarlar:

Yahya Aksoy, Yücel Aksoy, A. Erdem Akyüz, Prof. Dr. Kemal Arı,
Sabriye Aşır, Dr. Sıtkı Aydinel, Nuray Bartoschek, Kaya Boztepe,
Haluk Cansın, Nevin Dedeoğlu, Dr. Cihangir Dumanlı,
Haluk Erdemol, Sema Erdoğan, Konur Ertop, Gülbüz Evren,
Metin Gören, Mümtaz İdil, Muzaffer İzgü, Nilay Karatosun,
Filiz Leloğlu Oskay, Cengiz Önal, Cengiz Özakıncı, Saniye Özden,
Tekin Özertem, Yaşar Öztürk, Necdet Pamir, Zeki Sarıhan,
Sezin San Sungunay, Mete Tizer, İzlen Şen Toker, İzmir Tolga,
Melek Şirin Tolga, Dr. Mehmet Uhri, Mehmet Ünver,
Orhan Velidedeoğlu, Dr. Öğüt Yazman, Aylin Yengin,
Halit Yıldırım, Mustafa Yıldız

Yönetim Merkezi:

10. Sokak No: 45, Bahçelievler, Ankara
Tel: (0312) 212 80 16
Faks: (0312) 212 31 33

İletişim Adresi:

Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok,
Kat: 3, Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
Tel: (0216) 456 27 27 (pbx)
Faks: (0216) 456 27 29

Baskı: APA Uniprint Basım Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Hadımköy, İstanbul Cad. Ömerli Mah. No:159
Arnavutköy, 34555 İstanbul

Dağıtım: Yaysat

Basım Tarihi: 27 / 11 / 2017

www.butundunya.com.tr • butundunya@butundunya.com.tr

3 Yönetim Anlayışı Dr. Ufuk Akyol

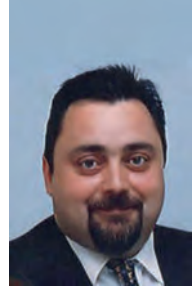
5 Türk Dünyası Transplantasyon Derneği ile Türkiye Organ Nakli Derneğinin Ortak Kongresi

- 10** Türkiye Cumhuriyeti'nde Kadın Hakları Devrimi
Cengiz Özakıncı
- 15** Devrim Şehidi Asteğmen Kubilay Dr. Cihanşir Dumanlı
- 19** Atatürk ve Nefes
Kaya Boztepe
- 25** Atatürk ve Suriye Yaşar Öztürk
- 31** Atatürk ve Okuma Tutkusu
A. Erdem Akyüz
- 35** Düşman Eline Geçmektense
Zeki Sarhan
- 39** Asker Ocağında Spor
Metin Gören
- 42** Ulusal Yazılım *Gazi Güder*
- 46** Usta Gazeteci Mete Akyol, Özlem Duygularıyla Anıldı
- 47** Mete Akyol'u Çok Arıyorum
Gürbüz Evren
- 51** Fakirliğe Methiye *Mete Akyol*
- 52** İnsana Yaraşır Bir Gelecek
Necdet Pamir
- 57** Çok Partili Sisteme Geçiş
Cengiz Önal
- 61** Hakimiyeti Milliyet Yazıları

İÇİNDEKİLER

- 63** Asrın Kâbusu Algı Yönetimi
Necef Uğurlu
- 69** Hayali Cihan Değmeyen Zamanlar *Tekin Özertem*
- 73** Türkiye Ekonomisinde Görünüm *Dr. Öğüt Yazman*
- 79** Amiral Isoroku Yamamoto
Erhan Kanyılmaz
- 85** İstanbul Kazan Sermet Muhtar Kepece *Konur Ertop*
- 90** 3 Mayıs 1808 *Haluk Erdemol*
- 95** Vicdanınız Rehberiniz Olsun
Nuray Bartoschek
- 97** Fahriye Abla *Sabri Kemal*
- 101** Ortaköy'de Bir Yılbaşı Gecesi *Mehmet Ünver*
- 105** Kütüphaneler *Yahya Aksoy*
- 109** Elit ve Elitist *Berk Yüksel*
- 113** Yetenek Avcılığı *Barbaros Eneç*
- 119** Pırlanta Yüzükle Evlilik Teklifi *Sabriye Aşır*
- 124** Obersee İzlen *Şen Toker*
- 129** Sherlock Holmes
Sedem Demir
- 133** Tüm Arılar Ölürse Neler Olur?
- 135** Yıldızların Yalnızlığı
Mehmet Uhri
- 139** "Neler Olmuyor ki Dünyada Sezin San Sungunay
- 143** Anne Babaların Sık Yaptığı 7 Hata *Nilay Karatosun*
- 147** 10 Maddelik Hayat Dersi
Deniz Bener
- 50 İlk Dersimiz Türkçe
- 84 Dünyalık
- 128 Bilginizi Denetleyin
- 150 Poldi
- 151 Çözümler
- 152 Yarının Büyükleri
- 154 Bulmaca
- 156 Satranç
- 158 Bize Gönderilen Kitaplardan
- 160 Bir Fotoğraf Bin Sözcük

Yönetim Anlayışı

21. yüzyılın ikinci onyılı bitmek üzereyken, iş hayatında süregelen yönetim anlayışında yavaş ancak kökten bir değişimi de gözlemliyoruz. Ülkemizde çoğunlukla aile şirketi olarak tanımladığımız işletmeler,

giderek artan uluslararası şirketlerle rekabet edebilmek için yönetim anlayışlarını gözden geçirmek zorunda olduklarının farkındalar. "Kurumsallık" kavramı, bir yönetim yapısı olarak kazanılması gereken en öncelikli özellik olarak görülürken, bunun paralelinde ilerleyen temel değişimin, aslında daha farklı bir konuda, "yönetim anlayışı"nda olması gerçeği perdenin ardından çıkıyor.

Çalışanın mutlu olmasını sağlamak öncelikle iş güvencesi gerekti-

riyor. Çalışan, işinin patronun veya amirin iki dudağı arasında olmadığını bilmeli. Gereken şartları sağladığı takdirde şirkette ilerleyebileceği yolunu çizebilmeli. Fikirlerinin dinleneceğini, değerlendirileceğini

bilmeli. Özlük haklarının korunduğunu bilmeli.

Şirketin "basit açıklıgözlülüklerle" tenezzül etmeyeceğinden emin olan çalışan, şirketin rekabet ortamındaki en kuvvetli silahı olacaktır.

Bunun gerçekleşmesi için gereken ise patrone baş- layıp, en küçük amire kadar tüm

yönetici ekibin "yönetmek" ile "hükmetmek" in önce farklı kavramlar olduğunu anlamaları ve ardından hükmetmeyi bırakıp, yönetmeye yönelmeleridir. •

ufukakyolbd@gmail.com

**İşletmeler,
giderek artan
uluslararası şirketlerle
rekabet edebilmek için
yönetim
anlayışlarını
gözden
geçirmek
zorunda
olduklarının
farkındalar.**

Beni Hatırlayınız

ATATÜRK'ÜN BUGÜNÜ DE AYDINLATAN ÖZDEYİŞLERİ

Derleyen: GAZİ GÜDER

- *Benim istediğim sadece memleket işlerinin Büyük Millet Meclisinde açıkça münakaşa edilmesidir. Büyük Millet Meclisinde Türk milletinin gözü önünde açıkça konuşulamayacak hiçbir iş yoktur. (1930)*
- *Millete efendilik yoktur. Hizmet etme vardır. Bu millete hizmet eden, onun efendisi olur. (1921)*
- *Yapmak iktidarında olmadığımız işleri uyuşturucu, oyalayıcı sözlerle yaparız diyerek millete karşı gündelik siyaset takip etmek prensibimiz değildir. (1931)*
- *Memleket işlerinde, millet işlerinde, hakikî işlerde duygulara, hatıra, dostluğa bakılmaz. (1922)*
- *Memleket dayanışma isteyen bir birliğe muhtaçtır. Alelâde politikacılıkla milleti parçalamak, hıyanettir. (1925)*
- *Milleti, aklımızın ermediği, yapmak kudret ve kabiliyetini kendimizde görmediğimiz hususlar hakkında kandırarak geçici teveccühler elde etmeye tenezzül etmeyiz. Millete, âdi politikacılar gibi yalancı vaadlerde bulunmaktan nefret ederiz. (1925)*
- *Millet tarafından, millet adına, devleti idareye yetkili kılınanlar için, gerektiği zaman millete hesap vermek mecburiyeti, lâubalilik ve keyfî hareketle uzlaşamaz. (1930)*
- *Bu memlekette çalışmak isteyenler, bu memleketi idare etmek isteyenler memleketin içine girmeli, bu milletle aynı şartlar içinde yaşamalı ki ne yapmak lâzım geleceğini ciddi surette hissedebilsinler. (1923)*
- *Her ne suretle olsun, hizmet edenler milletten büyük mükâfatlar bekliyorlarsa katiyen doğru bir harekette bulunmuş olmazlar. Milletten çok şey istememeliyiz.*
- *Hizmet edenler, namus vazifelerini yerine getirmiş olmaktan başka bir şey yapmamışlardır. (1923)*

K Atatürk

Türk Dünyası Transplantasyon Derneği ile Türkiye Organ Nakli Derneğinin Ortak Kongresi

Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın kurucusu olduğu Türk Dünyası Transplantasyon Derneği'nin, Türkiye Organ Nakli Derneği ile ortaklaşa düzenlediği ikinci uluslararası bilimsel kongre, 1-3 Kasım tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirildi.

Dünya Organ Nakli Derneği'nin seçilmiş Başkanı ve Başkent Üniversitesi kurucusu Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın 14 Aralık 2014'te kurduğu Türk Dünyası

Transplantasyon Derneği'nin, yine 1990 yılında Haberal'ın öncülüğünde kurulan Türkiye Organ Nakli Derneği ile ortaklaşa düzenlediği ikinci uluslararası bilimsel kongre,

Kongrenin açılış konuşmasını Prof. Dr. Mehmet Haberal yaptı

başkent Ankara'da gerçekleştirildi. 1-3 Kasım tarihleri boyunca devam eden kongreye, 29 ülkeden yüzlerce cerrah katıldı.

42 yıl önce, 3 Kasım 1975 tarihinde Türkiye'de ilk organ naklini gerçekleştiren Prof. Dr. Mehmet Haberal, ev sahipliği yaptığı bu önemli bilimsel kongredeki açılış konuşmasında, organ naklinin tarihçesini anlattı. Kongrenin ilk günündeki ikinci konuşmacı ise, Ortadoğu Organ Nakli Derneği (MESOT) Başkanı **Bassam Saeed** oldu. Dünya Organ Nakli Derneği

Başkanı Prof. Dr. **Nancy Ascher** da kongrede yaptığı konuşmada, Türkiye'de ve bu önemli bilimsel etkinlikte bulunmaktan duyduğu memnuniyeti dile getirdi.

Türk Dünyası Transplantasyon Derneği ile Türkiye Organ Nakli Derneği'nin ikinci uluslararası bilimsel kongresinin konuklarından biri olan Kırgızistan Cumhurbaşkanı **Almazbek Atambayev**'in eşi Dr. **Raisa Atambayeva** ise, kongreye ev sahipliği yaptığı için Prof. Dr. **Haberal**'a içten teşekkürlerini sundu ve devam etti:

"Bu kongreye dünyanın en önemli transplantasyon cerrahları katılıyor. Haberal hocamızın değerini hepimiz biliyoruz. Onun prensiplerini ve insanları ne kadar sevdiğini de biliyoruz. Bu değerler ona hep yardımcı oldu. Bugün hepimiz, Türkiye'de gelişmiş bir transplantasyon ortamı olduğunu görüyoruz. Bunu yapan ve geliştiren de Sayın Haberal'dır. Orta Asya devletleri özellikle Kırgızistan için Haberal'ın kurduğu Türk Dünyası Transplantasyon Derneği bizim için çok önemli. Bu dernek

Kongreye 29 ülkeden yüzlerce cerrah katıldı.

“şu an bizim doktorlarımızın Başkan Hastaneleri’nde kaliteli eğitim alması için çok önemli bir işlev görüyor. İnsanların hayatını kurtarmak için eminim bu kongre milletler arasında bir birliklilik sağlayacak.”

Kırgızistan Cumhurbaşkanı Almazbek Atambayev’in eşi Dr. Raisa Atambayeva

MESOT eski Başkanı ve Dünya Organ Nakli Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Adibul Hasan Rizvi ise, hemodiyaliz ile böbrek naklinin ekonomik boyutunu değerlendirdi.

Kongrenin ikinci oturumu da, bilim insanlarının sunum-

ları ile devam etti. Avustralya’dan gelen Dünya Organ Nakli Derneği Eski Başkanı **Jeremy Chapman,**

Açılış seremonisinin ardından oturumlar ve bilimsel sunumlarla devam eden kongrede, ilk oturumunun yöneticiliğini Prof. Dr. **Mehmet Haberal,** Dr. **Nancy Ascher** ve **Seyed Ali Malek Hosseini** yaptı. İlk günün ilk oturumunda Kuveyt Transplantasyon Derneği Başkanı **Mustafa Al-Mousawi,** Prof. Dr. **Mehmet Haberal** öncülüğünde 2008 yılında yayımlanan İstanbul Deklarasyonu’nu ve bugün gelinen noktayı anlattı. Amerika’dan katılan Dünya Organ Nakli Derneği Yönetim Kurulu Üyesi **Stefan G. Tullius** da, organ nakline yönelik artan taleplerle ilgili görüşlerini aktardı. Pakistan’dan gelen

“Orta Asya devletleri ve özellikle Kırgızistan için Haberal’ın kurduğu Türk Dünyası Transplantasyon Derneği bizim için çok önemli.”

Kongreye katılan bilim insanları kongrenin ev-sahipliğini yapan Prof. Dr. Mehmet Haberal ile birlikte

Türk Dünyası Transplantasyon Derneği'nin temsilcileri, Dr. Raisa Atambayeva ve Prof. Dr. Mehmet Haberal kongre günlerinde birlikte.

diyabetik ve obez hastalar için transplantasyon seçenekleri konulu sunumunu yaptı.

Kongrenin ikinci gününde de, dünyanın önde gelen cerrahları sunumlarını yaptılar. İspanya Organ Bağışı ve Nakli Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. **Marti Manyalich** ve Dünya Organ Nakli Derneği Başkanı Prof. Dr. **Nancy Ascher**'in sunumlarının ardından İngiltere Kraliyet Tıp Derneği Başkan Yardımcısı Prof. Dr. **Nadey Hakim**, organ

nakli sürecinde yaşanan cerrahi yeniliklerle ilgili son gelişmeleri paylaştı.

Gazi Üniversitesi Genel Cerrahı Prof. Dr. **Aydın Dalgıç**, Prof. Dr. Michalis Katsimpoulas, Dünya Organ Nakli Derneği Eski Başkanı Prof. Dr. **Philip O'Connell**, MESOT Eski Başkanı Prof. Dr. **Faissal Shaheen** ve İstanbul Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. **Mehmet Şükrü Sever**'in bilimsel sunumları devam ederken, diğer salondaki kürsüde de kadavradan organ nakli ile ilgili değerlendirmeler yapan Ürdün Organ Nakli Merkezi Direktörü Prof. Dr. **Abdel-Hadi Breizat** vardı.

Asya'da organ nakli alanında yaşanan zorlukları anlatan MESOT Eski Başkanı Prof. Dr. **Anwar Naqvi** de, Prof. Dr. Haberal ile karşılıklı sorular üzerinden fikir alışverişinde bulundu.

Kanlıdan karaciğer transplantasyonunun, Mısır'da 16 yıldır uygulandığını söyleyen MESOT seçilmiş

Prof. Dr. Sayed Ali Malek Hosseini, Prof. Dr. Mehmet Haberal'a Kur'an-ı Kerim armağan etti.

Türk Dünyası Transplantasyon Derneği'nin Kırgızistan, Özbekistan, Azerbaycan, Kazakistan ve Tacikistan temsilcileri, Prof. Dr. Haberal'a çeşitli armağanlar takdim ettiler.

Başkanı Prof. Dr. **Refaat Kamel** de, deneyimlerini paylaştı.

Kongrenin ilk günündeki bilimsel oturumların ardından Prof. Dr. **Haberal**, dünyanın dört bir yanından gelen meslektaşları ve dostlarına Başkent Üniversitesi Ankara Hastanesi ile Başkent Üniversitesi Kampüsü'nü de gezdirdi.

Türkiye'nin en büyük kütüphanelerinden biri olan Başkent Üniversitesi Kütüphanesi'ni beğeniyle inceleyen konuklar, daha sonra da Haberal'ın verdiği kokteyle katıldılar. Kongreye katılan bilim insanları, ikinci günün akşamında da Prof. Dr. **Mehmet Haberal**'ın verdiği kongre yemeğinde buluştular.

Türk Dünyası Transplantasyon Derneği'nin Kırgızistan'daki temsilcilerinden Kamchibek Uzakbaev ve Kazakistan'daki temsilcisi Zhaksylyk Dorskaliyev de, kongrenin üçüncü gününde organ nakli alanındaki çalışmalar konusunda konuşmalar yaparken; Azerbaycan

ve Tacikistan'dan katılan cerrahlar da bilimsel sunumlar yaptılar. Üçüncü gündeki oturumlarda, MESOT Başkanı Bassam Saeed ve MESOT eski Başkanı Marwan Masri de bilgi, tecrübe ve çalışmalarını meslektaşlarıyla paylaştılar. Kongrenin son gününde, Japonya Transplantasyon Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Atsushi Aikawa ile Dünya Organ Nakli Derneği Kuzey Amerika Temsilcisi Medhat Askar da birer konuşma yaptılar.

Ortadoğu, Orta Asya ve Afrika'yı bir köprü gibi birleştiren Türkiye Organ Nakli Derneği ile Türk Dünyası Transplantasyon Derneği'nin büyük ilgi gören ikinci uluslararası bilimsel kongresinde, kapanış konuşmasını da kongrenin ev sahibi Prof. Dr. **Mehmet Haberal** yaptı.

Türkiye'de organ nakli konusunda bugüne kadar düzenlenen en önemli bilimsel etkinliklerinden biri olan kongre, bilim insanlarının birlikte fotoğraf çekilmeleriyle son buldu. •

Otopsi
Cengiz Özakıncı

Musevilikte,
Hristiyanlıkta,
Müslümanlıkta
Kadın ve

Türkiye Cumhuriyeti'nde Kadın Hakları Devrimi

Yahudi Hristiyan Müslüman erkekleri, çağlar boyunca, kadın özgürlüğüne dinsel görünümlü yasaklar uydurarak karşı çıkmışlardır. Kadınlar yalnızca Müslümanlıkta ezilmiş de Yahudi Hristiyan geleneğinde özgür yaşamış, değildir.

İsa'nın havarilerinden Pavlus'un İncil'de yer alan ve Hristiyanlarca neredeyse ikibin yıl boyunca uygulanan şu buyrukları, bunu açıkça göstermektedir:

“Kadın, susacak, sessiz bir öğrenci olacaktır. Sakın kadın öğretmenlik yapmaya, yöneticilik

yapmaya kalkışmasın! Tüm yönetim işlerini kadına kesinlikle yasaklıyorum. Çünkü, Adem önce, Havva sonra yaratılmıştır. Adem suç işlemiş, Havva cennette aldanıp ilk suçu işlemiştir.”^[1]

“Ey kadınlar! Kocanıza tıpkı Tanrı'ya tapmışınız gibi kulluk edin.”^[2]

“Çünkü erkek kadın için değil, tersine kadın erkek için yaratılmıştır.”^[3]

Yahudi-Hristiyan (Judeo-Christ) geleneğini "İnsancılık" (Humanism) olarak adlandırıp öven Eric Fromm gibi "düşünür"lerin tersine, Tanrı'yı "baba" (dolayısıyla erkek) diye belleyen Yahudi-Hristiyan geleneğinde, öğretmenlik, yöneticilik Allah'a özgü (Allah'ın erkek sayılması dolayısıyla da salt erkeklerle yararlı) işler olarak görülmüş; bu nedenle öğretmenlik, yöneticilik işleri kadınlara yasaklanmıştır. Hristiyanlıkta kadın susturulmuş, ona yalnızca doğurma, doyurma, ev işleri yüklenmiş; Havva'nın cennette iken işlediğine inandıkları ilk suçlu yüklenmiş (doğuştan suçlu) bir yaratık olarak, hep aşağılanmış; kocasına Tanrı gibi tapması öğütlenmiştir.

Salt Yahudi geleneği ele alınacak olursa, durum yine böyledir. Günümüzde, Hindistan'da geleneklerini bozmadan korumuş bir Yahudi toplumu vardır. Erkekleri uzun sakallı şalvarlı; kadınları tepeden tırnağa İbranice "frumqa" adını verdikleri kara çarşaflara bürün-

İbranice "frumqa" adı verilen çarşaflar giyen Musevi kadınlar.

müş; erkekler takkeli, tesbihli, üç adım önden gider; kadınlar başları önde, kocasının üç adım ardından gelir. Günümüzde İsrail'de kadınlar ile erkeklerin aynı kaldırımdan yürümelerini bile yasaklayan Musevi mahalleleri vardır. İşte Yahudi geleneğindeki kadının durumu da budur.

Çarşafalı Hristiyan kadınlar

Yahudilik, dörtbin yıllık; Hristiyanlık ikibin yıllıktır; oysa Yahudi-Hristiyan Batı'da kadın özgürlükleri, şunun şurasında yüz yıl önce başlar. Batı uygarlığının

İsrail'de tutucu mahallelerde "kadınlara yasak" tabelaları.

öncülerinden sayılan İngiltere'de dahi, kadınlar Lordlar kamarasına sokulmazken, Avam kamarasına ancak 1928'de girebilmişlerdir. Demek ki, Aziz Pavlus'un kadın yasakları, kağıt üzerinde kalmamış, ikibin yıla yakın bir süre boyunca uygulanmıştır. Batı'daki kadın

özgürlükleri Yahudi-Hristiyan İnsancılığı'nın (Judeo-Christ Humanism) bir ürünü değil, tersine Yahudi-Hristiyan Gelenekleri'nin yıkılmasının bir ürünüdür. Kadın özgürlükleri, bu özgürlüklerin ortaya çıktığı tüm ülkelerde, yerleşik dinsel geleneklerin kırılmasıyla gerçekleşebilmiştir. Türkiye'de de bu böyle oldu.

Ülkemizde kadınlar, ilk kez 1930 yılında yerel yönetim seçimlerinde oy kullanıp aday olabildiler. İlk kez 1934 yılında milletvekili seçimlerinde, milletvekili seçme ve seçilme özgürlüğüne kavuştular.

İlk kadın milletvekillerimiz

AFYON KARAHİSAR
Mebrure Göseoç

ANKARA
Hatı Çırpan

ANTALYA
Türkân Baytaş

BALIKESİR
Saliha Özköklü

BURSA
Şekibe İnanlı

DIVAREKİR
Huriye Oaış

EDİRNE
Dr. Fatma Menlik

ERZURUM
Nakiye Elgün

İSTANBUL
Fakîbe Öymen

İZMİR
Benal Nevvâz İstar

KAYSERİ
Feriha Çaygöç

KONYA
Bedîa Merova

MALATYA
Mihri Pektaş

SAMSUN
Meliha Ulaş

SEYHAN
Emma Nayman

SIVAS
Saliha Görkey

TRABZON
Senha Hızal

1935'te yapılan seçimde, 18 kadın milletvekilimiz TBMM'ye girdi.^[4]

1. Mebrure Gönenç (*Afyon Karahisar*)
 2. Hatı Çırpan (*Ankara*)
 3. Türkan Örs Baştuğ (*Antalya*)
 4. Sabiha Gökçül Erbay (*Balıkesir*)
 5. Şekibe İnsel (*Bursa*)
 6. Hatice Özgener (*Çankırı*)
 7. Huriye Önez Baha (*Diyarbakır*)
 8. Dr. Fatma Memik (*Edirne*)
 9. Nakiye Elgün (*Erzurum*)
 10. Fakihe Öymen (*İstanbul*)
 11. Benal Nevzad İftar (*İzmir*)
 12. Ferruh Güpgüp (*Kayseri*)
 13. Bediz Morova Aydılek (*Konya*)
 14. Mihri Pektaş (*Malatya*)
 15. Meliha Ulaş (*Samsun*)
 16. Esmâ Nayman (*Seyhan*)
 17. Sabiha Görkey (*Sivas*)
 18. Seniha Hızal (*Trabzon*)
- O yıllarda hiç bir Avrupa ülke-

sinde bu sayıda kadın milletvekili yoktu. Peki, kadın özgürlüğünün çoğunlukça dinsizlik sayıldığı bir toplumda, bu nasıl gerçekleşebilmiştir?

Bunun gerçekleşmesinde öteki etkenlerin yanısıra Kur'an'ın Kerim'in yurttaşlarımızın anlayabileceği biçimde Türkçe'ye çevrilip yayılmasının da bir etkisi olduğunu düşünüyorum. Eskiden Arapça bilmediği için Kur'an'da ne denildiğini ara-cılardan soran, çoğu kez yanıltılan yurttaşlarımız, Kur'an'da:

“Mümin erkekler ve mümin kadınlar birbirlerinin velisidirler.”^[5] denildiğini okuyunca, kadının erkeğe velayetinin, dolayısıyla öğretmenliğinin, yöneticiliğinin, vekilliğinin Müslümanlıkta yasaklanmamış olduğunu görmüşlerdir.

Kur'an'da: *“Erkeklerin kendi çalışıp kazandıklarından bir payları, kadınların kendi çalışıp kazandıklarından bir payları vardır.”*^[6]

1935 yılı milletvekili seçimlerinde oy kullanan kadın yurttaşlarımız.

Atatürk, çağcıl uygarlık düzeyini aşma yolunda, yurttaşlarımızla birlikte.

denildiğini okuyunca, Müslümanlıkta kadının çalışmasının, kazanmasının yasak olmadığını; dolayısıyla kadının toplum yaşamından dışlanıp eve tıkmadığını öğrenmişlerdir.

Kur'an'da "hür kadınlar" deyimini ile buyruğu altında kadınlı erkekli işçiler çalıştıran, üretken, işinin yöneticisi, evleneceği kişiyi kendi seçip boşanmaya kendisi karar veren Müslüman kadının nitelendiğini, kadına bunların yasaklanmadığını görmüşlerdir.

Türkçe anlamı "tartışmacı, çekişmeci kadın" olan "mücadile" suresinde, kocasıyla da peygamberle de tartışan bir kadının, Allah tarafından haklı bulunduğu okuyup, kadının hakkını sonuna dek aramasının yasak sayılmadığını kavramışlardır.^[7]

Kur'an'ın Türkçe anlamının basılıp çoğaltılması sonucu, artık yurttaşlarımızı din konusunda kandırmak güçleştiği içindir ki, erkeği kayıran yanlış yorumlar üzerine

kurulan yasakçı gelenek görece olarak gerilemiş, etkisi belli oranlarda kırılabilmiştir. İşte ülkemizde kadın özgürlükleri, kimi Kur'an ayetlerinin erkek egemen bakışla çarpıtılmış yorumlardan oluşan gelenek kırılarak böyle böyle gerçekleşebilmiştir.

Kadınların milletvekili seçemedikleri-seçilemedikleri bir ülkede, kadın özgürlüğünün gerçek anlamda bulunduğundan söz edilemez. Kadın özgürlüğünün bu düzeyde bulunmadığı ülkeler de çağcıl uygarlık yoluna giremezler.

Türkiye Cumhuriyeti, 11 Aralık 1935'te tüm kadın yurttaşlara milletvekili seçme-seçilme özgürlüğü tanıyarak, çağdaş uygarlık yolunda dev bir adım atmıştır.

Bu yolda bilinçle yürümeliyiz. •
cengezokincibd@gmail.com

1- Pavlus'un Timoteos'a Birinci Mektubu-2/11, 12, 13.

2- Pavlus'tan Efesoslulara, 5/22, 23, 24.

3- Pavlus'tan Korintoslulara Birinci Mektup, 11/9

4- TBMM Meclis Albümü, TBMM Basımevi, Ankara

Yılmadan Yorulmadan
Dr. Cihangir Dumanlı

Devrim Şehidi
Asteğmen

Mustafa Fehmi Kubilay'ı Anıyoruz

87 yıl önce 23 Aralık
1930'da Mene-
men'de önemli bir karşı
devrim girişimi yaşandı.
Bütün karşı devrimcilerin
yaptığı gibi halkın kutsal
din duygularını kötüye kul-
lanan gözü dönmüş katiller,
yedek subaylık görevini
yapan genç bir cumhuriyet
öğretmenini ve iki bekçiyi
vahşice öldürdüler.

Diyalektiğin kuralı olarak her ileri harekete karşı bir gericilik, her aydınlanmaya karşı bir karanlık her devrime karşı bir karşı devrim hareketi gelişir ve zıtlar mücadeleye eder. Tarih zıtların mücadeleleri ile doludur. Bizim devrimimizde de bu kural geçerli olmuş, devrimlerin hemen ardından karşı devrim hareketleri ortaya çıkmıştır. Devrim-karşı devrim çelişkisi günümüzde de sürmektedir.

1930 Menemen karşı devrim girişimini değerlendirebilmek için öncesinde yaşanan önemli devrim adımları hatırlanmalıdır:

- 1 Kasım 1922: Saltanat kaldırıldı, halifelik saltanattan ayrıldı,
- 17 Kasım 1922: Son padişah Vahdettin Halife sıfatı ile İngiltere'ye sığındı ve İngiliz zırhlısı ile ülkeden kaçtı,
- 24 Temmuz 1923: Lozan barış anlaşması imzalandı, sınırlarımız ve bağımsızlığımız hukuken tanındı
- 13 Ekim 1923: Ankara yeni devletin başkenti oldu
- 29 Ekim 1923: Cumhuriyet ilan edildi,
- 3 Mart 1924. Halifelik kaldırıldı, Osmanlı hanedanı üyeleri yurt dışına gönderildi, Şeriye ve Evkaf Vekaleti kaldırıldı, medreseler kapatıldı, öğretim birleştirildi,
- 8 Nisan 1924: Şer'iye mahkemeleri kapatıldı,
- Şubat-Nisan 1925: Doğuda şeyh Sait dinci isyanı bastırıldı,
- 1 Eylül 1925: Kıyafet devrimi yapıldı,

- 30 Kasım 1925: Tekke ve zaviyeler kapatıldı,
- 17 Şubat 1926: Medeni Kanun kabul edildi,
- 10 Nisan 1928: Laikliğe aykırı hükümler anayasadan çıkartıldı,
- 1 Kasım 1928: Yeni Türk harfleri kabul edildi,
- 1 Eylül 1929: Liselerden Arapça ve Farsça dersleri kaldırıldı,
- 17 Kasım 1930: Gericilerin yuvalandığı Serbest Cumhuriyet Fırkası feshedildi.

23 Aralık 1930'da Menemen'de yaşanan karşı devrim girişimi bu tarihi gelişimden ayrı değerlendirilemez. Devrimler tüm hızıyla, halkın desteğini alarak ve TBMM'den çıkartılan yasalarla

Menemen olayı Şeyh Sait isyanından sonra ikinci büyük karşı devrim girişimidir.

gerçekleştirirken, karşı devrimciler de harekete geçmekte gecikmemişlerdir. Menemen olayı şeyh Sait isyanından sonra ikinci büyük karşı devrim girişimidir.

Menemen'de ne oldu?

Nakşibendi tarikatının Balıkesir-Manisa elebaşısı Laz İbrahim

Hoca tarafından kışkırtılan Derviş Mehmet isimli bir yobazın etrafında toplanan altı kişi aylar öncesinden yaptıkları hazırlıkların ardından 23 Aralık 1930 günü 06.30'da Menemen'e geldiler. 07.15'de sabah namazından sonra camiden aldıkları yeşil bir bez parçası ile (yobazlar bayrak diyor) Menemen belediye meydanında toplandılar. Bez parçasını meydana diktiler.

Derviş Mehmet

Derviş Mehmet kendisini mehdi ilan etti. Aldıkları uyuşturucunun etkisi ile “Şeriatı geri getireceğiz, bu bayrağın altına girin, girmeyenler kılıçtan geçirilecektir, şehrin etrafında 70 bin kişilik bir hilafet ordusu bizi bekliyor, bize kurşun işlemez” şeklinde propaganda yaptılar. Sekiz yıl önce TBMM ordusu tarafından Yunan işgalinden kurtarılmış olan Menemen halkının

çoğunluğu bunlara uymasa da etraflarında birkaç yüz kişiyi toplamayı başardılar. Olaya önce jandarma karakolundan dört er müdahale etti. Olayın büyüme olasılığına karşı Jandarma Yüzbaşı Fahri Efendi 3. Alay komutanına, kaymakama ve valiliğe rapor verdi. Alay komutanı, Asteğmen Hasan Fehmi Kubilay komutasında bir mangayı derhal olay yerine gönderdi. Kalabalığı korkutarak dağıtmak için birliğin silahlarında manevra fişekleri vardı. Bu nedenle açılan ateşlerden ayaklanmacılar etkilenmiyordu. Derviş Mehmet de “Gördünüz mü ben mehdiyim, bana kurşun işlemiyor” diye halkı kandırmayı sürdürüyordu.

Kubilay ayaklanmacılara “teslim ol” çağrısı yaptı. Bu sırada açılan bir ateşle yaralandı. Yaralı olarak cami avlusuna girmeye çalıştı fakat gidemedi. Derviş Mehmet ve etrafındaki yobazlar yaralı asteğmeni yakaladılar ve testere ile musalla taşında başını gövdesinden ayırdılar. Kesik başı bir sırtığın ucuna takarak dolaştırdılar. Dervişin adamları tek bir getirerek kesik başın arkasında yürüdüler. Müdahale etmek isteyen bekçiler Hasan ve Şevki'yi öldürdüler. Daha sonra olay yerine gelen Alay, Derviş Mehmet ve iki adamını öldürdü, bazı destekçileri de yakaladı ve ayaklanmayı bastırdı.

Olaydan sonra bölgede sıkıyönetim ilan edildi. General Mustafa Muğlalı başkanlığındaki Sıkıyönetim mahkemesi 105 sanığı, halkı isyana kışkırtmak ve anayasayı

zorla değiştirmek suçlaması ile yargıladı. 28 kişi Kubilay'ın öldürüldüğü yerde idam edildi. İşin ucunun İstanbul'daki Nakşibendi şeyhine dayandığı ortaya çıkartıldı. Menemen olayının hazırlanmasında 12 Ağustos 1930'da kurulan ve 17 Kasım'da feshedilen Serbest Fırka'nın da yeri olduğu anlaşıldı.

Kubilay Kimdir?

Menemen şehidi Kubilay (asıl adı Mustafa Fehmi Kubilay) Girit'ten göçen bir ailenin oğlu-

Menemen Kubilay Anıtı

dur.1906 yılında İzmir'de doğmuştur. Antalya öğretmen okulunda, İzmir Erkek Öğretmen Okulunda okumuş, 1926 yılında Bursa öğretmen okulundan mezun olmuş ve cumhuriyetin ilk öğretmenleri

**Menemen
olayının
hazırlanmasında
12 Ağustos
1930'da kurulan
17 Kasım'da
feshedilen
Serbest Fırka'nın
da yeri olduğu
anlaşıldı.**

arasına katılmıştır. Soyadı kanunu çıkmadan altı yıl önce öğrenciyken kendiliğinden Kubilay soyadını almıştır. Olay sırasında Menemen'deki Alayda askerlik görevini yapmakta idi. Şehit edildiğinde 24 yaşında idi.

Menemen olayı, devrimlerin temelini oluşturan laiklik ilkesi tam anlamıyla gerçekleşemedi; Türkiye şeyhler, dervişler meczuplar ülkesi olmaktan kurtulamadıkça dini kişisel çıkarları için kullanan yobazların her an fırsat kolladıklarını; cumhuriyet bekçilerinin daima uyanık olmaları gerektiğini göstermiştir.

Bu olaydan sonra Kubilay karşı devrimle mücadelede genç Türk aydını ve subayının sembolü olmuştur ve olmaya devam edecektir.

Tüm devrim şehitlerimizle birlikte saygı ve rahmetle anıyoruz.•

cihangirdumanlıbd@gmail.com

Atatürk ve Nefes

Emaneti gençlere teslim ederken “*Harici ve dahili bedhahlar olacaktır.*” diyordu. Bunu söylerken de yaşadığı ruh halini yansıtıyordu.

Mucizeler sığdırdığı 57 senelik ömründe, çalışmadan, oturup keyif içerisinde “*Oh, bugün de rahat et-tik*” diyebildiği tek bir günü olmadı. Hem içerden hem dışardan gelen saldırılara karşı her an hazır olmak durumundaydı.

Kendi kurduğu Meclis’te, “Bugün çizilmiş olan sınırlar içinde doğmamış, ya da bir vilayette 5 seneden fazla görev yapmamış olan şahıslar Meclis’te vekil olmasınlar” diye yasa çıkarmaya çalışan hainler vardı.

Oysa o Selanik’de doğmuş, ömrü cepheden cepheye koşmakla geçmişti! Her cephede düşmanla savaşıyordu. Payitaht için vatani peşkeş çekmiş Padişah,

Sadrazam ve Şeyhül-İslam’ın adına İngilizlerin oluşturduğu ordularla, idam fermanlarıyla, sahtekârların fetvalarıyla mücadele etmişti.

Nefes alabildiği tek zaman halkıyla, özellikle de gençlerle beraber olabildiği zamanlardı.

Nefes alabildiği tek zaman halkıyla, özellikle de gençlerle beraber olabildiği zamanlardı. Onu kâh pantolonun paçalarını sıvamış, yalınayak kumsalda balıkçılar-

la oturmuş çay içerken, kâh sahilde gençlerle sohbet ederken görebilirsiniz. Yanında korumalar ordusu olmadan sessiz, sedasız bir köşeye oturup kahvesini yudumlamak veya inşaat yapan işçilerle soğan ekmek yemek, halkının arasına karışmak onu inanılmaz mutlu ederdi. Yemek masasında yaveri gelip kulağına bir şeyler fısıldayınca kadar yemeğe başlamazdı. Manevi kızları bu durumu o kadar çok merak ediyorlardı ki bir gün sormaya karar verdiler. Atatürk gülümsedi ve “devlet işleri” dedi. İkna olmayan kızlar doğru yavere gittiler. Her gün yemekten önce Atatürk’ün kulağına ne fısıldıyorsun da yemek ondan sonra başlıyor diye sordular. Yaver de “Atatürk, asker ve çalışanlar yemeklerini bitirinceye değin ağzına lokma koymaz. Bu savaş zamanı cephede de böyleydi, şimdi olduğu gibi barış zamanında da. Ne zaman ki herkes yemeğini yer biz gidip kendisine haber veririz o da afiyet olsun deyip yemeğine öyle başlar.” dedi.

O her zaman, en başından beri ne istediğini biliyordu. Misak’ı Milli haritasını çizdiğinde henüz Manastır’da gencecik bir subaydı.

Daha Sivas Kongresi olmadan, o kafasında her şeyi yerli yerince oturtmuş, hedefe kitlenmişti.

Genelde okul kitaplarında bir paragrafta okunan, her şey güllük gülistanlık tereyağından kıl çeker gibi bir havada yazılan ancak aslında sonunda başarılı olsa bile oldukça

ça zorlu geçen Erzurum Kongresi nihayet sona ermişti. Yorgun argın kaldıkları eve geldiler. Saat epey geç olmuştu ama durum değerlendirilmesi devam ediyordu. Bir ara oturduğu yerden irkildi ve Mazhar Müfit Bey’e seslendi.

“Mazhar not defterin yanında mı?”

“Hayır Paşam.”

“Zahmet olacak ama al da gel.”

Gerisini Mazhar Müfit’den dinleyelim.

Mazhar Müfit Bey

“Nerede ise sabah olacaktı. Fakat onun yanında iken dünya, gecesi gündüzü olmayan alem-den ibaretti. Bundan dolayı uyku gereksinimi de yoktu. Hemen not defterini alıp

geldim. O, anı defterime ve günü gününe her olayı not edişime hem sevinir, hem de bazen şaka etmekten kendini alıkoyamazdı.

‘Belleğimiz zayıfladığı zaman Mazhar Müfit’in defteri çok işimize yarayacak.’ derdi.

Defteri getirdiğimi görünce, sigarasını bir kaç nefes üst üste çektikten sonra:

‘Ama bu defterin bu yaprağını kimseye göstermeyeceksin. Sonuna kadar gizli kalacak. Bir ben bir Süreyya (Sonradan Kocaeli Milletvekili olacak Süreyya Yiğit) bir de

sen bileceksin. Koşulum bu.

Süreyya da, ben de:

‘Buna emin olabilirsiniz Paşam.’

‘Öyle ise tarih koy.’

Koydum. 7-8 Ağustos 1919,
sabaha karşı.

‘Pekala yaz !.. Zaferden sonra
şekli hükümet Cumhuriyet olacaktır.
Bunu size daha önce bir sorunuz
üzerine söylemişim. Bu bir.’

‘İki; padişah ve hanedan hakkın-
da zamanı geldikçe gereken işlem
yapılacaktır.’

‘Üç... Tesettür (örtü) kalkacak-
tır.’

‘Fes kalkacak, uygar uluslar gibi
şapka giyilecektir.’

Bu arada gayri ihtiyari kalem
elimden düştü. Yüzüne baktım. O da
benim yüzüme baktı. Bu gözlerin bir
takılıştı çok şey anlatan konuşma-
sıydı. Paşa ile zaman zaman senli
benli konuşmaktan çekinmezdim.

‘Neden durakladın’ dediğinde
‘Darılma ama Paşam, sizin de ha-
yalperest taraflarınız var.’ dedim.

‘Bunu zaman gösterecektir. Sen
yaz.’

‘Beş; latin harufu (harfleri)
kabul edilecek.’

‘Paşam kafi kâfi...’ dedim ve
biraz da hayal ile uğraşmaktan
bıkılmış insan edasıyla ‘Cumhuri-
yet ilanına muvaffak olalım da üst
tarafı yeter.’ sözlerimin ardından
defterimi kapadım ve koltuğumun
altına sıkıştırdım. İnanmayan insan
edasıyla da:

‘Paşam sabah oldu. Siz otu-
maya devam edecekseniz, hoşça
kalın...’”

Gel zaman geç zaman!

Aradan yıllar geçmiştir:

Çankaya’da akşam yemeklerinde
birkaç defa: ‘Bu Mazhar Müfit yok
mu, kendisine Erzurum’ da şapka
giyilecek, Latin harfleri kabul edile-
cek dediğim ve bunları not etmesini
söylediğim zaman, defterini koltu-
ğunun altına almış ve bana hayal
peşinde koştuğumu söylemişti’
demekle kalmadı, bir gün önemli bir
ders daha verdi.

“Fes kalkacak, uygar
uluslar gibi şapka
giyilecektir.”

En çarpıcı anı ise şapka
devrimini açıklamış olarak Kas-
tamonu’ dan dönerken yaşanmıştı.
Ankara’ya geldiği zaman da oto-
mobille eski meclis binası önünden
geçiyordu.

Manzarayı görünce inanama-
dım. Yanında Diyanet İşleri Başka-
nı, şapkasını da giymiş Atatürk’ ün
yanında otururken bana seslendi.

‘Azizim Mazhar Bey, kaçınıcı
maddedeyiz? Notlarına bakıyor
musun?’”

İşte Atatürk böyleydi.

Kademe, kademe, adım sorunları çözerek dur durak bilmeden çalışırdı. Büyük Zafer ve Lozan sonrası at nalına çakacak çivisi olmayan bir ülkede eğitim, sanat, sanayi, tarım, ekonomi, sosyal yaşam gibi her konuda bir devrim, bir “rönesans” yaşıyordu. Ülkenin her yanı dev bir şantiye alanı gibiydi. O sadece çok iyi bir asker olsa tarihe sadece “çok iyi bir asker” olarak geçerdı. O ise yüzlerce filozof, ilim adamı, yazar, sanatçı, devlet adamı ve toplum liderlerinin yüzyıllar boyu sürdürerek gerçekleştirdikleri rönesansı tek başına on sene içinde yapmış bir deha, bir liderdi. En çok da insana, özellikle de gençlere yatırım yapılıyordu.

Ömrünün sonuna doğru onun en çok meşgul eden hatta çok yıpranarak hayata göz yumma sürecini hızlandıran konu Kerkük, Musul ve Hatay’dı. Önce Hatay işini çözüm yoluna koymuşken, sömürgeci takımın yeni ayak oyunları ile, Fransa verdiği sözleri tutmayarak, güçlü çıkarmaya başlamıştı. İşte bu haber kendisine İstanbul’da Dolmabahçe Sarayı’nda tam başka bir sıkıntıyı halledip kahvesini yudumlamak üzereyken gelmişti. Gelen mesajı okudu. Sonra bir kez daha okudu, yavaşça. Kahvesinden bir yudum aldıktan sonra yaverine seslendi.

“Çocuk, bize bu akşam Park Oteli’nde bir sofraya hazırlatınız,” dedi. Yaver ve hizmetliler şaşkındı.

Bu haberle beraber Atatürk’ün çok canının sıkılıp ne yapacağını merak ederlerken sakin, sakin bu yemek ve Park Otel de nereden çıkmıştı?

Yaver tam selam verip dışarı çıkacakken “Çocuk!” diye seslendi yine. “Bu mesajı sanki bana hiç vermemişsin gibi akşam yemek sırasında sana işaret edince getirip bana vereceksin, anladın mı? Sanki daha önce hiç görmemişsin gibi!”

Yaver tamamen şaşkın ve endişe dolu gözlerle bakarak biraz da kem küm ederek “Emredersiniz.” dedi.

Son derece zarif ve şık kıyafete-

tiyle geldi. Kendinden son derece emin ve mütevazı bir tarzla etrafı selamlayarak sofraya oturdu. Yemek faslı henüz başlamıştı ki o çakmak gözlerle yakarcasına şöyle bir baktı yavere ve yemeğine devam etti.

Yaver işareti almıştı.

Koşar gibi heyecanla Atatürk’ün yanına geldi, tıpkı sabah yaptığı gibi. “Paşam, şimdi geldi, önemli!” dedi.

Atatürk sakince pusulayı aldı, okumaya başladı. Okudukça sınırlendiği her halinden belli oluyordu.

Elini sert bir şekilde masaya vurdu ve herkesin duyabileceği bir şekilde “Sanırım dostlarımız bizim neleri göze aldığımızı anlayamamışlar.” dedi. Sonra öfkeyle yaverine döndü, “Derhal yola çıkıyoruz” dedi. “Adana’ya gidiyoruz. Bize bir tren hazırlamaları için lazım gelenlere hemen telefonla söyleyiniz.”

Devam etti. “Başvekilî arayıp Ankara’ya haber veriniz, Mareşal Fevzi Çakmak’la İsmet İnönü Eskişehir’de bize katılınsınlar!”

İsmet İnönü o sırada Başbakan değildi. Ertesi sabah trenle yola çıktı. Ankara’dan gelenler Eskişehir’de kendileri için hazırlanan kompartımına girdiler. Bir telaş havası da vardı, savaştan yeni çıkmıştı ama acaba Fransa ile harbe mi girecektik? Atatürk ise gayet sakin görünüyordu, “Telaş etmeyin.” dedi.

7 Ocak 1937’de, Konya yolunda, Londra Büyükelçimiz Fethi Okyar’dan acele bir şifre geldiğini haber verdiler. Büyükelçi, aşağı yukarı, “İngiliz Dışişleri Bakanı Eden beni uykudan uyandırdı. Aman Atatürk’e yazınız, Hitler’le başımız deritte, Fransa’ya ihtiyacımız var, yolculuğun durdurulmasını rica ediniz, söz veriyorum, ben Fransa’ya vaat ettiklerimi yaptıracağım.” diyordu.

Atatürk, “İstenilen olmuştur, dönelim.” dedi. Sonra yanındakilere döndü ve gülümseyerek “Gördünüz mü?” dedi, “Park Otel’deki casuslar ne kadar da işe yarıyor, söylediğimin hemen yerine yetiştireceğinden hiç şüphem yoktu!”

Atatürk her zaman ve her yerde Türk milletinin onurunu en yüce şekilde temsil etmiştir. Boğaz boğaza çarpıştığımız düşmanlarla bile en derece güzel dostluklar edinmiş, dostluk çerçevesinde savunma ve işbirliği antlaşmaları yapmıştır.

Gençlere anlatırken en çok keyif aldığım hikayelerden biri de Atatürk’e hayran olan devlet adamlarından Yugoslavya Kralı Alexander’ın hikayesidir. Yeni yıla doğru yol alırken yazımıza keyifli bir anı ile son verelim.

Yugoslavya Kralı Alexander Atatürk’ü ziyarete gelmiştir. Çok sıcak bir karşılama, güzel sohbetler sonrası akşam yemeğinde konuşmalar devam ederken Kral Alexander bir anda aşka gelir ve “Size bir sırrımı söyleyeceğim” der.

Herkes dikkat kesilir.

“Biz sizi ve değerli Türk Milletini o kadar çok, o kadar çok seviyoruz ki, inanın Avrupa devletleri Yunanlardan önce Anadolu’ya çıkmayı önce bize teklif etmişlerdi. Ancak biz sizlere olan sevgimiz ve saygımızdan dolayı bunu kabul etmedik.”

Ortalık buz kesmiştir.

Oysa Atatürk hiç duraksamaz bile. “Ekselans, öncelikle kadrişinaslığınızdan dolayı müteşekkir olduğumuzu ifade etmek isterim.”

Kral gülümser, Atatürk ise devam eder.

“Ayrıca sizi Allah korumuş, büyük geçmiş olsun!” •

kayaboztepebd@gmail.com

Bir “kaçak göçmen rehberi!..”
ABD’ye kaçak yollarla giren Giresunlu Sadık’ın tutunma, var olma mücadelesi,
askerlik arkadaşından yediği kazıklar ve hayatının aşkını bulması...
Göçmen gözüyle 80’li yılların Amerikası...
Ayrıntılı gözlemler... Sürükleyici bir serüven...

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Kültür Dünyası

Yaşar Öztürk

Atatürk ve Suriye

Atatürk hayatı pahasına, doktorların tüm uyarılarına karşın baş koyduğu bir davası vardı. Çoğunlukla bu konu “Hatay sorunu” olarak etiketlense de, canını ortaya koyduğu için “Hatay Şehidi” olarak anılsa da Atatürk’ün asıl düşündüğü Suriye, Irak gibi Osmanlı’nın cetvelle çizilerek sökülen parçalarıydı. Milli mücadeleyi başlattığında Atatürk, hedefi belirlemiş ve açıkça söylemişti: “Misakı Milli.”

Atatürk, Fransız mandasındaki Suriye’nin, İngiliz mandasındaki Irak’ın acısını yüreğinde derinden hissediyordu. 80 yıl önce Aralık

ayının en uzun gecenin yerini uzun günlere bırakmaya başlayacağı saatlerde Ankara Suriye Başbakanı Cemil Mardam’ı konuk ediyordu. Sadece günler değil aydınlanan, Hatay, Suriye Irak da kurtulacaktı kara örtüden. Atatürk Şehir Lokantası’nda arkadaşlarıyla sofradaydı.

Dışişleri Bakanı Tevfik Rüstü Aras ile İçişleri Bakanı Şükrü Kaya, Suriye Başbakanı Cemil Mardam ile Türkiye gezisinde ona eşlik eden Emir Şekip Arslan'ın küçük kardeşi, İstanbul Edebiyat fakültesi mezunu Emir Adil Arslan'ı da yanlarına alarak sofraya vardılar. Atatürk'ün yanında dil bilgini, Ankara DTCF'de Arapça dersleri veren, Atatürk'le sabahlara kadar Türk Dili üzerine çalışmalar yapan, Türkçe'nin Arapçanın boyunduruğundan kurtulmasında çok emeği olan Naim Hazım Ülkü Onat vardı.

“Hoş geldin” Suriye Başbakanı Cemil Mardam (solda), İçişleri Bakanı Şükrü Kaya (ortada) ve Dışişleri Bakanı Tevfik Rüstü Aras (sağda) o yaptı.

Suriye Başbakanı Cemil Mardam da Atatürk'e teşekkür etti: “Sizin namınız, saygınlığınız, gücünüz, etkiniz Türkiye’de olduğu kadar bütün Doğu’da da egemendir. Bağımsızlık savaşlarında Suriye, Türkiye’yi örnek olarak almıştır. İki ülke arasında kurulmuş olan güçlü dostluğun, geçici anlaşmazlıkları tamamen ortadan kaldıracağına eminim.”

Atatürk tarihe geçen bir konuşma yaptı: “(Mardam’ın) benim şahsıma yönelttiği içten sözlerden, ki kendi değerli düşüncelerini güzel ve açık bir biçimde dile getirmiştir,

bundan çok memnun olduğumu söylemeliyim. Fakat derhal buna bir nokta eklemek isterim. Belki de buna bir “ne yazık ki” sözünü eklemek gerekir. Ben bir ulusun varlığını kurtarmak için işe başlarken, ne yazık ki, Suriye’yi, Irak’ı, bütün İslam dünyasını, kaçınılmaz olarak biraz göz yummak zorunluluğunda kalmıştım. Çünkü bütün bu alemi toplayan büyük imparatorluğun

enkazını, bizim kadar dostlarımız ve dindaşlarımızın da görmüş olduklarını biliyordum.

İzin verirlse bir şey daha ekleyeyim. İmparatorluğun yönetim biçimindeki kabalığın doğurduğu birçok hoşnutsuzlukları da göz önünde bulundurmamak gerekir. Ben şahsen bütün toplum için çaba harcasam bile bazı kitlelerde ortaya çıkan zihniyetler; bizi birbirimize yaklaştıramayacak kadar önemli idi. Bu nedenle, ben bütün gücümü ve kudretimi, yalnız bu imparatorluk içindeki Türk olan unsura adanmak zorunda kaldım. Ancak, ben bu işi yaparken çok emindim ki, yüzyıllar-

dan beri beraber yaşamış, dindaşlık yapmış insanlar, ayırlamazlar. (...)"

Gerçekleri çekinmeden dile getiriyordu Atatürk: "(...). Ben söylüyorum ki, İslam alemi; Suriye milleti ve devleti tamamıyla ve kesinlikle bağımsız olmalıdır. Bunu, burada söylediğim gibi, Fransızların ve bütün dünyanın önünde tekrar etmek, benim için şeref ve zevktir. Bunun aksini düşünmek miskinlik olur.

Eğer Fransız dostlarımız bu meseleyi benim açıkladığım gibi düşünmüyorsa, bu da bir ayıptır. Fransız milleti, dünyanın en medeni ve en demokrat milleti olarak tanınmış ve demokrasi devrimi yapmış bir millettir. Fakat ne de olsa Fransızlar bir gün hakikati görmeye ve onu olduğu gibi kabule mecbur olacaklardır. Bizim, Türkiye Cumhuriyeti'nin hiçbir varlıktan asla korkusu olmadığı içindir ki, ben bu sözleri böyle açıkça söylüyorum; ve çok arzu ederim ki, makul vaziyet sahibi olan Suriyeli kardeşlerimizin hakkını savunanlar da en aşağı bu kadar cesur olsunlar. En nihayet, insanlık aleminde insanım diyen Fransızların, bu yüksek davayı tanınamak için ileri sürecekleri gerekçelerin çok değersiz olacağı anlaşılacaktır. Bizim düşündüğümüz ve Suriyelilere düşünmeyi öğütlediğim konu, Fransızların da yararınadır."

Sözü Fransa'ya getirdi Atatürk:

"Fransızlar ne istiyorlar? Benim şahsen gördüğüme göre, onların bin bir derdi, belası ve çözülmesi

gereken bin bir sorunu vardır. Onlar için akıllıca hareket şu olmaz mı ki, bir taraftan Türkleri dost olarak tanıdıklarını söylerlerken, ki bunda içten olmalarını dilerim, diğer taraftan da dostlarımızın hakkını versinler! Eğer Fransızlar bu konuda birtakım hayali ve kaprisli yollara saparlarsa, korkarım ki, sonuç aleyhlerine olur. Bu konuda arkadaşlarımı, Suriyeli arkadaşlarımı güdülemek istemem. Fakat ben, Kemal Atatürk, söylüyorum ki, Türkiye Cumhuriyeti Fransa'ya bütün bu düşüncelerinin makûs olacağını gösterecektir. Bu cevap yerinde

“İslam alemi; Suriye milleti ve devleti tamamıyla ve kesinlikle bağımsız olmalıdır.”

maddi ve yerinde manevi olacaktır. Çok dilerim ki, Fransa hükümeti bunu takdir etsin. (...) Benim makul olarak söylediğim şey olmalıdır. Çünkü ben makul olmayan bir şeyi hayatımda asla düşünmedim. Dünyanın, insanlığın, hakiki man-tıklı gördüğü bir şeyi, herhangi bir millet olursa olsun, bir takım makul olmayan ve alçak ve adi menfaatler peşinde koşarak onu yapmamaya

girişirse, ben, kuvvet kullanmadan onların mağlup olacağına eminim.”

Dünya gündeminde olan konuya da değindi Atatürk: “Şimdi, somut olarak, belki hiç temas etmediğiniz ve etmeye lüzum görmediğiniz Hatay meselesi vardır. Hatay meselesi şahsım için yeni bir mesele değildir. Arkadaşlarım beni mazur görsünler. Franklin Bouillon ile çok uzun görüştükten sonra, ben birtakım özel şartlar ile Hatay’ı bıraktım. Bırakmayabildim. Fakat bıraktım. iki şey için

“... Bir gün Türkiye ve Suriye birbirini

anlayacaklardır, bir gün uğursuz hareketler ortadan kalkacaktır, (Hatay’ı) biz Suriyelilerle kolaylıkla anlaşırız diye bıraktım. Ondan sonra karşılaştığımız vaziyetlere biz ve Suriyeliler tanık olduk.”

bıraktım. Bunu açıkça söyleyeyim.

Bir kere Suriye mevcudiyetini az çok kuvvetli bir hale koymak için.

İkincisi; bir gün Türkiye ve Suriye birbirini anlayacaklardır, bir gün uğursuz hareketler ortadan kalkacaktır, biz Suriyelilerle kolaylıkla anlaşırız diye bıraktım. Ondan sonra karşılaştığımız vaziyetlere, biz ve Suriyeliler tanık olduk.”

Suriye, askeri akademiden mezun olduktan sonra Atatürk’ün gözünü açtığı ilk topraklardı. Yaşamında özel bir yeri vardı. Milli Mücadele’ye başlamadan önce son görev yeri de Suriye idi. Konuşmasını sürdürdü: (...)

“Ben Suriye’yi bilirim. Gençliğimde Şam’da bulundum. Sürgün olarak, Abdülhamit zamanında. Suriye’nin daha birçok şehirlerinde de yaşadım. Daha sonra kumandan olarak da bulundum. Bütün kaba-hat Osmanlı İmparatorluğu’ndadır. Balkan Harbi sonunda Gelibolu’da idim. Ben Talat Paşa’ya teklif ettim. ‘Suriye’ye, Irak’a bağımsızlık veriniz’ dedim. Talat Paşa ‘Bunu başkasına söyleme, seni asarlar’ dedi. Fakat yapılacak şey bu idi. Eğer yapılırsa idi bugün Türkiye, Suriye ve Irak, ki zaten kardeşirler, bugün daha samimi kardeş olacaklardı.

Bağımsız Suriye, Irak ve Türkiye. Belki çok karmakarışık şeyler oldu. Suriyelileri, Iraklıları yanlış yollara sevk eden vaziyetler oldu. Fakat artık bunlar değişti. Fransızlarla, İngilizlerle, herkesle dost olalım. Fakat benliğimizi kaybetmeyelim. Onlar da artık bizim varlığımızı,

kıymetimizi anlasınlar, bağımsızlığa saygı göstersizler. Onlar bizi köle olarak kabul ederlerse bundan Sayın Suriye Başvekili elbet memnun olmaz. Emir altında olamayız. Bunu Suriyeliler tahakkuk ettirecektir. Ettiremezlerse hiç olurlar. Fakat bu tahakkuk ederse büyük ve şerefli bir konum alırlar. Açıkça söylüyorum. Suriye devleti, milleti, Başvekili vardır. Ben çok hassasım. Ben makul olmayan şeyleri kabul etmemiş olmakla iftihar duyarım. Bir Fransız generali gelsin bütün bir millete hükümsün. Suriyeliler henüz olgun değilmişler. Fransızlar acaba ne zaman olgun olmuşlardır? Tarih maalesef yanlış anlaşılmalıdır. Suriyeliler kusursuzca uygar iken acaba Fransızlar ne vaziyette idi?

Daha birçok sorunlarımız vardır. Fakat ve maalesef bunları ortaya konulması için kuvvet lazımdır. Biz kuvvet yapabiliriz. Türkiye kuvvetini kurmuştur. Suriye de mükemmelen kuvvet yapabilir. Fakat Suriyelilerin ellerini kollarını bağlamışlar. Çözünüz onları, koparınız o bağları! Biz Türkler, sizi seven dostlarınızız. Tabii bu sorunları diplomatik kanalla izleyeceğiz. Fakat onlar bize üstün gelemeler:

Hatay nedir? Küçük bir şey. Ben, 'onu bize verin' demiyorum. Bu sorun benim için bir namus meselesidir. Biz orayı savaş ile kaybetmedik. 'Bize verin' demiyorum. İhtiyacımız yoktur. Mesele, benim için bir namus meselesidir. Arazimiz o kadar geniştir ki, 17 milyon değil. 50 milyon nüfus barındırabilir ve

“Ekselans yarın Suriye'ye ve Şam'a döneler-

se lütfen benim bütün Suriyelilere ve bütün dostlarımıza selamımı söyleyinler ve açık olarak desinler ki, ben ve hükümetim sizin tam bağımsızlığınızı istiyoruz.”

barındıracaktır. Bu sorunu çözeceğiz. (...)

Açık söylüyorum. Eğer Ekselans yarın Suriye'ye ve Şam'a dönelerse lütfen benim bütün Suriyelilere ve bütün dostlarımıza selamımı söyleyinler ve açık olarak desinler ki, ben ve hükümetim sizin tam bağımsızlığınızı istiyoruz. Eğer Fransızlar mani olursa Fransızlara da söyleyecek sözlerimiz vardır. Ona da kefilim.

Suriyelilerin ordusu yoktur. Fakat bizim ordumuz yeterli. Söz veriyorum: 'İcap ederse girerim ve sonra yine çıkarım.' Dilerim ki, buna mecbur olmayalım. Kesinlikle bırakamam. Suriye'yi terk etmek

istemiyorlar. Fakat terk edeceklerdir. Bir kere tutununuz, ordu yapınız. Korkmayınız. Bir şey yapamazlar. Kuvvet kullanmaz iseniz her şey yaparlar. Bundan emin olunuz. Ben Hatay'ı istemiyorum. Bu, benim için bir namus meselesidir. Dünyanın bin bir meselesini bırakarak böyle şeylerle uğraşamam. Uğraşmak isteseydim Türklerle meskûn büyük ülkeler vardır. Fakat ben böyle şeylerle uğraşamam. Hatay'ı verseler de almam. ihtiyacımız da yoktur. Bize dost gibi görünüp de bizi birbirimize düşürmek için vaziyetlerden istifade etmek isteyenler aldaniyorlar. Bunu ben çok dostane ve açık söylüyorum. Zaten söz konusu olan devlete, bunu, gerek Hariciye ve gerek Erkan-ı Harbiye Reisi ile de söylemiş bulunuyorum. Dost olduğumuz için samimi ve açık konuştum.”

Bu uzun söylevin ardından Suriye Başbakanı Cemil Mardam da Atatürk'e teşekkür etti: “Cumhurbaşkanı'nın kalpten gelen sözlerine pek minnettarım. Paris'ten iyi neticelerle dönüyorum. büyük bir samimiyet ve açıklıkla anlattıkları hakikatler, artık Paris'te de anlaşılmaya başlamıştır. Biz dostuz ve anlaşmamız için vasıtalara ihtiyacımız yoktur. Türkiye'nin büyük Önder'inin namı ve prestiji ve otoritesi Türkiye'de olduğu kadar bütün Doğu'da da tanınmaktadır.”

Aramızdaki geçici anlaşmazlıklar ortadan kalkacaktır. Bu geceyi, hayatımın en yüksek hatırası olarak muhafaza edeceğim. Atatürk'e uzun ömürler ve Türkiye'ye refah ve ikbal dilerim.”

“Biz dostuz ve anlaşmamız için vasıtalara ihtiyacımız yoktur. Türkiye'nin büyük Önder'inin namı ve prestiji ve otoritesi Türkiye'de olduğu kadar bütün Doğu'da da tanınmaktadır.”

Son olarak Atatürk şunları söyledi: “Türkiye Cumhuriyeti Suriye'nin samimi dostudur. Biz Suriye'nin tam ve kesin bağımsızlığını, dirliğini ve mutluluğunu isteriz. Dönüşünüzde Suriyelilere bunu, lütfen bir muhabbet eseri olarak götürünüz.”

Atatürk'ün sözleri, özlemi **“Yurtta barış, bölgede barış, dünya da barış”** idi... •

yasarozturkdbd@gmail.com

Kaynak: Bilal N. Şimşir, "Atatürk'ün Yabancı Devlet Adamlarıyla Görüşmeleri / Yedi Belge (1930-1937)" Türk Tarih Kurumu, BELLETEN Dergisi, Ocak 1981, Cilt: XLV/1, Sa.: 177, s.157 vd. s.202-2007-Dışişleri Bakanlığı Arşivi-Hususi Kalem-1937.

Bilmek Gerek
A. Erdem Akyüz

ATATÜRK VE OKUMA TUTKUSU

Atatürk'ün yaşamında; okuma ve kitaplar önemli bir yer tutmuştur. İlkokuldan başlayarak, tüm öğreniminde kitaplara büyük ilgisi vardır.

Bu okuma sevdasının temeli, küçük yaşta kaybettiği babası Ali Rıza Bey'in "Adam olmak için okumak, öğrenmek şarttır. Başka çaresi yoktur." Sözleri ile atılmıştır. Atatürk'te okuma ve öğrenme isteği bir tutku derecesindedir. O; doğuştan gelen dehasını; okuyarak, öğrenerek, araştırarak geliştirmiştir. Her yaştan Türk gencinin bunu örnek alması gerekir.

Savaş meydanlarında, uyku tulumunda veya çadırlarda yatarken bile kitaplardan uzak kalmamış, okumaya devam

etmiştir. Kendisi savaş alanında iken, büyük şehirlere giden arkadaşlarından ve hatta yurt dışında tanıdığı kişilerden, isimlerini verdiği kitapları yollamalarını istemiştir.

Günlük yaşamında kitap

okurken; adeta resmi ve saygın bir görev yaparcasına, takım elbisesini giymeyi, kravatını takmayı hiç bir zaman ihmal etmez, masasının başında, not defteri, kalemi ve çeşitli renkteki kalemlerini masasının üstüne koyarak, ciddi ve saygın bir görevi yaparcasına okuma ve yazma faaliyetlerine devam ederdi.

Çankaya akşam sofraları da onun için ayrı bir çalışma alanı idi. Çoğu kez, okuduğu kitapları getirtilir, belli bölümlerini açıp okuyarak üzerinde görüş alma ve tartışma ortamı yaratırdı. Hatta zaman zaman, akşam sofralarına yazı tahtası ve

“Günlük yaşamında kitap okurken; adeta resmi ve saygın bir görev yaparcasına, takım elbisesini giymeyi, kravatını takmayı hiç bir zaman ihmal etmezdi...”

tebeşir dahi getirterek, ileri sürülen görüşleri, düşünceleri, yazı tahtası üzerine not ettirir, daha derin ve daha ciddi düşünülmesini, kitap okumaya ve okunanlar üzerinde düşünülmeye alışkanlık kazanılmasını sağlardı.

Yurt gezilerine giderken, okumakta olduğu kitapları da yanına alırdı. Bazen, kitap okumaları saatler ve hatta bütün gün ve gece boyunca sürer, sabahın ilk ışıkları ile odasına giren yardımcıları ve arkadaşları onu okurken bulurlardı.

Genel Sekreteri Hasan Rıza Soyak, Atatürk'ün okumaya ilişkin bir anısını şöyle anlatır:

“Okumayı çok severdi. Genel bilgisini sürekli olarak arttırmaya çalışırdı. Zengin bir kütüphanesi vardı. Okuması da, çalışması gibiydi eline aldığı kitabı, eğer ilginç buldu ise, bitirmeden bırakmazdı.

Okuduğu kitaplarda, ileri sürülen temel fikirlerle, güdülen hedefleri açıklık ve isabetle tespit ve gayet iyi özetlerdi. Bir gezi dönüşü sabah-leyin trenden iner inmez, Köşk'e çıktım. Hizmetine bakanlara, ne durumda olduğunu sorduğumda, 'İki gün, iki gecedir durmadan kitap okuyor' dediler. İzin alıp yanına girdiğimde: 'Elime bir tarih kitabı geçti. Bilmem ne zamandan beri okuyorum?' dedi.

'Yorulmadınız mı, Paşam?' diye sorduğumda, 'Hayır; yalnız gözlerim yaşıyor. Onun da çaresini buldum. Birkaç metre tülbent aldirttum. İşte gördüğün gibi, parça parça kestirdim, ara sıra bunlarla gözlerimi kuruluyorum.'

Diğer bir kısım yardımcıları ise, uzun kitap okuması sırasında, tülbentleri şeritler halinde kestirerek, bunları gözlerin altına gelecek şekilde bağladığını ve bu suretle göz yaşlarının akarak kitap okumasına engel olmasını önlediğini ifade etmişlerdir.

Atatürk'ün kitap okuma yönteminde dikkati çeken bir özelliği de; önemli gördüğü yerlerin altını çizmesi ve kendine özgü işaretlerle belirlemesi, kendi görüşlerini not olarak eklemesi, kitabı okuduğu tarihi, eğer birden fazla okumuşsa, okuduğu diğer tarihleri de yazmasıdır.

Kırmızı kalemle çizdiği anlatımlar, genellikle doğru bulduğu, mavi kalemle çizdikleri ise

katılmadığı veya noksan bulunduğu anlatımları gösterirdi.

Koyduğu özel işaretlerden 'x' koydukları önemli anlatımları, bu şekildeki bir, iki veya üç 'xxx' işareti ise, o ifadeye verdiği önemin ölçüsünü gösterirdi. "Mühim", "önemli", "dikkat çekici" olarak gördüğü bölümlere, bu ifadelerin ilk harflerini koyardı. Soru işareti ise, kuşku ile baktığı ve üzerinde düşünülmesi gereken bölümlere konurdu.

Atatürk'ün okurken altlarını çizdiği, özel not ve işaret koyduğu kitapların çizilen ve not koyulan sayfaları, "Anıtkabir Derneği" tarafından "Atatürk'ün Okuduğu Kitaplar" başlığı altında 24 ciltlik kitap serisi içinde toplanmıştır. Kitabın önsözünde belirtildiği üzere, Atatürk'ün okuduğu belirtilen 3997 adet kitap, Atatürk'ün tüm okuduğu kitapları değil, okuduğu kitaplardan sayfa kenarlarına not koyduğu 3997 kitabın, çizilen ve özel notlar koyulan bölümlerini kapsamaktadır. Okuduğu halde ulaşılamayan veya üzerine not koymadan okuduğu

Kırmızı kalemle çizdiği anlatımlar, genellikle doğru bulduğu, mavi kalemle çizdikleri ise katılmadığı veya noksan bulduğu anlatımları gösterirdi.

kitaplar bu sayının dışındadır.

“Atatürk’ün Okuduğu Kitaplar” serisinin en başında yer alan ve Atatürk’ün üzerine notlar yazarak okuduğu kitap “Hunların, Türklerin Moğolların vesair Diğer Tatarların Tarih-i Umumi” isimli kitaptır. İstanbul’da 1933 yılında basılan 4 ciltlik ve yüzlerce sayfalık kitabın bir çok sayfaları çizilmiş, üzerine not ve işaretler konulmuştur. Bunu izleyen kitaplar; Cihan Tarihinin Umumi Hatları, Türk Tarihi, Osmanlı Tarihi, İslam Tarihi üzerinedir.

Özel işaret ve notlar koyarak okuduğu kitapların konusu çok fazla ve değişik alanları kapsamaktadır.

Özel işaret ve notlar koyarak okuduğu kitapların konusu çok fazla ve değişik alanları kapsamaktadır. Dünya tarihine ilişkin kitaplardan, Anadolu halk türkülerine, felsefe, din, Kur’an, askerlik, siyasal bilimler, hukuk, edebiyat ve çok değişik konulara uzanan bir yelpaze görünümündedir. Okuduğu Türk romanlarının başında gelen eser, Reşat Nuri Güntekin’in Çalıkuşu isimli kitabıdır.

Okunan eserler; Cumhuriyetin kurum ve kuruluşuna, günlük hayata da yansımıştır. Atatürk’ün yoğun okuma ve çalışma alanlarından birini Türk Tarihi, diğerini Türk

Dili ve Türkçe oluşturmuştur. Bu nedenle Türk Tarih Kurumu’nu ve Türk Dil Kurumu’nu kurmuş ve bu kurumlara hayatı boyunca büyük ilgi göstermiştir. Okuduğu iktisat ve ekonomi eserlerinin yanında, Türk ekonomisine verdiği önem ve gösterdiği özenin yanı sıra, düzenlediği “İktisat Kongrelerine”, güzel sanatlarda “Cumhurbaşkanlığı Orkestrası ve Devlet Tiyatroları” gibi bir çok kuruma yansımıştır.

Çankaya Köşkü Kütüphanecisi olan ve çoğu kez Atatürk’ün yanında bulunan Nuri Ulusu, Atatürk’ün yaşamını, savaş ve barışa, okumaya bakış açısını yansıtan müthiş bir anısını şöyle anlatmaktadır:

“Kütüphanede düzenleme çalışmalarını yapmakta idim. Bir takım halindeki askerler ve Muhafız Alay erleri; iki tane cephane sandığını getirip kütüphaneye koyuverdiler ve gittiler. Ne olduğunu anlamadan, bakıp dururken Atatürk içeri geldi, benim şaşkın baktığımı görünce ‘Ne o Nuri oğlum, şaşırдың değil mi? Şaşırma, savaşta bunlarla cephane taşıdık, sen o zamanlar çocuktun, bilemezsin, bu sandıklar benim için çok önemlidir. Şimdi o savaş bitti, yeni savaşımız başlıyor. O da kültür ve sanat savaşımızdır ve okumakla, kitapla olur. İşte şimdi cephane taşıdığımız o sandıklara kitaplarımızı koy, bu sandıklarla taşınınsın, cephanenin yerini artık kitaplar alsın.’ dedi.”

İşte Atatürk’ün büyüklüğü ve sözün bittiği yer burasıdır. •

erdemakyuzbd@gmail.com

Kurtuluş Savaşından
Zeki Sarıhan

Düşman Eline Geçmektense

Kurtuluş Savaşımızla ilgili güzel ve ilginç birçok kitap arasında “**Demirci Akıncıları**” kitabının özel bir yeri vardır.

Akıncı, gerilla demektir ve Demirci Kaymakamı İbrahim Ethem Bey’in Yunanlılar Demirciye yaklaşıtlarında bazı gönüllü savaşçılarla birlikte atına atlayıp dağlara vurmasının ve savaşın sonuna kadar işgalcilere kök söktürmesinin günlüğüdür. Not defterini yanından eksik etmeyen İbrahim Ethem Bey ve arkadaşlarının başından pek çok iş geçer. Güçleri kâh artar, kâh eksilir.

Akıncılar köye ve köylüye

**bir zarar gelmesin
diye köy içinde
savaşmamayı
yasalarına
koymuşlardır.
Hemen köyün
kıyısına çekilirler.**

En iyisi Türk Tarih Kurumu yayınları olan bu kitabı alıp okumaktır. Aşağıda kitaptan bir bölümü özetliyoruz:

6 Mart 1922 günü akıncılardan beş kişilik bir keşif kolu Bigadiç bucağının Bozyük köyünde yemek yerken Yunanların atlı bir keşif kolunun geldiği öğrenilir. Akıncılar köye ve köylüye bir zarar gelmesin diye köy içinde savaşmamayı yasalarına koymuşlardır. Hemen köyün kıyısına çekilirler. Köylülere de köyün içinde savaşmayacaklarını duyururlar.

Fakat köylülerden Hacı Mehmet der ki: “Haydi oğullarım, köy içinde savaşın. İsterse bütün köy yansın. İsterse hepimiz ölelim fakat burada bir gâvur öldüğünü görelim.”

Bunun üzerine akıncıların keşif kolu hemen köyün kıyısındaki ambarların yanında yerini alır. Üç saat süren çarpışmada 120 kişilik Yunan ve onlarla birlik olan Rum çeteler-

den 14, akıncılardan ise bir kişi ölür.

Akıncılardan şehit olan Kocabeyli Şerif, pek cesurdur. Ayağı kırık olduğu halde tek başına düşmanla iki saat çarpışmıştır. Bütün cephanesini tükettikten sonra şehit olmuştur. Üzerinde iki buçuk lira para çıkmıştır. Elbisesi de pek eskidir.

Bunu gören Yunan kumandanı yanındaki işbirlikçilere der ki:

“Siz bunlara eşkıya diyorsunuz. Fakat yanlış. Eşküyada böyle eski elbise olmaz. Para bulunur. Bunlar eşkıya değil. Eşküyada bu kadar cesur

ve kararlı olamaz. Bunlar siyasi çete.”

Kadınlar düşman eline düşmesin diye

Bu çarpışma ile düşman, akıncıların izini bulmuştur. Akıncılar için şimdi yapılacak iş, düşmanın bula-mayacağı yerlere çekilmektir. Fakat kadın ve çocukların durumu onları çok düşündürmektedir. Bu kadar zamandır dağlarda erkek akıncılarla birlikte gezmiş, bu kadar zorluk-lara katlanmış kadın ve çocukların düşman eline düşmesi, en büyük korkularıdır. Düşman eline düşmek-tense onları öldürmeyi ilke olarak kabul etmişlerdir. Kadın ve çocuklar da buna razıdır!

Akıncılar, tehlike ne kadar büyük olursa olsun, bu gece düşman çemberini yarmaya ve Ulus Dağı yönüne çekilmeye karar verirler. Fakat kalabalık olduklarından çemberden kolay çıkmak için birbirlerinden ayrılmalari gerekmektedir. Hem böylece mahvolacaklarsa hiç değilse hepsi değil bir kısmı mahvolacaktır. Sağ kalanlar vatan görevine devam edeceklerdir. Antep savunmasında da benzer bir durum yaşanmış-tır. Savaşçılar birkaç kez Fransız çemberini yararak dışarıya çıkma girişiminde bulunmuşlardır.

Ayrılırken herkes birbirinin boy-nuna sarılır, helalleşir ve hıçkırıklar-la ağlarlar. Hayatlarının son anlarına yaşadıkları düşüncesiyle birbirlerine vasiyetlerine bile yaparlar.

Akıncılar Kumandanı İbrahim Ethem Bey için bu görüntü o kadar

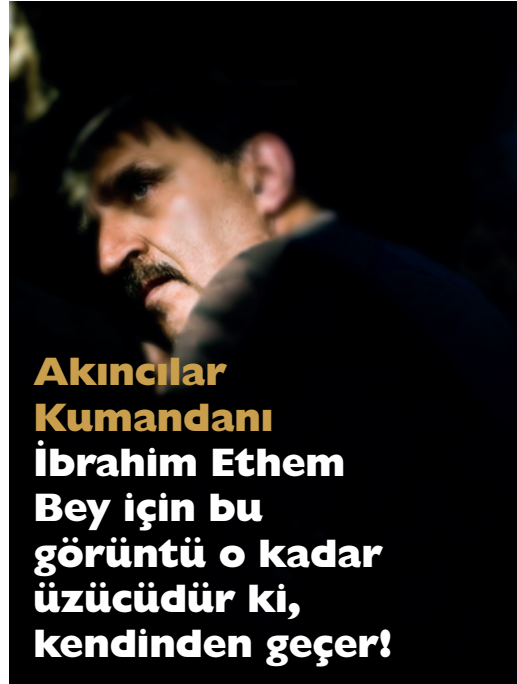
üzücüdür ki, kendinden geçer! Karların üstüne oturur. Bakışlarını sonsuz ufka dikmiş susmaktadır. Onunla helalleşmek için seslenen Arap Müfrezesi'nin komutanı Ali Osman Efe'nin yüzü sapsarıdır. Sürekli ağlayan ve erlere tek söz söylemeyen İbrahim Ethem Bey, bu durumuyla akıncıların morallerini büsbütün kırdığının da farkındadır.

Nihayet İbrahim Çavuş bağırır:

“Merak etmeyin arkadaşlar! Bu gâvur bize bir şey yapamayacak. Biz onun anasını belleyeceğiz. Çün-kü biz Müslümanız. Allah'tan ümit kesilmez.”

Bu sesleniş, akıncılara büyük bir cesaret verir. Ağlamalar kesilir.

İbrahim Ethem Bey de erlerin

**Akıncılar
Kumandanı
İbrahim Ethem
Bey için bu
görüntü o kadar
üzücüdür ki,
kendinden geçer!**

moralini şu sözlerle güçlendirir:

“Her taraf düşman. Düşman bizi imha etmek için bu çevreyi birkaç zincir hattı olmak üzere çevirmiştir. Onun bu tertiplerine karşı biz de küçük parçalara ayrılıyoruz ve tedbirler düşünüyoruz. Yalnız bunu iyi bilin, biz haklıyız. Onun için düşman bize bir şey yapamayacaktır. Kalanlarımız intikamımızı alsın...”

Kumandanın bu sözleri, düşmanın teknik donanımına rağmen neden ulusal kurtuluş savaşı verenlerin önünde sonunda başarılı olacağını açıklayan evrensel bir ilkeyi vurgulamaktadır.

Birlikler birbirinden ayrılır. İbrahim Ethem Bey’in 25 atlı, 150 yayadan oluşan birliği, büyük bir sessizlik içinde yol alarak Köseler köyüne gelir. Ekmek almak bahanesiyle köye giren İbrahim Ethem Bey, köyde kimseyi bulamaz. Köylüler düşmandan kaçarak dağlara sığınmışlardır. Gene de köye dönmekte olan iki kadından bir parça ekmek alır ve düşman hakkında bilgi edinir. Birlik, bir çayın kıyısında kalır. Şiddetli bir ayaz vardır. Ateş yakarak geceyi geçirirler.

Vatan aşkı, millet sevgisi

İbrahim Ethem Bey, kadın ve çocukları ne yapacaklarını düşünüp durur. Sonunda Halil Efe’nin kocasından ayrılmamakta ve onunla birlikte akıncılık yapmakta kararlı olan eşi Gördesli Makbule dışındaki 18 kadın ve çocuğu koruyucularla birlikte Molla Mehmet ve Molla

Kâmil’in yanına gönderirler.

Koruyuculara: “Kadınların düşman eline geçme ihtimali belirirse hepsini öldüreceksiniz!” talimatı verilir.

Parti Pehlivan’ın kayınbabası:

“Böyle bir durumda kızımı önce ben öldüreceğim! Siz merak etmeyin,” diye konuşur. İşin tuhafı bu konuşmayı duyan kadın ve çocukların da: “Gâvura teslim etmektense bizi siz öldürün!” diye yalvamarlarıdır.

Bu durum herkesi hüngür hüngür ağlatır. İbrahim Ethem Bey, düşman eline geçmektense ölümü tercih eden ve eşi düşman eline geçmesin diye onu öldürmeye kararlı erkeklerin bu duygularını üç nedene bağlıyor: “Vatan aşkı, millet sevgisi, Türk kanı.”

Belli ki, onların damarlarında dolaşan bu kanla işgalcilerin damarlarında dolanan kanın farkı, kimyasal bir fark değil, o kanları taşıyanların haklı olmalarıyla, haksız olmaları arasındaki farktır.

Akıncılar çemberden kurtulmuşlardır. Çocuk ve kadınlara ne olmuştur? Onlar da kurtulmuşlardır. Fakat içlerinde altı aylık, iki yaşında, beş yaşında çocukların da bulunduğu 18 kişi, on beş gün içinde yalnız dört okka şeker yiyerek hayatta kalabilmişlerdir.

Hiç biri bir defa olsun ağlamamıştır!•

zekisarihanbd@gmail.com

Kaynak:

İbrahim Ethem Akıncı, (Yayına hazırlayan Bakı Vandemir) Demirci Akıncıları, Ankara, 1978, Türk Tarih Kurumu Yayınları, s. 196-198.

ASKER OCAĞINDA SPOR

Atatürk'ün Süvarileri, 2 Mayıs 1938 yılında Mussolini Uluslar Altın Kupası Engel Atlama Yarışmaları'nda Dünya Şampiyonu olunca, İtalyan faşist lider Mussolini'nin gözleri yuvalarından çıkacak gibiydi. Yarbay Cevat Kula, Yüzbaşı Cevat Gürkan, Yüzbaşı Eyüp Öncü ve Üsteğmen Saim Polatkan'dan kurulu takımımız birincilik kupasını havaya kaldırırken Ankara'dan

2 Mayıs 1938'de Mussolini, Yüzbaşı Cevat Kula, Yüzbaşı Cevat Gürkan, Yüzbaşı Eyüp Öncü ve Teğmen Saim Polatkan ekibine kupayı verirken.

gelen haber mutluluk tablosunun son halkasıydı. Yüce Atatürk'ün gayreti ve istekleri doğrultusunda kısa zamanda kurulan Binicilik Milli Takımımızın İtalya'da elde ettiği büyük başarıyı Mustafa Kemal tarihe geçen şu ifadelerle kutlamıştı; **“Beni çok bahtiyar ettiniz. Hepinizin gözlerinden öperim.”**

İkinci Dünya Savaşı öncesinde, genç Türkiye'nin tüm konularda olduğu gibi, sporda da artık ayaklarının üzerinde durabileceğinin tipik bir göstergesi Mussolini Kupası'ydı. Bu şampiyonanın önde gelen ekip-lerinden İtalya, Almanya, İrlanda ve Romanya, harikalar yaratan Türk binicilerinin karşısında çaresiz kalmışlardı. Tarihe geçen başarının

Mustafa Ertan

İsmail Akçay

Abdullah Kökpınar

Ömer Gültekin

Avrupa basınındaki değerlendirmesi, faşist baskıya karşın ilginçti. Yarışmayı takip eden İrlandalı gazeteci **Jackson Aldridge** bir makalesinde şöyle yazmıştı; **“Adolf Hitler ile Mussolini'nin makûs talihini yine sporda örtüştü. Hitler, 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları'nda Amerikalı siyahi atlet Jesse Owens'e, Mussolini ise Atatürk'ün Süvarilerine**

yenik düştü.”

“Asker ocağı”nda spor bir başkaydı, daha düne değin. Sivil toplum örgütleriyle, askeri güçlerin spor karşılaşmalarını yasakladılar. Oysa ki; silahlı kuvvetlerin tüm dallarında olağanüstü bir gayretle sporun tüm branşları yapılır, nice sporcular kürsülere çıkardı. Ülke sporuna sınırsız katkı sağlayan “asker ocağı”nın her Türk genci için kutsal olan “vatan borcu” ile özdeşleşen yapısı ülkemizden başlayan heyecan verici hareketle dünya spor alanlarına dalga dalga yayılırdı.

Ordu Milli Futbol Takımımızın, 1957 yılında Adana'da; Amerikalıları 19-0 yenmesiyle tribünlerden yükselen “20!.. 20!..” sesleri yeri göğü inletmişti. Milli Takımımızın

dünya şampiyonlukları, yüzümüzü güldüren bakmaya doyulamayan aynalardı...

Ve askeri güçlerimizin içsel mücadelesi Kara, Deniz, Hava, Jandarma Kuvvetleri, Muhafız Alayı ve Harbiye Okulu takımlarıyla bir renk armonisi gibiydi. A Milli Takımımızın unutulmaz yıldızı (Beton) **Mustafa Ertan**'ı, Beden

Terbiyesi Genel Müdürlüğü'ne dek tırmanmış (*Bombacı*) **Sabahattin Erman**'ı, Gençlik ve Spor Bakanlığı Müsteşarı koltuğuna oturan asker sporcu **İsmail Hakkı Güngör**'ü kuşkusuz unutamamıştık. Uçan teğmen, Gençlik ve Spor Bakanı, Türk sporunun unutulmaz ismi **Yücel Seçkiner** aklımıza yer eden isimlerdi. Büyük maratoncu **İsmail Akçay**, çok geç keşfedilmesine karşın en zor brans maratonda harikalar yaratmıştı. **Abdullah Kökpınar**, **Ömer Lütfi Gültekin**, Türk Futbolu'nun büyük Genel Sekreteri **İbrahim Onuk** ve **Nuri Turan** ve de niceleri. Ve FIFA kokartlı asker **Talat Tokat**'ın liderliğinde nice hakem imparatorlar.

Onlar da Atatürk'ün askerleriydi. Profesyonel futbol yapısının paralı kramponları, askerlik çağları geldiğinde Türk Ordusu'nun neferleri oluverdiler. Aklınıza gelebilecek, geçmişten günümüze nice şöhretler o asil askeri kıyafetleriyle resmi geçitlerini gururla yaptılar.

Bir başkadır İbrahim Onuk asker ocaklarında spor... Geleneksel yapısının saha içi uygulamasından gelecek sonuç çoğu zaman başarıdır. Var oluşuna Çanakkale'den başlamış, İstiklal Savaşı kahramanlıklarıyla destan yazmıştır.

“Asker ocaklarında spor”, yüce Atatürk'ün, büyük hareket önce-

“Asker ocaklarında spor”, yüce Atatürk'ün, büyük hareket öncesinde mehmetçiklere verdiği bir taktiktir.

İsmail Hakkı Güngör Yücel Seçkiner sinde mehmetçiklere verdiği bir taktiktir.

Siz hiç karşınızdaki düşmana göz dağı verebilmek için koca orduya futbol karşılaşması yaptırıp ortalığı toz dumana katan bir komutan gördünüz mü? •

metingörenbd@gmail.com

ULUSAL YAZILIM

2

Yazan: Bil. Yük. Müh.
GAZİ GÜDER

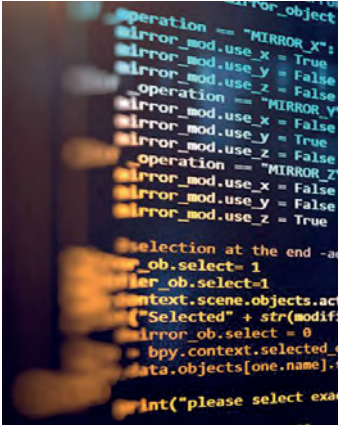
Ulusal Yazılım başlıklı yazımızın geçen ay yayımlanan birinci bölümünde **Dünya-da Yazılım, Siber Savaşlar, İran Örneği, Ülkemizdeki Durum, Kullanım Hakkı (lisans) Bedeli Olarak Yabancılarla Yapılan Ödemeler, Üniversiteler, Teknoparklar ve Meslek Liseleri, Meslek Edindirme Kursları** konuları incelenmişti. Okurlarımızın ilgiyle izlediği *Ulusal Yazılım* dosyamızın ikinci bölümünü yayımlıyoruz.

Yabancı Dilde Eğitim

Türkiye'nin başına kasıtlı olarak sarılmış beladır. İngilizce öğrenmek için yabancı dilde eğitim zorunlu ya da gerekli değildir. Gençlerimiz "kendini oluşturan" kültüründen, geleneklerinden, ve kavramlarından uzaklaştığı için diğer bireylerle an-

laşamama, çevreyi ve konuşulanları algılayamama vb sorunları başlıyor. Doğal olarak bu durum başka sorunları da beraberinde getiriyor.

Özetle "kendinden, özünden uzak" bir insan olup çıkıyor. Böylelikle, beyinlerinin yarısını kullanamamaktadırlar. Bu şekilde

Özellikle Anadolu'daki işsizlik sorununun çözümü yalnızca "yazılıma yatırım" ile mümkün olabilecektir.

yetişmiş bir insanımızın ülkemize katkı sağlayıp sağlayamayacağı oldukça şüphelidir.

Yabancı dilde eğitim ile yabancı ülkeler için eleman yetiştiren bir yer (ülke) olmaktan bir adım öteye gidemeyiz, gidemiyoruz da. Acilen ve derhal "yabancı dilde eğitime" son verilmelidir.

Yazılım ve Türkiye

Bir insana iş sağlayabilmek için 60.000 -200.000 TL arasında yatırım yapılması gerekmektedir. Yazılım için ise; bir oda, bir masa, bir sandalye, bir bilgisayar, bir yazıcı türü donanım ve bir insan gerekmektedir. "İstihdam açısından fark budur!" Özellikle Anadolu'daki işsizlik sorununun çözümü yalnızca -yazılım- ile olabilecektir.

İran'da bilgisayar ve elektronik mühendislerinin büyük çoğunluğunun (% 75) hanımlardan oluştuğunu belirtelim..

Daha çok insanımız, yazılım vasıtasıyla üretimdeki insan gücüne eklenmiş olacaktır. Bir başka

anlatımla; atıl, kullanılmayan insan gücümüz ülkemize ve üretime katkı sunmaya, katkıda bulunmaya başlayacaktır.

Hindistan, Pakistan Olabilir miyiz?

Gerek insani yapımız, kültürümüz, geleneklerimiz gerekse eğitim düzenlerimizdeki farklılıklar nedeniyle başka ülkeler için uygun gözükene sistemler, yapılar ve benzerlerinin bizim için de uygun olması söz konusu olamaz. Gerçek anlamda çözümleme (analiz) ve karşılaştırma yapılırsa; nüfus, yazılımcı sayısı, bilişimde çalışan insan sayısı, bilişim ürünlerindeki satış ciroları vb açılardan bizden çok daha iyi durumda olmadıkları kolayca görülebilecektir. Değerlendirme yaparken, bizim 80 milyonluk nüfusumuza karşılık Hindistan'ın 1,5 milyar nüfusu olduğu, hindistan'ın uzun yıllar boyunca "sömürge" olduğu ve bunun etkilerinin halen sürmekte olduğu göz ardı edilmemelidir.

Doğal olarak yazılımda güzel

ve etkileyici ürünler de geliştirmişlerdir. Ne kadar verimli ya da kârlı oldukları ayrı bir çalışma ve değerlendirme konusudur. Karın tokluğuna, çok düşük fiyatlarla iş almaktadırlar. Bu açıdan bakıldığında, bir kısım insanın karnının doyduğu, ancak ülkeye katma değer olarak, kayda değer bir şey kalmadığı söylenebilir...

Diğer yandan, Türk insanının birilerinin emrinde olmak yerine, "kendi krallığında tek başına" çalışarak daha verimli oldukları söylenebilir. Kimsenin sistemini kopyalamaya gerek olmadığı gibi yabancıların hiç birisinin bize uymayacağına da dikkat etmek gerekir. Kendi sistemlerimizi geliştireceğiz ve kuracağız.

Türk Gençleri ve Yazılım:

Yıllar önce yabancılar

Yabancılar ülkemizde de yaptıkları araştırmalarda, **yazılıma en uygun kişilerin Türk gençleri olduğunu belirlemişlerdi.**

ülkemizde de yaptıkları araştırmalarda, yazılıma en yakın ve uygun kişilerin "Türk gençleri" olduğunu belirlemişlerdi. Onlar o ya da bu şekilde çok geniş ve yüksek değerli olanaklar sağlayarak insanlarımızı, gençlerimizi kendi ülkelerine götürdüler, devşirdiler. Halen de devşirmeye devam ediyorlar.

Türk gençlerine, insanlarına gerekli ve yeterli olanaklar verilerek ülkemizde kalmaları sağlanacaktır.

4.0 Sanayi Devrimi:

4.0 sanayi devriminin özü:

1- Çindeki üretim maliyetinden daha düşük maliyetle üretim

yapmaktır. Makineler geliştirildi. "Maliyet azaltıldı." Ancak bu durumda "insan (işgücü) maliyeti" yüksek kaldı. Özetle yapılmak istenen şey; bu maliyeti

azaltmaktır. Tüm çalışmaları bu yöndedir.

2- Kas gücüne (insan gücüne) değil, zekâya dayalı bir sistem olacaktır. Hatta insan gücünün hiç olmaması hedeflenmektedir. Zekâya dayalı sistem akıllı robotlardan oluşacaktır.

3- Bu devrimin getirdiği düzende her şey gerçek zamanlı (anında görülen, izlenen) olacaktır. Haftalık, aylık, yıllık vb raporlar olmayacaktır.

4- Halihazırda bir firmada, kuruluştaki var olan bilişim aygıtlarının, donanımlarının tümü birbirleriyle entegre değildirler. Bunların tümünün birbiriyle konuşur duruma getirilmesi hedeflenmektedir.

4.0 Sanayi Devrimi Büyük ağırlıkla "yazılıma dayalı" bir düzendir. Sürekli olarak geliştirme, güncelleme ve yenileme gerektirir. Otonom

Yeni robotların eskilerinden farkı işlerini yaparlarken birbirleriyle iletişim de kurmalarıdır.

robotların yoğun biçimde kullanılacağı, kullanıldığı yeni bir dünya oluşmaktadır.

Yeni robotların eskilerinden farkı şudur. Önceki robotlar (artık cobot olarak adlandırılıyor) yalnızca bir işi yaparlar ve hep aynı işi yaparlar. Yeni robotlar ise hem bu işleri yaparlar hem de birbirleriyle iletişimde bulunurlar.

Eski tür robotları hem Otosan hem de Arçelik firmaları kendi ihtiyaçları için ürettiler. Robotlar bilinen aksine "işsizlik" üretmeyecektir. 4.0 sanayi dev-

riminin o ya da bu şekilde girmeyi başarması durumunda insanımızın özellikle de gençlerimizin bu yeni dünyaya uyumunu sağlayacak önlemler alınmalıdır. Aksi durumda var olan işsizlik daha da artacak, belki de çözülmesi çok zor kaotik sorunlar ortaya çıkacak ve toplumsal bütünlüğün korunması giderek zorlaşacaktır.

Diğer dönemlerde olduğu gibi; parayı verdiğinizde alınıp, kurulabilen makineleri, aygıtları içeren bir sanayi devrimi değildir. Bir başka anlatımla; "bastır parayı, al ekipmanı, makineyi" gibi bir düzen değildir. •

(Devam edecek)

gaziguder@gaziguder.com

Usta Gazeteci Mete Akyol, Özlem Duygularıyla Anıldı

Usta gazeteci Mete Akyol, aramızdan ayrılışının birinci yıldönümünde Büyükaada Mezarlığı'ndaki kabri başında anıldı.

Geçtiğimiz yıl, 3 Kasım günü aramızdan ayrılan Başkent Üniversitesi Mütevelli Heyeti Üyesi ve Bütün Dünya Genel Yayın Yönetmeni Mete Akyol, vefatının birinci yıl dönümünde ailesi, dostları, meslektaşları ve sevenleri tarafından anıldı.

Usta gazeteci için Büyükaada Mezarlığı'ndaki kabri başında düzenlenen anma töreninde, Akyol için dualar edildi ve kabrine çiçekler konuldu. Eşi Gülçin Akyol ve oğlu Ufuk Akyol'un yanı sıra, anma programına katılan dostları ve sevenleri, Mete Akyol'a duydukları derin özlemi onunla anılarını anımsayarak ve birbirleriyle paylaşarak sözcüklere döktüler. •

Mete Akyol' u Çok Arıyorum

Mete Abimin yokluğunu her geçen gün daha da ağır bir şekilde hissediyorum. Hazreti Ali'nin, "Bana bir harf öğretenin kırk yıl kulu kölesi olurum" sözlerini (aslında "kölesi olurum" şeklindedir) her düşündüğümde Mete Abim gelir aklıma. Bu sözlerin doğrusu dâhil o kadar çok şey öğretti ki bana, kaç yıl teşekkür etsem yetmez.

Mete Akyol ile yaklaşık 13 yıl önce tanıştık. Kanal B'de çalışmaya başladığımda, okuyucusu olduğum Bütün Dünya dergisinde de yazmak istiyordum. Mete Abimin telefon numarasını, bana televizyonculuk konusunda büyük katkısı olan rahmetli Jülide Gülizar'dan aldım. Ertesi gün arayıp, kendimi tanıttım

ve derginin yazarları arasına katılma düşüncemi aktardım.

Hazırlayıp sunduğum Bekleme Odası programını izlediğini ve beni başarılı bulduğunu söyleyen Mete Akyol, o döneme kadar yayımladığım 2 kitabı da okuduğunu belirtti.

Konuşmanın sonuna doğru, biraz utanarak ve çekinerek, dergide yazma düşüncemi tekrar dile getirdim.

Mete Abim, "Tilkiye kızarmış tavuk ister misin?" diye sormuşlar. O da, "Tavuk, hem de kızarmış! Bu da sorulur mu?" yanıtını vermiş" dedi ve ekledi, "Meslek hayatımda edindiğim nice tecrübeye dayanarak, bize büyük katkı sağlayacağından, okuyucu kitlemizin beğenisini

kazanacağından adım gibi emin olduğumu bil.”

Bana duyduğu güvene lâıyk olmak için bu sözlerini hiç ama hiç akıldan çıkarmadan, hep daha iyisini yapmaya gayret ettim.

O aydan itibaren yazmaya başladığım Bütün Dünya'daki yazılarımla çoğunu öne çıkardı, başlıklarına kapakta yer verdi.

Türkçenin doğru kullanılması konusundaki kılı kırk yaran titizliği sayesinde yazılarımla kalitesi arttı. Aynı titizliği, yaptığım bir hatayı bana uygun, nazik ve şakacı bir dilde anlatıp, düzeltmemi isterken de gösterirdi.

Mete Abimin mücadeleci ve duyarlı yapısını biliyordum, ama bu özelliğinin en yüksek seviyede olduğunu, Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın özgürlüğü, iftira ve kumpaslarla elinden alınıp, Silivri zindanlarına gönderildiğinde gördüm.

Haberal Hocayı hiç ama hiç yalnız bırakmadı. Saygıdeğer eşi Gülçin Hanımefendi ile yaz, kış, soğuk, sıcak, kar ve yağmur demeden, hastanelere, cezaevine gitti. Haberal Hocayı göremediği zaman ise dışarıda bekledi. Mehmet Haberal'ın en zor günlerinde, Mete Akyol'un

gerçek bir dost ve kardeş olduğunun hemen herkes gördü. Kısacası Haberal neredeyse, Mete Abim de oradaydı.

Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın özgürlüğünün çalındığı dönemde Mete Abimi Bekleme Odası programında konuk ettim. Haberal Hocayı kamuoyunun bilmediği yönleriyle o kadar güzel anlattı ki, yaklaşık 3 saatlik programın süresi yetmedi. O

programı izlemeyenler neler kaçırduklarını bir bilseler, çok üzülürler.

Mete Abim, yazılarımda ölçüyü kaçırdığım, sıkıntılı konular seçtiğim zamanlarda ise memnun olmadığını, genelde akşam saatlerinde telefondan arayarak, “Gürbüz, dergi yayına girecek, senin mutlaka köşede yedek bir yazın vardır. Gönderir misin?” dediğinde anladım.

Uğradığım

haksızlıklar nedeniyle üzüldüğüm zamanlarda da, aradığım ilk kişi hep Mete Abim olmuştur. Beni sabırla ve saygıyla dinler, “Medyada maalessif genelde sahtekâr ve ahlâksızlar öne çıkar. Bunlara üzülmeye ve gülmeye geç. Sen her zaman en iyisini yaparsın. Meyve veren ağacı taşıyan çok olur. Onlar kötülükleriyle, sen ise eserlerinle anılırsın.” derdi.

Uğradığım haksızlıklar nedeniyle üzüldüğüm zamanlarda da, aradığım ilk kişi hep Mete Abim olmuştur.

Bana göre, Mete Akyol'u, kendi kuşağından hatta yakın kuşaklardan ayırın en büyük özelliği, teknolojiye hayret edilecek düzeyde hâkim olmasıydı. Cep telefonu, tablet, dizüstü bilgisayarların daha Türkiye'ye gelmemiş modellerini Mete Akyol'da görürdüm. Bu konudaki hayret ve hayranlığımı dile getirdiğimde ise "Ben yaşamımın sonuna dek gazetecilik yapacağım. Mesleğimi en iyi şekilde yapabilmem için de, teknolojiadaki gelişmeleri herkesten önce takip etmem gerekiyor. Yaşadığımız çağda, yaşımız ne olursa olsun, bilgiye en kısa yoldan ulaşmanın yolu teknolojiye hâkim olmaktan geçer." demişti.

Yaşama gözlerini kapamadan, sanırım 2 gün önce, akşam saatlerinde telefonum çaldı. Ekranda "Mete Abim" kaydını görünce, acaba yazımı biraz erken mi isteyecek diye telaşlandım. "Hâl hatır sormak için aradım" diye söze girdi. Sanki bir yere gidiyor da, veda ediyor gibiydi. Yazılarım için teşekkür etti, okuyuculardan aldığı övgülerden, güzel yorumlardan bahsetti. Eşimi ve işini sordu. Sekiz yaşındaki oğlum Egehan'ın yıllar önce Büyükkada'daki evinin bahçesinde çektiği fotoğrafını dergide tekrar yayımlayacağını anlattı. Kanal B'de yayınlanan Mete Akyol belgeseli başta olmak üzere o kadar çok olaydan ve kişiden konuştuk ki, Mete Abimi tanıdığım günden bu yana yaptığımız en uzun telefon görüşmesiydi diyebilirim. Büyükkada'daki o şirin evinde konuk olduğum 2 gün boyunca bile bu

kadar uzun konuşmamıştık.

Telefonu kapatmadan önce, "Beni daha sık ara Gürbüz kardeşim. Bilirsin sana çok değer veririm." derken ses tonundan çok duygulandığımı hissedebiliyordum. Haklıydı, çünkü son dönemde sadece yazımı göndermekle yetinmiş, ne telefon etmiş ne de ziyaretine gitmiştim. Bir hafta sonu İstanbul'a geçip bazı yakınlarıma ve Mete Abime uğramayı planladığım gün, o kötü haberi aldım.

Bırakın hakareti, ağzından tek bir kötü söz duymadığım Mete abim, kaliteye, bilgiye, iyi ahlâka, nezakete önem veren, vefalı, yönetimde ise sadece lafta değil pratikte de "adil olan" bir anlayışa sahipti. Bu nedenle de, bana sıklıkla, Nisa Suresi 58. Ayeti hatırlatarak, "Şüphesiz ki Allah; size, emanetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder" derdi. "Gürbüz, yaşamın boyunca bu ayeti lütfen unutma ve ona göre davran" tavsiyesinde bulunurdu.

Mete Akyol adı bu ülkenin en güzel sayfalarına çoktan yazıldı. Sadece ben değil katkı sağladığı o kadar çok insan var ki, yaptıklarını hiç unutmayacak, hatırasını canlı tutacağız.

Sevgili Mete Abim, inan her gün kaybettiğim yakınlarımla yanı sıra senin için de dua ediyor, Fatiha okuyorum.

Mekânin Cennet olsun... •

gurbuzevrenbd@gmail.com

İlk Dersimiz: Türkçe

Bu ay köşemizi dilimizde yer etmiş yabancı sözcüklerin karşılıklarına ayırdık. Bilginizi sınavın.

1 Kulvar (Fr.)
a-Yozlaşma
b-Yırtıcılık
c-Yol, şerit
d-Züppelik

2 Sticker (İng.)
a-Serbestlik
b-Elemente
c-Düzye
d-Çıkartma

3 Salvo (İta.)
a-Acayip
b-Yaylım ateş
c-Sağlıklı
d-İyimser

4 Triyaj (Fr.)
a-Üçlü alan
b-İntihal
c-Mütecaviz
d-Nüfus

5 Alivre (Fr.)
a-Önceden Satış
b-Konak
c-Nitelikli
d-Kuşak

6 Tabloid (Fr.)
a-Kavrayış
b-Küçük gazete
c-Parasal
d-Örtülü

7 Endeks (Fr.)
a-Pilot
b-Seviye
c-Gösterge
d-Su bahçesi

8 Eksantrik (Fr.)
a-Şerit perde
b-Takas
c-Dalış
d-Garip

9 Nötralize (Fr.)
a-Akıtma
b-Tırmanış
c-Etkisizleştirilmiş
d-Sınırlamak

10 Sirküler (Fr.)
a-Sergilik
b-Duyurum
c-Gösterge
d-Süreç

11 Pedal (Fr.)
a-Üstsüz
b-Ayakça
c-Yumrucuk
d-Takinçlı

12 Steril (Fr.)
a-Variş yeri
b-Yelpaze
c-Kesin uyarı
d-Arınık

13 İskonto (İta.)
a-Kırdırma
b-Vuruk bilimi
c-İllüzyon
d-Gerdirme

14 Kalite (Fr.)
a-İmceli
b-Kırdırma
c-Nitelik
d-Kaynak

15 Rasyo (Fr.)
a-Yetkilendirme
b-Aroma
c-Geçerlilik
d-Oran

METE AKYOL'DAN YAZILAR

Mete Akyol'un Hürriyet gazetesindeki
"Diz Dize-Göz Göze" adlı köşesinde yayımlanan yazısı

Fakirliğe Methiye

İyi ki ülkede herkes zengin değil.
Yoksa Nazım Usta, fakir bile kal-
mazdı. Açlıktan ölürdü o zaman.

"Fakirin fukaranın bol olduğu
yerde biz de ancak üç beş kuruş
kazanabiliriz. Ayakkabısı eskidiği
zaman yenisini alamayacak olanlar,
mecburdur benim kapımı çalmaya."

Söz ağızdan çıktıktan sonra
Nazım Usta çevresine bakındı ve
başını öne eğdi. Kapısı yoktu Nazım
Usta'nın. Yol kenarında kullanılmayan
bir evin üç basamaklı merdiveni
dibinde çalışıyordu. Oturduğu sek-
meni kaldırımdaydı. Onaracağı eski
ayakkabıların bir bölümü basamak-
larda, bir bölümü de kaldırımdaydı.

Gün görmüş, müşteri nedir bil-
miş bir ustaydı. Büyük bir olgun-
lukla gülümsedi:

"Çalınacak kapım var dediysem,
lafın gelişi dedim öyle. Bir vakitler
benim de çalınacak kapım vardı. Fa-

kat yaş ilerledikçe, ustalık geriledi.
Bu iş de kuvvet ister. Kuvvet gitti
mi, dükkan da gider, iş de gider.
Sonra da bu yaşında, böyle sokak
ortasında ekmek arar insan."

Nazım Usta'yla uzun uzun
konuştuk. Fakirlikten yana çok
dertliydi. Hep, "Gözü kör olası"
fakirlikten yakındı, durdu. Sonra bir
ara elindeki işi bıraktı ve "Tövbe
tövbe" demeye başladı.

"Ne oldu, usta?"

"Allah fakirliğin eksikliğini
göstermesin" dedi "Fakirler olmasa
bana bu ayakkabıları kimler getire-
cek ki?... Allah fakirleri yaşatsın ki,
biz ölmeyelim açlıktan..." •

Promete
Necdet Pamir

Sürdürülebilir Enerji Politikasıyla İnsana Yaraşır Bir Gelecek

Enerji, ekonomik ve toplumsal gelişimin vazgeçilmez girdilerinin başında gelen, yaşamsal bir kaynaktır. Bireylerin yaşamları içinse, varlıklarını insanca ve sağlıklı sürdürebilmeleri için; hava gibi, su gibi olmazsa olmaz bir gereksinimdir. Dolayısıyla enerji kaynaklarına kesintisiz ve ödenebilir koşullarda erişim, tüm bireyler için bir haktır.

Yaşamın diğer alanlarında olduğu gibi,

enerji alanında da kimi sözcükler, moda deyimler halinde öne çıkmaktadır. “Enerji güvenliği” bunlardan biriye, bir diğeri de “sürdürülebilir enerji” tanımıdır. Ancak bu

sözcükler, çoğunlukla gerçek anlamlarından hayli ilgisiz, ya da en azından eksik anlaşılmış olarak kullanılırlar. Farklı çıkar grupları da bu kavramları, işlerine geldiği gibi kullanırlar.

Enerji, yenilenebilen ya da yenilenemeyen

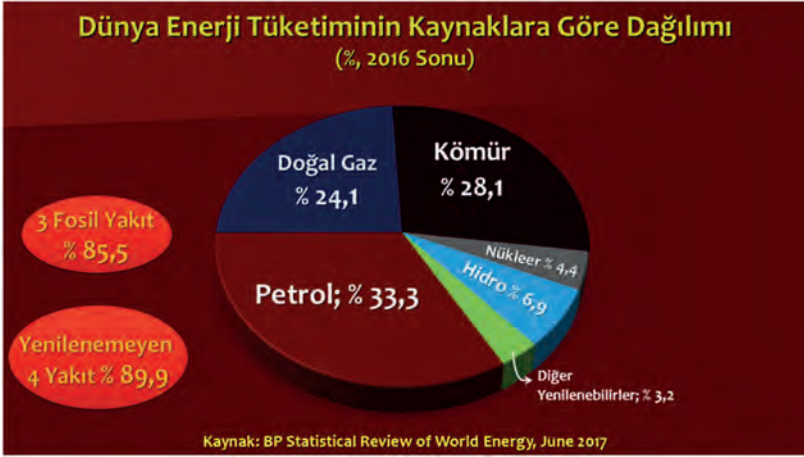

kaynaklardan elde edilir. Yenilenebilen kaynaklar; rüzgar, güneş, biyo-yakıtlar, jeotermal, hidroelektrik, dalga ve gel-git gibi kaynaklardır. Bu kaynaklara “yenilenebilir” denmesinin nedeni, doğanın (insanoğlu eko-sistemi sorumsuzca tahrip etmediği takdirde) bu kaynakları, tüketim hızlarından daha hızlı yenileyebildiği varsayımına dayanır. Petrol, doğal gaz, kömür gibi “yenilenemeyen” (fosil) kaynaklar ise, (organik kurama göre) milyonlarca yıllık süreçte oluştuklarından, “yenilenemez” kaynaklar

olarak tanımlanırlar. Fosil bir yakıt olmayan uranyum da yenilenemeyen kaynaklar sınıfında yer alır.

Dünya enerji tüketiminde ağırlıklı olarak (enerji tüketiminin yaklaşık %90’ı) “yenilenemeyen kaynaklar” (petrol, doğal gaz, kömür ve uranyum) kullanılmaktadır. Dolayısıyla, dünyada tüketilen enerji, ağırlıklı **“yenilenemeyen”** kaynaklara dayandığından; bu eğilim sürdükçe, söz konusu fosil yakıtların bir süre sonra tükeneceği kabul edilir. BP şirketinin Haziran

2017’de yayınladığı istatistiklere göre, mevcut petrol rezervlerinin yaklaşık 51, doğal gaz rezervlerinin 53, kömür rezervlerinin ise 153 yıl ömrü vardır. Gerçi bu “ömürler” yeni keşiflerle, bu kaynakların daha verimli kullanımıyla, alternatif kaynakların kullanım oranlarının artmasıyla daha da uzayacaktır.

Ancak, insan soyunun sadece 50-100 yıllık bir ömrü olmadığını **“umacaksak”, bu kaynakların sadece bize ait olmadığını ve gelecek kuşakların da bu kaynaklarda haklarının olduğunu teslim etmemiz gerekir.** Gerçi kimi politikacıların ve bu kaynakları salt ticari çıkarlarının nesnesi olarak gören dar bir kesimin bu tür “hamasi” ve “gereksiz duygusallıklara” prim vermedikleri de bir diğer gerçekliktir. Ama biz gene de Nietzsche’nin “Böyle Buyurdu Zerdüş” adlı kitabındaki şu sözlerini savunmaya devam edeceğiz:

“En yakındakine duyulan sev-

giden daha yücedir, en uzaktakini ve gelecektekini sevmek; nesnelere ve hayaletleri sevmek, uzaktaki insanı sevmek, yakındakine duyulan sevgiden daha yücedir.”

Enerji tüketiminde ağırlıklı olarak fosil yakıtların kullanımına dayalı mevcut düzeni, kuşkusuz yıllardan bu yana biçimlenen gereksinimlere, bunlara bağlı gelişen politikalara, güç dengelerine ve ekonomik gerçeklere göre biçimlenmiştir. Ve çeşitli çıkar gruplarının oluşturduğu dengelerle sürmektedir. Ancak bir diğer gerçeklik ise; yenilenemeyen kaynaklara dayalı mevcut düzen nedeniyle; atmosfer ısınıyor, iklimler olumsuz yönde değişiyor, okyanus, deniz ve akarsular ısınıyor; buzullar eriyor. Kasırgaların sayı ve şiddeti artıyor, kuraklık ve yangınlar artıyor, yüksek ısı nedeniyle, ölümler artıyor. Diğer yandan da dünyada 1,1 milyar insan (ABD nüfusunun yaklaşık 3 katı),

henüz elektriğe erişemiyor. Fosil yakıtların “adaletsiz” coğrafi dağılımı; işgallere, ölümlere, darbelere neden oluyor. Fosil yakıtlarda dışa bağımlı ülkelerin hem ekonomileri, hem güvenlikleri hem de dış politikaları sürekli bıçak sırtında gidiyor.

Yerli ve yenilenebilir kaynaklar, atıl bırakılıyor. Yerli kaynakların kullanımı ve enerji verimliliğini artırma faaliyetleri sürecinde oluşacak önemli bir **istihdam alanı yitiriliyor.** **dış borç ve bağımlılık,** ülkelerin bugünlerini olduğu gibi, geleceklerini de ipotek altına alıyor. **Ve bu olumsuzluklar, daha fazla para kazanmak uğruna; gelecek kuşakların da yararlanma hakkı olan kaynakları sorumsuzca ve eko-sistemi tahrip ederek ve hızla tüketilerek yapıyor.**

Oysa yenilenebilir kaynaklara, talep tarafı yönetimine ve enerji verimliliğini arttırmaya dayalı; gelecek kuşakların da haklarını gözeten, sürdürülebilir enerji politikalarını yaşama egemen kılmak zor değil... Yeter ki dünyayı avucunda tutmaya çalışan bir avuç azınlığın doymak bilmeyen hırslarına, el birliğiyle gem vurulabilsin. Zira Mahatma Gandhi'nin dediği gibi **“Dünya herkesin ihtiyacına yetecek kadarını sağlar, fakat herkesin hırsını karşılamaya yetecek olanı değil.”** Başta güneş olmak üzere, yenilenebilir kaynaklar bize, yüzyıllarca yetecek ve tükenmeyecek, sürdürülebilir bir gelecek sunuyorlar.

Sürdürülebilir Enerji Politika-sı'nın Temel Yapı Taşları'nı şöyle

sıralayabiliriz:

- Enerjiye, tüm yurttaşların, ödenilebilir koşullarda erişimi; yoksul ailelerin uygun miktarda tüketiminin, ücretsiz sağlanması,
- Gelecek kuşakların da kaynaklar üzerindeki hakkının gözetilmesi,
- Enerji karışımında, ekosistemi tehdit eden kaynaklar yerine; mümkün olan en temiz teknoloji ve politikalarla, yenilenebilir kaynakların yer alması,
- Üretimden tüketime, kaynakların en verimli biçimde kullanılması,
- Üretilen elektriğin yanı sıra açığa çıkan ısının da etkin kullanılması için, kojenerasyon (elektrik ve ısınma için) ve trijenerasyonun

“Dünya herkesin ihtiyacına yetecek kadarını sağlar, fakat herkesin hırsını karşılamaya yetecek olanı değil.” *Mahatma Gandhi*

(elektrik, ısınma ve soğutma için) teşvik edilmesi,

- Enerji politikaları belirlenirken, ilgili tüm kesimlerin ve özellikle tüketicilerin ve meslek kuruluşlarının bu belirleme sürecine etkin katılımı,

- Enerji yoğun sektörler yerine; daha az enerji tüketerek, daha fazla ekonomik büyüme sağlayan sektörlere odaklanması,

Yenilenebilir enerji kaynaklarının alışılmış kaynaklara göre önceki yıllarda yüksek olan maliyetleri, baş döndürücü bir hızla düşüyor.

- Enerji yatırımlarında, yöre halkının doğru bilgilendirilmesi; onayının alınması ve eğer yatırıma karar verilirse, yöre halkının doğru- dan yararlanması,

- Dışa bağımlılığa karşı, yerli ve yenilenebilir kaynak kullanımına ağırlık verilmesi,

- Mümkün olan ve zaman içinde ve artan oranlarda; yerli tasarım, yerli teknoloji, yerli imalat ve yerli istihdamın temel alınması...

Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı (IRENA), “Rethinking Energy 2017” adlı raporunda, eğer sürdürülebilir politikalar uygulanırsa, yenilenebilir kaynakların dünya enerji tüketimindeki (mevcut) % 18’lik payının, 2030’da % 36’ya

ulaşabileceğini öne sürüyor.

Özellikle rüzgar ve güneş gibi kaynakların her gün ve her saat emre amade olmadıklarını ve “elektriğin de depolanmadığını” öne sürenlere en iyi yanıtı, yaşamını “yüzünü bile göremeyeceği” gelecek kuşaklara adayan bilim insanları, teknolojileri her saat geliştirerek veriyor. Yenilenebilir enerji kaynaklarının alışılmış kaynaklara göre önceki yıllarda

yüksek olan maliyetleri, baş döndürücü bir hızla düşüyor.

Elde edilen sonuçlar, güneş Foto-Voltaik (FV) ve karasal rüzgar santrallerinin, alışılmış kaynaklarla başa baş noktaya eriştiğini gösteriyor. Biyokütle çoktan o seviyeye düştü; jeotermal ise daha da ucuz... Ve bu maliyetler hızla azalmaya devam ediyor.

Uluslararası Enerji Ajansı’na göre, güneş FV maliyetlerinin, 2014 ile 2040 arasında; %35-45 daha ucuzlaması, aynı dönemde karasal rüzgar santrallerinde, %20’yi aşan ucuzlamaların sağlanması bekleniyor. Elektrik ise, iddia edilenin aksine; depolanıyor. Verim kayıpları ise hızla azaltılıyor.

Sürdürülebilir bir gelecek, sürdürülebilir bir enerji politikası pekala mümkün. Yeter ki bilimin aydınlığından uzaklaşmayalım; yeter ki gelecek kuşaklara karşı sorumluluklarımızı aklımızdan ve yüreklerimizden çıkarmayalım. Ve **“yeter ki kararmanın, sol memenin altında- ki cevahir.”** •

necdetpamirbd@gmail.com

90

Çok Partili Sisteme Geçiş

Mustafa Kemal'in, 1929 yılında Afet İnan'a dikte ettirerek yazdırıldığı ve okullarda Yurttaşlık Bilgisi derslerinde de okutulan Medeni Bilgiler Kitabı'nda demokrasiyle ilgili önemli ayrıntılar vardır.

Demokrasi kelimesinin içeriği o günden bu yana ne yazık ki yeterince ve tam anlamıyla anlaşılammıştır. Bir kısım insanlar Altı Ok'tan birinin demokrasi olmadığını düşünmeden eleştiriler yapıyor. Hâlbuki Cumhuriyet,

Mustafa Kemal'in 1929 yılında Afet İnan'a dikte ettirerek yazdığı Medeni Bilgiler kitabı

demokrasi'nin en yetkin şeklidir. Yani demokrasi olmaksızın cumhuriyet düşünülemez.

Mustafa Kemal'e göre demokrasi, en iyi düzendir ve yükselen bir deniz misali, uygulandığı tüm toplumu kaplar, sarar.

Bu ifadelerden olmak üzere; çok partili siyasi sistem, demok-

rasinin önemli

bir gereği

olmakla beraber,

bu sistem

içinde gerek

demokrasinin

tam anlamıyla

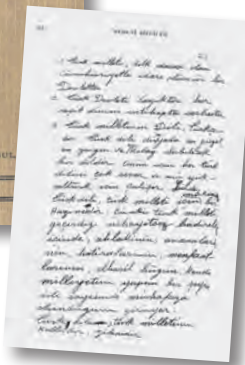
uygulanabil-

mesi ve gerekse

siyasi unsurların

ya da partilerin

birbirleri üzerin-

de denetim kurması toplum yararına önemli avantajlar sağlar.

Çok partili sisteme geçişin 1930'lu yıllarda denenmiş olmasının altında yatan en önemli nedenlerden biri de budur. Ancak Toplum'un, yapılmak isteneni yeterince algılayacak demokratik bilince ulaşmamış olması itibarıyla çalışmalar başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Serbest Cumhuriyet Fırkası Genel Başkanı Fethi Okyar (ortada önde) ve kurucuları

Özellikle Cumhuriyet karşıtı düşünceye sahip ve dışarıdan desteklendiği bilinen bir kısım karşı devrimci unsurlar, yukarıda belirtilen amaç için kurulan Serbest Cumhuriyet Fırkası'nı bir fırsat olarak değerlendirmek istemiş, bunun yarattığı olumsuz sonuçlar yaşanmış ve sonunda çalışmaların tamamı, Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kapanmasıyla başarısızlığa uğramıştır.

Yaşanan bu olayların üzerinden on beş yılı aşkın bir zaman geçmiş ve 1945-1946'lı yıllara gelinmişti.

Mustafa Kemal'in yıllar öncesinden öngördüğü gelişmeler yaşanmış ve II. Dünya Savaşı'nın ardından Avrupa'da Almanya ile İtalya ve Uzakdoğu'da da Japonya'nın, bölgelerinde hegemonya kurmaya çalışmaları fiyaskoyla sonuçlanmış, yaşam ideolojisi olarak yerleştirmeye çalıştıkları faşizm ve ırkçılık da tarihin derinliklerine gömülmüştü.

Dünya, siyasi yapı olarak Demokrasi, Kapitalizm ve Komünizm dönemini yaşamaya giriyordu.

İsmet Paşa bu şartların varlığında çok partili sisteme geçişin yararlı olacağı inancıyla bu yönde karar aldı. Bununla da yetinmedi kendi partisi içindeki ve muhalefetteki bir kısım karşı düşüncelerle de mücadeleye başladı.

Amaç açık ve netti:

İlki topyekûn kalkınma anlayış ve hamlesini canlandırarak,

İkincisi ise; Avrupa'da hâkim olan çoğulculuk siyasetinin Türkiye'de de yerleşmesini sağlamaya çalışmak.

Ancak bu çalışmalar çerçevesinde sol düşünceye karşı önemli bir tavır alındı ve hatta komünist olduğu ve Rusya'ya kaçtığı iddiasıyla Türkiye'nin en büyük ulusal şairlerinden Nazım Hikmet'in şiirleri yasaklandı ve uzun süre de ortalarda gözükmemesi sağlandı.

Siyasete ve düşünce özgürlüğüne böylece bir inançla sınırlama konulması, Türkiye'deki demokrasi anlayışını Avrupa devletlerinden eksik kıldı. Oysa Atatürk döneminde genç Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde uygulanan demokrasi anlayışı, Avrupa devletlerinde uygulanan demokrasi anlayışının çok üzerindediydi.

İsmet İnönü'nün bu tür yaklaşımdan cesaret alan ve son zamanlarda sıkça muhalif düşünceler sergileyen CHP içindeki bir kısım unsurlar, fırsatı ganimete çevirme amacıyla, hemen harekete geçti.

Bu kişilerin başında Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan gibi isimler geliyordu. Bunlar, bir işbirliği oluşturarak, 7 Haziran 1945 tarihinde parti gurubuna, tarihe "Dörtlü Takrir" adıyla geçen bir önerge verdiler. Önerge'nin içeriği, kısaca ifade et-

Toprak Reformu yasası büyük topraklara sahip olan milletvekillerini rahatsız etti. Bunların başında da, Aydın ilinde çok büyük arazileri olan Adnan Menderes geliyordu.

Celal Bayar, Adnan Menderes ve Fuat Köprülü

mek gerekirse, parti içinde özgür bir tartışma ortamının yaratılmasıydı.

Aynı günlerde Toprak Reformu yasa tasarısı da Meclise sunuldu. Bu tasarı büyük topraklara sahip olan milletvekillerini olabildiğince rahatsız etti. Bunların başında da; Aydın ilinde çok büyük arazilere sahip olan Adnan Menderes geliyordu. Yapılan eleştiriler çok ağırdı ve eleştirenlerin başında da hep Adnan Menderes görünüyordu. İsmet İnönü yasa konusunda ısrarlı

ve de kararlıydı. Bu yasayla toprak sahibi olmayan çiftçiyi topraklandırmak temel düşüncelerinden biriydi.

Celal Bayar ve arkadaşlarınınca verilen Dörtlü Takrir, Parti Grubunda reddedildi. Bundan amacın, bu grubun CHP'den ayrılıp, başka bir parti kurmalarını istemesi olduğu şeklinde yorumlamalar da olmuştur.

Böylelikle de;

- Çok partili sisteme geçilmiş,
- Parti, içindeki muhalif unsurlardan kurtulmuş olacaktı ve ayrıca
- CHP'den ayrılacak kişilerin kuracağı partinin Atatürk Devrimleri'ne karşı olması tehlikesi bulunmayacaktı.

Celal Bayar böylesi gelişmelerden memnun değildi. Yeni bir parti kurup, Serbest Cumhuriyet Partisi durumuna düşmek ve Fethi Okyar Bey'in akıbetine uğramak istemiyordu.

Celal Bayar gelişmelerden memnun değildi. Yeni parti kurup, Serbest Cumhuriyet Partisi durumuna düşmek ve Fethi Okyar Bey'in akıbetine uğramak istemiyordu.

Ancak Adnan Menderes ve bir kısım yandaşları farklı düşünüyorlardı. Hatta Adnan Menderes ve Fuat Köprülü, Vatan gazetesinde sert muhalif yazılar yazmaya başladılar. CHP de bu davranışı parti disiplinine aykırı bulduğu gerekçeyle, bu iki milletvekilini partiden ihraç etti. Gelişmeler Celal Bayar'ı da ikna etmeye yetmişti. Yeni bir parti kuracağını belirterek, CHP'den istifa etti.

Sonuçta Demokrat Parti (DP), 7 Ocak 1946 tarihinde kuruldu ve Celal Bayar, Genel Başkanlığa getirildi. Çalışmalara hızla başlandı ve CHP'nin bir kısım uygulamalarından rahatsızlık duyanlar DP çatısı altında toplanmaya başladılar.

Seçimler normal şartlar içinde 1947 yılında yapılacak iken, İnönü bunu bir yıl kadar öne aldı ve 21 Temmuz 1946 tarihinde erken Genel Seçim yapıldı. DP bütün bölgelerde aday gösteremediği için 465 milletvekilliğinden sadece 66'sını kazanabilirdi. Artık Meclis'te uzun yıllardan sonra ilk kez ikinci bir parti var olmaya başladı.

CHP ile DP arasındaki ilişkiler sert bir tutumla sürmeye başladı. Meclis'te gergin oturumlar yaşanmıyordu. Her iki taraf da davranışından taviz vermediği için gerginlik sanki Meclis'in doğal haliymiş gibi oldu.

Bu koşullarla 14 Mayıs 1950'de yapılan genel seçimlere kadar gelindi. Seçimler "çoğunluk sistemi"ne göre yapılacaktı. Seçim sonuçlarına göre DP oyların %55'ini ve CHP ise %41'ini aldı. Ancak Çoğunluk Sistemi önemli bir avantaj oldu ve DP'nin 408, CHP'nin ise 69 milletvekili çıkarmasını sağladı.

Cumhuriyet'in ilanından sonra tek parti iktidarı olarak süregelen siyaset, Mayıs-1950'de DP'nin iktidarı ele almasıyla değişmiş oldu.

cengizonalbd@gmail.com

*Gelecek Ay: **Demokrat Parti ve 27 Mayıs İhtilali***

Hakimiyeti Milliye

Barış Dönemi

İnsanlar, hiçbir zaman savaştan bugünkü kadar tiksinti ve korku duymamışlardır. Bütün devlet adamlarının bugünkü parolası “Barış”tır.

1914 senesine kadar sadece savaş düzenlemeleri için bira araya gelen diplomatlar, bugün ancak barış projeleri üzerinde görüşmektedirler. Birleşmiş Milletler Cemiyeti, Kellog Sözleşmesi ve son Briand önerisi, hep büyük savaştan beri ruhlarda doğan tepkilerin eserleridir. Geçen hafta emperyalist İngiltere ve Fransa başbakanlarının konuştuğu gibi konuşanlar, yirmi yıl kadar önce en idealist filozoflardı.

Yeni Türkiye ne zaman fırsat çıkmışsa barış tarafını tutmuştur. Biz, gerçekleştirilmesi pek az mümkün olan girişimlerin bile terbiye değerini önemli görürüz.

Bugünkünden büsbütün başka bir insanlık, uzun süre hazırlanmadıkça gerçekleşemez.

Şurasını düşünmek gerekir ki, herkes barıştan başka bir şey aramamak için şimdiki durumdan memnun olmalıdır. Mevcut barış durumu, bugünkü durumdan memnun olmayanların kalpten sarılacakları bir hedef olamaz. Avrupa'da anavatan acısı çeken insanların kırk milyon kadar olduğunu biliyoruz.

Serbest kabul edilen milletlerden birkaçı, içlerinde Almanya gibi güçlü bir ilim ve kültür milletiyle birlikte diğer birkaç millete vergi ödemektedirler. Yeryüzünün iki büyük parçası, gene bu milletin çıkarları için çiftlik gibi işletilmektedir. Acı çekenlerden uyanık olanlar, her zaman bir hamle fırsatı arayacaklar ve uyuşuk olanlar da uyanacaklardır.

Eğer barış anlaşmaları bir kısım devletlerin bugünkü silah ve baskı egemenliğini fazla masraf etmesiz ve saf idealistlerin yardımı ile tutmasından başka bir şey yapamayacaksa; kuşkusuz hayal

olarak kalacaktır. Ancak biz bu kadar karamsarlığa yarın için gerek kalmayacağı düşüncesindeyiz.

Bu hareket, büyük-küçük her devleti, ister-istemez, her türlü sorunları barış için ve barış araçlarıyla aramaya doğru sürükleyecektir. Eski

korkunç ve kesin uyarıların yüzde doksanın yerini hakem önerilerinin tutmuş olması bahsettiğimiz tepkilerin karlıdır.

Artık savaş olmayacak gibi bir düşünceye kapılmak tehlikelidir. Özellikle bizim gibi milletler, kendi halkımızı bu sakatlığa düşmekten korumak zorundayız.

Ancak insanların bir gün artık savaşı yaşamayacakları da bir gerçektir: Bu gerçeğin bir an önce ortaya çıkmasına yardım etmeyi ve barış girişimlerini küçümseme değil, fakat ciddiyetle düşünüp, özendirme ve desteklemeyi de bir borç biliriz.

Kimseden bir şey istemeyen Türkiye gibi gerçek huzur ve barış milleti, bu işte en hayırlı hizmeti görecektir. •

Hâkimiyeti Millîye Gazetesi
18 Eylül 1929

Bu hareket, büyük-küçük her devleti, ister-istemez, her türlü sorunları barış için ve barış araçlarıyla aramaya doğru sürükleyecektir.

Sihirbazlar,
İllüzyonistler, Aktörler,
Bilim Adamları,
Asrın Kâbusu
Algı Yönetimi

Yazan: NECEF UĞURLU

Söze her illüzyonist sihirbazdır, ama her sihirbaz illüzyonist olamaz diye büyük bir lafla başlayayım, doğru sözler zaten büyüktür üstelik tamamıyla bana ait değil, anonim.

İllüzyonistlerden sihirbaz olanlar mesela sahnede bir kadını gözler önünde testere ile parçalara ayırıyorlar sonra kadın tek parça kalkıp selam veriyor!

İzleyenler şaşırıyor, bunun mümkün olmadığını biliyorlar, sihirbaz da biliyor, sahnede gözünüzün önünde olan nedir peki, yanıtı: İllüzyondur.

Sihirbazlar, gözbağcılar, “büyücü”lerin (Magicians), illüzyonistlerden farkı belki daha geniş bir alanda marifetlerini sergiliyorlar ama “grand scale illüzi”, yani büyük çapta illüzyon değil yaptıkları, illüzyon çok başka bir iş.

Bir sihirbazın “İnsanlara istemedikleri şeyleri söyletebilir misin?”, sorusuna verdiği yanıt ise çarpıcı “Herkes nasıl yapıyorsa biz de yapabiliriz, biz insanları eğlendiriyoruz hepsi bu... Nokta.”

Komedyen insanları güldürür, aktör ağlatabilir, bir akrobatın hünerlerini alkışlırsınız ama bir sihirbaz sizi hayretler içinde bırakır, şaşırırsınız.

Aslında isteminiz dışında da olabilir bu şaşırma ve alkışlırsınız !

Sihir endüstrisinin bu gün önemli sihirbazlarından bazılarının servetleri göz kamaştırıyor ,

David Copperfield

David Copperfield: 800 milyon \$.
Penn and Teller: 300 milyon \$.

Siegfried and Roy: 120 milyon \$.
Lance Burton: 100 milyon \$.
Criss Angel: 50 milyon \$.
Hans Klok: 25 milyon \$.
David Blaine: 12 milyon \$.
Derren Brown: 7.5 milyon \$.

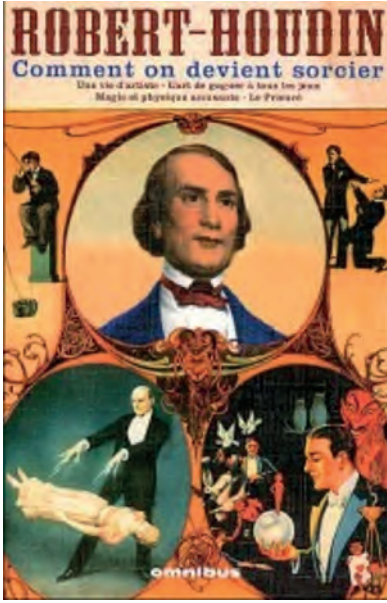

Joseph Burrus

Sihirbazlık riski olmayan bir iş değil, kendisini diri diri gömme numarasıyla ünlenen Joseph Burrus üstündeki 7 tonluk çimento mezara dayanamayan kendi yapımı tabutu içinde mezar çökünce gömüldüğü yerden bir daha çıkamıyor .

Bir başka sihirbaz Genesta. Escapologist, yani zincirlerden , kelepçelerden kurtulma gösterisi sunan sanatçı. Gösterisini yaparken Houdini'nin tarzı gösterisinde dev bir süt güğümüne kendini elleri kelepçeli olarak hapsediyor, ama ne yazık ki sağ çıkamıyor.

Velhasıl sihirbazlık riskli bir iş. Sihirbazlığın günümüze dayanan kuramlarını koyan sihirbazların piri modern sihirbazlığın babası olarak anılan 1805 yılında Frasa'da doğan Jean-Eugène Robert-Houdin.

Harry Houdini ile karıştırmayalım. Robert Houdin'in 1845-1855 yılları arasında Paris'te kendi tiyatrosunda yaptığı gösterilerin büyüleyici olduğu biliniyor. Öyle bir illüzyon ustası ki bir ara Fransız hükümeti kendisinden Cezayir'de ki isyanı bastırmak, yatıştırmak için yardım istiyor.

Robert Houdin Orleans Üniversitesi'nde Hukuk tahsili alıyor, daha sonra baba mesleği olan saatçilik yapmaya başlasa da aklı sihirbazlıkta. Varlıklı bir ailenin çocuğu ve 1871'de zatürreden ölümüne dek kendini tamamen sihirbazlığa veriyor.

Mesleğe başlama nedeni ise inanılır gibi değil, bir gün saat tamiri ile ilgili kitaplar alıyor eve geldiğinde paketin içinden sihirbazlıkla ilgili kitaplar çıkınca okumaya başlıyor. Kitapçının paketleri karıştırması hayatını değiştiriyor, diğer yanlış paketi alıp evine götürün saatçi oldu mu bilen yok! Zihin okumak, gözü bağlı asistanına dokunduğu objelerin ne olduğunu söylemek ve daha pek çok numarası var. Robert Houdin'de marifet çok ama bizde yer dar sığdıramayız.

Gelmiş geçmiş en büyük sihirbaz- illüzyonistlerden biri de Robert'in, ustasının yolunda yürüten Erik Weisz. Bu ismi hiç duymadıysanız benim gibi şaşırmayın, çünkü sahne adı Harry Houdini! 1874-1926 yılları arasında yaşayan bu büyük illüzyonist-sihirbaz Macaristan doğumlu, çok çocuklu bir aileden, babası haham. Ailece ABD'ye Wisconsin'e göç ediyorlar.

Harry Houdini

Harry Houdini ilk kaçışım Wisconsin'den diyor !

Houdini'nin yaptığı gösterilerin hemen tamamı kaçıp kurtulma temalı. Deli gömleği giyip kendisini baş aşağı gökdelenen sallandırmalar, elleri, kolları zincirli su tankına girmeler, diri diri mezara gömdürüp çıkmalar! Avrupa turlarında nereye gitse polise kendisini kelepçeleyip kurtuluyor. Onun bir sahtekâr olduğunu iddia edenler oluyor, kendisi ise ömrü boyunca sahtekâr sihirbazları kınıyor!

Ölümü ise pisi pisine dedirtecek bir trajedi, showunu izleyen bir genç üniversitelinin ara verdiği

Houdini ve eşi
asistanı Bess

sırada dinlendiği kulisine kendisini ziyarete gelmesiyle gençle bir iddiaya giriyor ve kendisine yumruk atmasına izin veriyor, tekrar gösteriye başladığında ağrılar başlıyor, sahneyi terk etmiyor ama gösteri bitiminde hastaneye kaldırılıyor yüksek ateşi müteakip “peritonit”-

ten ölüyor. Yumruklar apandisiti kopartmış, Houdini'nin cenazesi iki bini aşkın hayranlarının eşliğinde Queens Machpelah Mezarlığı'na defnediliyor, mezar taşında Amerikan Sihirbazlar Derneği arması var, ve her yıl hâlâ mezarı başında anma törenleri düzenleniyor. Gösterilerinde asistanı ve eşi Bess 1943'de öldüğünde vasiyetine, son arzusuna rağmen Harry'nin yanına defnedilmesine Yahudi olmadığı için izin verilmiyor.

Bess'in Houdini'nin yaşamında önemi büyük, karı koca birleşip kendi gösterilerini yapmaya başlamazdan önce ayrı ayrı eğlence dünyasında yerlerini almışlar, Bess Flower Sister adlı bir grupta dans ediyor, şarkı söylüyor, Houdini ise el çabukluğu marifet gösterileri yapıyor. Ama Bess'le birleşince “kaçış, kurtulma” asıl numarası oluyor, ve artık sadece kaçıyor ve her kurtuluşu izleyenleri büyülüyor. 1914'de Hamburg-Amerika seyahatlerinde S.S. Emperor adlı yolcu gemisinde evliliklerinin 20. yılını kutlarlarken gemideki gösterisine hayran kalan yolculardan biri de Theodore Roosevelt, öylesine şaşırıyor ki daha sonra Houdini'leri davet edip ailesi ile tanıştıyor .

Houdini'yi, yaptıklarını izah etmek için sinir sistemi ve beyin araştırmaları yapan nörologlar incelemeye alıyorlar. İnsanların herhangi bir konuda idrak, muhakemesini etkileyebilecek psikolojik olguların yanı sıra bir nevi bilişsel yatınlıkların mesela “bandwagon effect” dedik-

leri çoğunluğun yaptığını yapmaya yatkınlık, veya “focusing effect” denilen bir olayın belli bir yönüne gereğinden fazla önem verme sonucu olayın bütününe görememe ve sonucuyla ilgili sağlıklı öngöründe bulunamama hallerinden sihirbazların binlerce yıldır haberdar oldukları ve gösterilerine temel aldıkları bilinen bir gerçek.

Algı yönetimi bütün dünya için güvenlik sorunu halini alırken hele modern zaman sihirbazlarının artık bilgisayarlar, yazılımlar, diziler, filimlerle manipülasyon masterları olmadıklarını kim iddia edebilir!

Sihirbazlığın güvenliğe Suzanan bu yolculuğunda Kont Sati Von Richmond yani bizim Zati Sungur Bey’i rahmetle anmadan geçmek olmaz. Konu Zati Bey’e gelmişken hatırlatmakta yarar var, kendisi Almanca, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, Portekizce ve İtalyanca’yı ana dili gibi bildiği söylenen 1975 yılında, Avrupa’nın en saygın illüzyon kongrelerinden biri olan Karlovy Vary İllüzyonistler Kongresi’nde (Çekoslovakya), geliştirmiş olduğu “Sihirli Zarlar” oyunu ile “Dünya Sihirbazlar Birincisi” büyük ödülüne, kastler Kongresi’nde “Sihirbazlar Kralı” unvanına layık görülmüş illüzyonistimiz .

Öyle sıradan bir hokus pokuscu değil! Bu büyük illüzyonistimizin macerası I. Dünya Savaşı sırasında

1916 yılında, denizaltı stajı için Almanya’ya gönderilmesiyle başlamış. Askerdir Zati Bey. İki yıl boyunca eğitimini burada sürdürürken I. Dünya Savaşı sebebiyle yurda geri dönemez, savaştan kaldığı Almanya’da ortopedi atölyelerinde sonra da Köln’deki Humboldt makina fabrikasında çalışır, bu arada sihirbazlığa olan ilgisi, sürekli bu konuda kitaplar okumaya, başka sanatçıları

izlemeye yöneltir Zati Bey’i ve gösteriler yapmaya başlar. Repertuarını genişleterek kendini geliştirir.

Çalışma, çabaları sonucu 1920’de Berlin Winter Garten’deki gösterisi ile büyük üne kavuşur.

Bir grup sanatçıyla birlikte turneye çıkar; Fransa, İtalya, İspanya, Kuzey Amerika ve derken kendi kadrosunu kurarak müstakil çalışmaya başlayarak 1922 yılında Güney Amerika’ya gider. İki saat

süren sahne gösterileri yapar. Önce Kont Sati Von Richmond sonra da Zati Bey adı ile büyük ün kazanır.

1924 yılından itibaren geliştirmeye başladığı “İnce Model Kız Kesme” oyununa son şeklini 1930’da verir; bu yeni usul sihirbazlık sanatına dünya çapındaki bir katkısı olacaktır. Yaklaşık 10-12 yardımcısı ve iki kamyonu dolduracak miktarda zengin malzeme ile Güney Amerika’nın değişik ülkelerinde, Şili, Paraguay, Brezilya ve Arjantin’de 14 yıl aralıksız çalıştığı yazılı. Ne hayat! Umarım bir gün filmi yapılır.

Houdini 39 yıl mutlu evliliğinden kaçmayı hiç düşünmemiş. Zati Bey’in de assistanı Necla Hanımefendi ile yıllarca süren evliliğinden 2 kızı olmuş. Yanılmıyorsam pek kıymetli oyuncu Peker Açıkalin onun torunu. Hayal meyal Peker’in ağzından duyduğumu hatırlıyorum.

Houdini kendisini her ortamda özgür bırakan sırrın beyni olduğunu söylüyor. “Çocukları asla kandırma-ya çalışmayın, onların beklentileri yoktur herşeyi görürler ve kanmazlar.” diyen de o. “Göz görür, kulak duyar ve bunlara akıl inanır” sözleri ise algının nasıl yönetildiğinin, hele bu devirde insanı uykusuz bırakacak dehşetini çok güzel anlatıyor.

Sihirbazlığın bilimin bunu anlamayan bilim adamları tarafından kabul edilmeyen temeli olduğunu da söyleyen Houdini. Korkuları yenmek Houdinin asıl işi. Beni büyüleyen sözleri ise “Bir sihirbaz sadece bir aktördür, sihirbaz numara

rası yapan bir aktör.” oldu. 30 küsur senelik hayat arkadaşımın oyuncu olmasının sırrının illüzyonist olmasından ileri geldiğine beni özellikle davet ettiği bir oyununda şahit oldum, hatırladıkça tüylerim ürperir, ne olduğunu izleyiciyi büyüleyerek ne yaptırdığını gördüğümde aklım başımdan gitmişti. Defalarca izlediğim oyununda o gece çok farklı bir şey yapacağını beni bunun için davet ettiğini söylediğinde bu kadarını ummamıştım. Şaşırttı... Ne yaptığını belki bir gün anlatırım, ama nasıl yaptığını asla söylemedi!

İllüzyonistler ve illüzyon yakalayabilen büyük aktörler zaten sırlarını asla söylemezlermiş, bu yola baş koymuş olanlar bu çok çileli serüvende kendileri keşfetmek, bulmak zorundalar.

Dünyayı şu kaos halinden, sihirbazlar, güvenlikçiler, bilim adamları, illüzyonist sanatkarlar bir gün mutlaka çıkaracaklar.

“Büyüye inanan aptaldır” diyen Houdini ne anlatmak istedi; yeter ki çözelim. Sanatkarların ne anlatmak istediklerini de... Herşey beynimizde olup bitiyor.

“Beni hiç bir hapisane tutamaz, kollarıma, ayaklarıma bağlanan zincirle, kilitler, prangalar boşunadır. İpler, zincirler özgürlüğümden alıkoymazlar.” derken Houdini bizi özgür kılacak olan beynimize güvenmemizi öğütüyor. Beyinsiz olmuyor efendim...

Saygıyla... •

necefugurlubd@gmail.com

Kültür ve Sanat Dünyasından
Tekin Özertem

Hayali Cihan Degmeyen Zamanlar

Ülkemizin geçmişini “özlemle” hatırlatmak kimileri için hep geçer akçe oldu. Aklımın ermeye başladığı çocukluk günlerimden bu yana, altmış yıldır buna şahidim.

Cumhuriyet Devrimleri’ni horlayıp, kötülemekte işleri güçleri kimilerinin. Devrimin yoksul, çaresiz Anadolu insanına neler kazandırdığını işlerine gelmediği için bilmezden, görmezden gelenlerin uydurdukları iğrenç yalanlara, kasıtlı iftiralarna inanıp peşlerine takılanlar da çoktu. Günümüzde olduğu gibi bu yalanlara, iftiralara karşı duranlar; inananları “İnanmayın!” diyerek uyaranlar, direnenler de hep azınlıktaydı...

Cumhuriyet ilan edildiğinde ülkemizin nüfusu on milyon, okuma yazma bilenlerin oranı da yüzde beş civarındaydı. Cumhuriyetin 50. yılında altı yaş üzeri okuma yazma bilenlerin oranı ancak yüzde ellilere ulaşabilmişti. Geçen yarım yüzyıl boyunca okuma yazma bilmeyen yüzde elliliklerin okuyup, gerçeği öğrenememiş olmaları doğal bir sonuç kuşkusuz. Fakat okuma yazma oranının yüzde doksanlara vardığı günümüzde hâlâ o yalanlara iftiralara inananların; “Geçmiş zaman olur

ki hayali cihan değer...” hülyaları ile hâlâ kandırılabilenlerin çokluğunu nasıl açıklayacağız? Nerede çokluk... diyerek değil! Sadece okuma yazma bilmenin marifet olmadığını, önemli olanın okumak, öğrenmek, öğretmek olduğu gerçeğinden yola çıkarak açıklayabiliriz bu durumu. Bunu da örgün ve yaygın eğitim sistemimizin ne zamandan beri neden ve nasıl yozlaştırıldığını araştırıp öğrenerek başarabiliriz.

Gelelim hayali cihan değer denip asla değmeyecek zamanlara: şiiirimizde sembolizmin öncülerinden Ahmet Haşim’in^[1] İaşe-i

Umumiye İdaresi Heyet-i Teftişyesi’nde^[2] müfettiş olarak görevliken arkadaşı Refik Şevket İnce’ye^[3] yazdığı mektuba. Bu mektubu biraz kısaltarak siz değerli okuyucularım-la paylaşmak istememin nedeni, sizi cumhuriyet öncesi yıllara; kimilerinin “hayali cihan değer” deyip yere göğe sığdıramadığı o geçmişe götürmek.

Yıl, 1919. Eylül ayının 3. günü. Günlerden cuma, yani tatil günü; Haşim de bu fırsat bu fırsattı diyerek oturmuş arkadaşı Refik’e mektup yazmakta:

“*Sevgili Refik,*

İhtimal sana fazla yazıyorum.

(...) Geçen mektubumu Niğde’den yazmış ve o mektubu gönderdikten sonra livanın (sancağın) bütün kazarlarını teftişe çıkmıştım. Yirmi gün süren ve nice bağ ve bahçe safalarına rağmen ruhumda hiçbir hakikî lezzetin hatırasını bırakmayan bu devrenin hitamında bu ikinci mektubu gene Niğde’den yazıyorum.”

O dönemin acı gerçeklerini anlatırken yer yer sert ifadelerin de yer aldığı bu mektubu, devrin tarihî-sosyolojik şartları içinde değerlendirmek gerekir. Zira o yıllar evvelce de belirttiğimiz gibi ülkemizin en zor yıllarıdır.

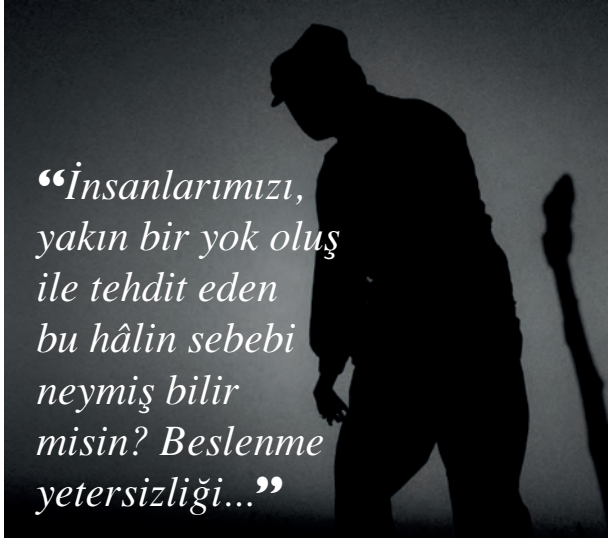
“*Gördüğüm Anadolu hakkında bilmem sana ne yazayım? Evvelâ bu kıta-ı arazide (bölgede) kimler yaşıyor? Görülen harabelerin banisi (yapanı) hangi cins mahlûkattır? Bunu, köy ve kasaba diye gördüğümüz renksiz haraba yığınlarına*

bakıp anlamak asla mümkün olmamıştır. Anadolu köylüsünü tasnif-i mahlûkatta (canlıların sınıflandırılmasında) karıncalar nevine (türüne) ithal (dahil) etmeli fikrindeyim. Gündüz ağaçsızlıktan dolayı müthiş bir güneş altında yanan ve gece en güzel yıldızlar altında bütün böceklerinin namütenahi sesleriyle uzanıp giden bu araziden herhangi saat geçilmiş olsa yalnız yiyeceğini tedarikle meşgul, 'gıda' fikr-i sabitiyle sersemleşmiş, neşesiz ve yorgun bir insanıyetin mesai-i müşki-lesine (çalışma güçlüklerine) tesadüf olunur. Sanki, cehennemî bir fırın karşısından yeni ayrılmış gibi yüzleri kıpkırmızı, dudakları çatlak, elleri kuruyup siyahlaşan bütün bu insanlar ya madde-i gıdayeyi (gıda maddelerini) biçmekle, ya onu taşımakla, ya onu savurmakla veyahut onu metharlarına (ulaştırıncakları yerlere) doğru çekip götürmekle meşgul görünür.

Tıpkı karıncalar gibi, tıpkı karıncalar gibi.

(...) Refik; Ankara'da, Almanya imparatorunun Anadolu hastalıklarını tetkik etmek üzere gönderdiği bir heyet-i tıbbiyenin bazı büyük rütbeli erkânıyla (üsleriyle) görüştüm. Bunlar, bir seneden beri her gelen hastayı ücretsiz muayene etmek ve mümkün olduğu kadar tetkikatlarını sıhhatli eşhas (kişiler) üzerinde(mektep talebesi gibi) yapmak suretiyle şunu anlamışlardır ki,

Anadolu Türklerinin karıncaları kurtlarla mahmul (oluşmuş) ve kanları bu kurtların ifraz ettiği tufeyliyat (asalaklar) ile meşbû (dolmuş) bulunuyor: Cinsi (insan ırkını), yakın bir inkıraz (yok olma) ile tehdit eden bu hâlin sebebi neymiş bilir misin? noksan tagaddi (beslenme). Her ne kadar garip görünse de Anadolu Türkleri henüz ekme imalinden bile

“İnsanlarımızı, yakın bir yok oluş ile tehdit eden bu hâlin sebebi neymiş bilir misin? Beslenme yetersizliği...”

bîhaberdirler.

Anadolu, hemen serapa (baştan başa) firengilidir. Anadolu'nun güzelliği de bozulmuştur. Bir köy, bir kasaba veya bir şehrin kalabalığına bakılsa, heyet-i umumiyede o kadar topal, topalların o kadar envai (çeşidi), o kadar cüce, kambur, kör ve çolak görülür ki, insan şekl-i eşyayı bozan muhaddeb (dışbükey) bir camla etrafa bakıyorum zanneder. Mamafih güzel oldukları zaman da güzelliklerinin emsalsiz olduğunu

itiraf etmeli. Siyah, derin ve titretici gözlerle insana bakan şalvarlı, mevzun Anadolu kadınları; sizleri nasıl unutacağız? Gençleri, insanın bazen en mükemmel bir nümunesini temsil ederler. Fakat, bunlar, nadi-rattandır, Refik.

Anadolular hakkında sana daha çok yazacak şeyler varsa da mektuba gülünç bir makale süsü vermemek için bu bahsi burada kesiyorum. Anadolu seyahati artık benim için nihayet buluyor demektir. bundan da mahzun değilim.(...). yakında, belki, üç gün sonra İstanbul'a gidiyorum.

Ahmet Haşim^[4]

Mektubun önemi Kurtuluş Savaşı'nın hangi koşullara rağmen başarıya ulaşmış olduğuna ışık tutması...

I. Dünya Savaşı yıllarında, buğday üretiminin yüzde otuz azaldığı; vilayet ve şehirlerin yanı sıra cep-helerde de beslenme sorununun had safhaya ulaştığı; Duyun-u Umumiye aracılığı ile boyunu aşan iç ve dış borçlarını ödeyemeyen Osmanlı İmparatorluğu maliyesini alacaklı Avrupa ülkelerinin denetlediği; Siyas Kongresi'nin bir gün öncesinde yazmış Ahmet Haşim bu mektubu. Mektubun önemi de Kurtuluş

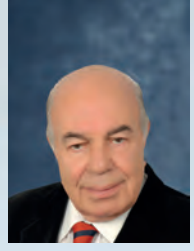
Savaşı yıllarında Anadolu'nun içler acısı halini gözler önüne sermesi. Kurtuluş Savaşı'nın hangi koşullara rağmen başarıya ulaşmış olduğuna ışık tutması...

Fakat onca yoksulluğa karşın yalnız düşmanla savaşarak kazanılmadı büyük zafer. Milli Mücadele karşıtlarının "Din elden gidiyor!" diye aldatıp kıskırttıklarını, Ahmet Haşim'in mektubunda söz ettiği halkın bir kısmının da katıldığı on altı silahlı isyana; sayıları küçümsemeyecek kadar çok asker kaçaklarına rağmen kazanıldı Kurtuluş Savaşı...

Okuma yazma bilenlerin parmakla gösterildiği Kurtuluş Savaşı ve cumhuriyetin kuruluş yıllarında halkın yobazların, din bezirganlarının yalan ve iftiralarına kanmalarının bir ölçüde anlamak mümkün. Ama okuma yazma oranının yüzde doksanı aşığı söylenen günümüzde bu sorunu okur yazarlık oranı üzerinden yola çıkarak çözümlenmek mümkün değil. Çünkü okur yazar olmak cehaleti gidermiyor. Cehaletten kurtulmanın yolu okumaktan, okuduğunu anlamaktan, düşünüp iyi ile kötüyü; doğru ile yanlış, yararlı ile zararlıyı ayıt edebilmekten geçiyor. Hayali cihan değmeyen zamanları keşfedip, öğrenmek de...•

tekinozertembd@gmail.com

1-Ahmet Haşim (1884-1933) **2-** 1917 yılında ordunun gıda gereksiniminin sağlanmasındaki güçlüklerin aşılması nedeniyle kurulmuştur. **3-** Refik Şevket İnce (1885 -1955) Hukukçu, siyaset adamı. TBMM 1., 4., 5., 6. ve 9. dönemlerde milletvekili, 1921 -22 yıllarında Adliye Vekili, 1951-52 yıllarında Milli Savunma Bakanı. **4-** Güzel yazılar-Mektuplar-Türk Dil Kurumu Yayınları (s.67-72)

Türkiye Ekonomisinde Görünüm

Dünya ekonomisi sıkıntılı bir dönemden geçiyor. Henüz 2008 krizinin olumsuzlukları tam olarak onarılabilmiş değil. Onarım tamamlanamamış ve istikrarlı bir duruma gelinememiştir. “Tamirat” ve zaman zaman “tadilat” devam ediyor. 2017 yılı biterken uluslar arası siyasal alandaki değişim ve hareketlilik ekonomileri de etkiliyor. Buna paralel olarak ve aynı zamanda devletlerin kendi ülkelerindeki

siyasal tutum ve uygulamaları da farklı ekonomik sonuçlar doğuruyor.

Türkiye ekonomisine bu genel çerçeveyi göz ardı etmeden bakmak gereklidir.

TÜRKİYE EKONOMİSİ

2016 yılında yıllık yüzde 2,9 büyüyen Türkiye Ekonomisi, yılın ilk iki çeyrek sonuçlarına göre 2017 de yüzde 5-6 civarında büyüyecek gibi görünüyor. Aralık/2017 de

açıklanacak üçüncü çeyrek sonuçları ile ve rakamın biraz daha artması bekleniyor. Buna göre bazı bakanlar Türkiye'nin dünya rekoru kıracağına söylüyor. Ekonomi Bakanı diyor ki "Dünyada 1 numara olacağız"

Başbakan da reyting kuruluşları raporlarında 2017 için Türkiye'nin büyüme hızını yüzde 3,5 tan yüzde 5 olarak revize etmelerini "kendi itibarlarını korumak için yaptıklarını" belirterek, diğer tahmin ve eleştirileri kasıtlı ve kaos yaratmaya dönük olarak niteliyor.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA

Kuşkusuz bir ekonomide Milli Gelirin devamlı ve yüksek oranda artması ve bu artışların toplumun bütün kesimlerinin refahını artırması, işsizliği azaltması, gelir dağılımındaki bozukluğu düzeltmesi istenir ve memnuniyet vericidir.

Bu nedenlerle milli gelir artışlarının yalnız kantitatif-sayısal- ar-

tışları yanında kalitatif yönden de istenen hedeflere ulaşılması veya yakınlaşması açısından da değerlendirilmesi gerekir.

2017 yılında sağlanan büyümenin gelecek yıllar için istikrarlı bir şekilde sürdürülebilmesi mümkün olacak mıdır? Sağlanacak bu yılki büyüme diğer ekonomik göstergelerle desteklenerek gelecek için umut vermekte midir?

Bu soruların cevabını ancak objektif değerlendirmeler ve analizlerle bulabiliriz. Ne var ki günümüz dünyasında ekonomiye bağlı bilimsel analizler de çoğu zaman gerçek durumu saptamak için eksik kalabilir. Ülkenin diğer devletlerle siyasal ilişkileri, ülkenin coğrafi konumundan kaynaklanan jeostratejik sorunlar, ekonomi dışı olgaların durumu yansımalarının da değerlendirilmesi gerekir.

GENEL GÖRÜNÜM

Büyümenin devam ettirileme-

**Türkiye'de
15-24 yaş
arasındaki
gençlerde
hiçbir eğitime
gitmeyen, iş
aramayıp boş
gezenlerin oranı
yüzde 28'dir.**

yecek olmasının ek önlemlerle sağlanmaya çalışılması dikkati çekiyor. Bazı ürünlerden alınan vergilerin azaltılması ve Devletin, KOBİ'lere (küçük ve orta boy işletmelere) sağlanan uzun vadeli düşük faizli kredinin bir kısmının hazine garantisi KGF -Kredi Garanti Fonu- ile dağıtılması gibi önlemlerle kamçılanan talep artırılmıştır. Enflasyon da dört nala şaha kalkmıştır.

İŞSİZLİK ve ENFLASYON

İşsizlik ve enflasyon bir ülke ekonomisinin en kolay teşhis edilen, etkileri gözle görülen, kişilerin içinde yaşadıkları iki ekonomik hastalıktır. Tedavi edilmesi gerekir. Türkiye örneği ile olaya bakıldığında ne yazık ki tedavisi kolay görünmüyor. Çünkü enflasyon, uygun bir düzeye indirilmek istendiğinde işsizlik artmaktadır. İşsizlik azaltılmak ve çalışma isteğinde olan aktif nüfusun tam istihdam ile iş bulabildiği bir hedefe ulaşmak ve üretim ve gelir artışı ile ekonomik büyüme istendiğinde ise enflasyon hız kazanmaktadır.

GÖRÜNÜMÜN ÖZETİ

1. İşsizlik: 15-64 yaş grubu için işsizlik oranı yüzde 10,8 dir. 15-24 yaş arasındaki gençlerde işsizlik oranı yüzde 20,6 iken, aynı yaş grubunda bulunan, hiçbir eğitime gitmeyen ve iş de aramayan, boş gezenlerin oranı ise yüzde 28'dir.

(Tüik, 15 Kasım 2017 Raporu)

Üretime katılan nüfusun yüzde 35'i ise kayıt dışı çalıştırılıyor.

2. Enflasyon: Tüketici Fiyat Endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 11,90 artmıştır. (Tüik, 3.11.2017 Haber Bülteni)

Ayrıntıya gerek yok. Durum vahimdir.

3. Dış açık: Türkiye İstatistik Kurumu ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı işbirliğiyle oluşturulan en son geçici dış ticaret verileri 30 Eylül 2017 tarihlidir. Buna göre;

Eylül ayında dış ticaret açığı %85 artarak 8 milyar 135 milyon dolara yükseldi.

2016 yılı ilk dokuz ayda 42 milyar dolar dış ticaret açığı verilmişken, 2017 yılı aynı döneminde açık 53,8 milyar dolara yükselmiştir. Bu açıkların artarak devam etmesine olanak yoktur.

Dış açık, yıllardır kronik dış ödemeler açığı ile uğraşan bir ekonominin, devamlı ürettiğinden fazla

Ulusal para da değer kayıplarının beklendiği durumlarda döviz talebinin artması da dış açığı büyütür.

tüketmesinin hoş olmayan, istenmeyen bir sonucudur.

Ekonominin bu ciddi yapısal sorununun üstüne bir de ülkenin denetimi dışından kaynaklanan, örneğin petrol fiyatlarının artması ve yabancı sermaye girişinin azalması gibi dış etkenler eklenince enflasyonun artması kaçınılmazdır

Çünkü bunu ya elindeki döviz rezervlerini kullanarak ödemesi veya dışarıdan tekrar borçlanması gerekecektir. Her ikisi de sınırlıdır ve sürdürülemez.

Ulusal para da değer kayıplarının beklendiği durumlarda döviz

talebinin artması da dış açığı büyütür. Sermaye çıkışları artar. Çıkan sermaye döviz götürerek gider, açık daha çok büyür.

4. Bütçe açığı: Geçen yılın ilk 10 ayında 12.1 milyar lira olan bütçe açığı bu yıl aynı dönemde yüzde 188 gibi olağanüstü düzeyde artarak 34 milyar 961 milyon liraya çıktı. Ekonomiyi canlandırmak büyüme sağlamak için talebin sentetik yollardan pompalanması da kamu harcamalarını artırır ve bütçe açıklarına neden olur. Bu da enflasyonu artırır.

5. Döviz Kurları: 2017 yılı döviz kurlarının yukarı- aşağı zikzaklar çizerek yükseldiği ve Türk Lirasının değer yitirdiği bir yıl olarak geçiyor. Dolar yılbaşında 3,53 liradan bu satırlar yazılırken 3,95'e, Euro ise 3,72 den 4,63'e yükselmiştir. Yıl sonunu nasıl kapatacağı bilinmiyor; yahut ben bilemiyorum.

6. Faiz: Böyle bir ortamda faizleri düşürmek düşünülemez. Mevduat faizleri yıllık yüzde 13-14

civarında iken vergi kesintisinden sonra net yüzde 11 ila yüzde 11.9'a geliyor. Bu miktar enflasyon oranının altında veya en fazla eşittir. Başka bir anlatımla tasarruf sahibinin birikimi değerlenmemiş, TL cinsinden reel olarak azalmış veya sabit (elde sıfır) kalmıştır. Güçlü yabancı paralara karşı ise değer yitirmiştir.

Böyle bir ortamda faiz düşürülürse döviz kurundaki yükseliş ve TL'nin değer kayıpları önlenemez.

Merkez Bankası bu nedenle muhatap olduğu baskılara karşın faizi düşüremeyip, aynı düzeyde tutmak ve hatta zaman zaman arttırmak için herkesin anlayamayacağı dolambaçlı yollara başvurmaktadır. Geç likidite penceresi, karşılık ve reeskont oranlarında değişiklik, katlı kur ile 3,70 TL'den dolar satmak gibi uygulamalar, kurdaki yükselişi dizginlemek içindir.

SONUÇ

Uluslararası siyasal ve ekonomik ilişkilerin, var olan ve gelecekte olacak sonuçlarını katmadan da yukarıda yapmaya çalıştığımız analiz 2018 yılının zor bir yıl olacağını gösteriyor. Aynı kabinede görev yapmakta olan iki bakandan birisi ekonominin “dünya rekoru kırarak” uçağını söylerken, diğeri “işsizliği azaltmak için reform yapmamız lazım” diyor. Bekleyip göreceğiz.

Dileğimiziz, sağlıklı bir ekonomi

ile halkın refahının istikrarlı bir şekilde artabildiği gelişmiş ekonomiler arasında yer alabilmektir. •

ogutyazmanbd@gmail.com

“Tarih, milletlerin yükselme ve alçalma sebeplerini ararken birçok siyasî, askerî, içtimâî sebepler bulmakta ve saymaktadır. (...) Gerçekten Türk Tarihi tetkik olunursa, bütün yükseliş ve alçalış sebeplerinin bir iktisat meselesinden başka birşey olmadığı anlaşılır.”

M. Kemal Atatürk

Yıl 1915.

Osmanlı bir yıldır Birinci Dünya Savaşı'nda.

Otuz beşinci Osmanlı padişahı Sultan Mehmet Reşat.

Doğu illerimiz Rus tehdidi ve işgali altında.

Ermeni çeteciler dehşet saçıyor. Tecavüz, işkence, kıyım ve kıyım...

Erzincan'da, 13 yaşında ikiz kızlar Safiye ile Nafiye: Ana babaları ölmüş, gencecik amcaları ve ebelik yapan babaanneleri ile birlikte savaşın yoksul ve ürkütücü havasını soluyarak yaşamaya çalışıyorlar. Ata binebilmek, atla gezebilmek en büyük düşleri. Bir gün biniyorlar, daha doğrusu bindiriliyorlar; bir daha da onları gören olmuyor.

Leman: Aynı kentte ama onlardan daha varlıklı bir ailenin kızı. İki ağabeyi cephelerde. Biri Sarıkamış'ta telef olmuştur ama henüz haberleri yok. Babasını kaybedişinin ardından ana kız konakta yalnız kalırlar. Ruslar kenti işgal ettiğinde subaylardan birkaçı da onların konağında kalmaya başlar. Leman içlerinden birine tutulacak ve korkunç sonuna doğru ilerleyecektir.

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Pearl
Harbor
Saldırısı'nın
Mimarı:

Amiral Isoroku Yamamoto

Yazan: ERHAN KANYILMAZ

Japon İmparatorluk Donanması'nın bir amirali olan Isoroku Yamamoto, 7 Aralık 1941'de Pearl Harbor'a yapılan saldırıyı tasarlayan ve yöneten komutandır.

Saldırıyı ani bir baskın olarak planlayan ve gerçekleştiren kişi olması nedeniyle Isoroku Yamamoto'ya karşı güçlü bir nefret duyan Amerikalı liderler, hemen intikam almak istediler. Yamamoto'nun "Japon birlikleri Beyaz Saray'a

ulaştıktan sonra ABD yetkilileri ile barış görüşmesi yapmayı planladığı" şeklindeki sözlerinin dilden dile yayılması da, ortalığı daha fazla alevlendirdi. Bu sözler gerçekten ona aitti fakat... Yamamoto'nun o karmaşık karakterinin yalnızca küçük bir parçasıydı.

**RUS FİLOSUYLA YAŞANAN
ÇARPIŞMADA YARALANDI**

Babası bir samuray olan Isoroku

Solda Amiral Admiral Isoroku Yamamoto. Sağda Pearl Harbor Saldırısı sırasında bir Japon uçağından çekilen görüntü.

Yamamoto, 1916 yılında evlat edinildi. Bu uygulama, Japonya'da soyunu ve rütbesini devam ettirecek erkek çocukları olmayan samu-

Amiral Isoroku Yamamoto, Tsushima Muharebesi'nde sol elindeki iki parmağını kaybetmişti.

ray ailelerinde sıkça rastlanan bir durumdu. Geysa ile zaman geçirmek ve hat yazma uğraşı gibi Japon geleneklerine sıkı sıkıya bağlı olan Yamamoto, aynı zamanda kendisini zihni olarak kamçılıyan geniş bir yelpazedeki oyunlardan hoşlanan sıkı bir kumarbazdı.

1905 yılının Mayıs sonlarında Rus Baltık Filosu, Uzak Doğu'ya ulaşmak ve imparatorluğun uzak ucundaki küçük Rus filolarını limanda çevirmek suretiyle bunlar üzerinde hâkimiyet sağlayan Japon İmparatorluk Donanması ile çarpışmak için 18 bin deniz mili mesafe kat etti. Japonlar 21 gemiyi batırıp, 4 bin 380 personeli öldürdüler ve 5 bin 917 personeli ele geçirecek Rus filosunu imha ettiler. Bu çarpışmada Japonlar sadece üç torpido gemisi ve 117 personel kaybettiler. Yamamoto da, Japonların yaralanan 583 personeli arasında yer alıyordu.

Sol elinin iki parmağını kaybeden Yamamoto, çok sayıda yara aldı.

ÇİN'LE DE ABD'YLE DE SAVAŞA KARŞIYDI

1919-1921 yılları arasında, Amerika'daki Harvard Üniversitesi'nde öğrenim gören Yamamoto, 1920'lerin ortasında da Washington'da deniz ataşesi olarak birkaç yıl görev yaptı. Bu süreçte İngilizcesini geliştiren Yamamoto, Amerika'yı baştanbaşa dolaşarak gelenekleri ve iş uygulamalarını da öğrendi. Yamamoto ayrıca, burada öğrendiği briç ve pokerde de hırslı bir oyuncu haline geldi.

Japon hükümet görevlileri arasında hâkim olan görüşün aksine, Çin ile savaşa baştan beri karşı olan Yamamoto, ABD ile savaşa girilmesi düşüncesini savunan diğer donanma subaylarıyla da aynı fikirde değildi. Çünkü Yamamoto, Pasifik'te uzun süreli bir savaşı kazanamayacaklarından neredeyse emindi ve bunu açıkça da söylüyordu. 1939 yılında Donanma Bakanı tarafından Birleşik Donanma'nın Başkomutanlığına getirilen Yamamoto, kendisine yönelik suikast planlarından

Yamamoto ABD Donanma Bakanı Curtis D Wilbur ile.

da böylelikle kurtulabildi. Çünkü deniz görevindeyken Yamamoto'ya suikast düzenlemek imkânsızdı.

PEARL HARBOR SALDIRISI, ABD DONANMASI'NI UZUN SÜRE OYALAMAYI AMAÇLAYAN STRATEJİK BİR HAMLEYDİ

Pasifik'te meydana gelecek bir savaşı altı ay ya da belki en iyi ihtimalle bir yıl boyunca kontrol altında tutabileceğini düşünen Yamamoto, nüfusu daha fazla olan ve daha iyi ikmal edilen ABD'den gelecek hızlı bir ileri harekâtın eninde sonunda kendilerinin savunma

Yamamoto, Pasifik'te uzun süreli bir savaşı kazanamayacaklarından neredeyse emindi ve bunu açıkça da söylüyordu.

sistemini alt edebileceğini biliyordu. Buna karşın, üstlerine boyun eğerek ABD Donanmasını felç etmenin Japonya'ya Güney Doğu Asya ve Hollanda Doğu Hint Adaları'ndaki önemli toprakları ele geçirmek için

doğru çekecek ve onları Filipinler civarında karşılayacak bir savunma tertibi almaktan yana olsa da, Yamamoto uzun sürecek bir çatışmada yıpranmanın ve buna bağlı olarak ortaya çıkacak zayıflığın kendilerinin aleyhine olacağını biliyordu.

Bu nedenle de üstlerini saldı-
rıya yönelik bir tertiplenmenin
en iyi olduğuna ikna etti.

YAMAMOTO, DENİZ HAVACILIĞININ ÖNEMİNİ BİLİYORDU

Yamamoto, 4 Haziran 1942'de Birinci Seyyar Kuvvet içinde bulunan dört uçak gemisinden havalanan unsurlarla, Midway Atoll'da bulunan ABD Deniz Piyadelerini ve bir uçak gemisini bombalattı. Ne yazık ki ABD İstihbaratı çok önceden Japon Deniz Kuvvetleri'nin kodlarını kırmıştı ve ABD Deniz Kuvvetleri Yamamoto'nun Midway'de ne planladığını tam olarak biliyordu. Yamamoto'nun filolarına, tahmini geliş zamanlarından birkaç gün önce iki ABD uçak gemisinden kalkan hava araçlarıyla ani bir saldırıda bulunuldu. Yamamoto tamamen savunmasız yakalandığı bu saldırıda, dört uçak gemisi ABD tarafından imha edildi. Kesin sonuçlu muharebe ve hayal edilen Japon zaferi şöyle dursun, Yamamoto'nun deniz gücü ağır yara aldı. Ve ABD savaşın geri kalan bölümü için üstünlük kazandı.

Deniz kuvvetleri havacılığının önemine inanan Yamamoto, hava

Muharebeden birkaç ay önce Midway Atoll Adası. Doğu Adası (uçak pisti olan) ön plandadır, daha büyük olan Sand Adası arka plandadır ve Batı tarafındadır.

ihtiyaç duyacağı zamanı kazandı-
racağı inancıyla Pearl Harbor'a 7
Aralık saldırısını planladı. Tsushima
Muharebesi'nde muhteşem Japon
zaferi ile sonuçlanan Rus-Japon
savaşı örneğine bakarak, Yamamoto
ABD Donanması'nı Pasifik'e
kısa sürede kimin hâkim olacağını
belirleyecek kesin sonuçlu bir
muharebeye çekmek istiyordu.
Bir Japon zaferiyle ABD'nin barış
için görüşmeye zorlanabileceğini
umuyordu. Japon yüksek komuta
kademesi, ABD kuvvetlerini batıya

araçlarını Japon İmparatorluk Donanması'nın temel direği olarak görüyordu. Zırh bakımından hafif olsalar da, Japon uçak gemileri menzil ve manevra kabiliyeti açısından üstündü ve bu özellikler onları Pasifik Harekat Sahası için vurucu bir güç haline getiriyordu. Fakat Japon İmparatorluk Donanması, dört uçak gemisinin Midway Muharebesi'nde kaybedilmesi nedeniyle hiçbir zaman başlangıçtaki gücünü yakalayamadı.

VE ABD İNTİKAMINI ALDI

Çin ve ABD ile savaşa karşı olduğu için üstleriyle anlaşamayan Yamamoto'nun, İmparatorluk Kara Kuvvetleri'nin üst komuta kademesiyle de arası kötüydü. Midway yenilgisinin ardından saygınlığını ve kendisine yönelik askeri-siyasi desteği yitiren Yamamoto, ABD güçleriyle yapılan diğer deniz muharebelerinde de Japon Kara Kuvvetleri'yle koordineli biçimde çalışmak durumunda kaldı. Japon Kara Kuvvetleri'nin bu harekâtlarda çoğu kez üzerine düşeni yapmaması, gücünden düşen Donanma'nın daha fazla gemi ve insan kaybetmesine yol açarak, iyiden iyiye deniz faaliyetlerini etkisiz kıldı.

Yamamoto'nun Solomon Adaları'ndaki birliklerini denetlemek için uçmakta olduğunu öğrenen ABD, 16 adet P-38 Lightning modeli uçağı Yamamoto'nun ulaştırma uçağını vurmak üzere gönderdi. Bu görevde başarılı olan ABD güçleri,

Bir B-17 saldırısı Midway'de Hiryo uçak gemisini ısıkalıyor. Bu fotoğraf 08:00-08:30 saatleri arasında çekilmiştir. Üç sıfır kodlu birliğe ait bir müfreze köprü üstüne yakın bir yerde dizilmiş durumda. Bu, gün boyunca yapılan birkaç muharebe hava devriyesinden biriydi.

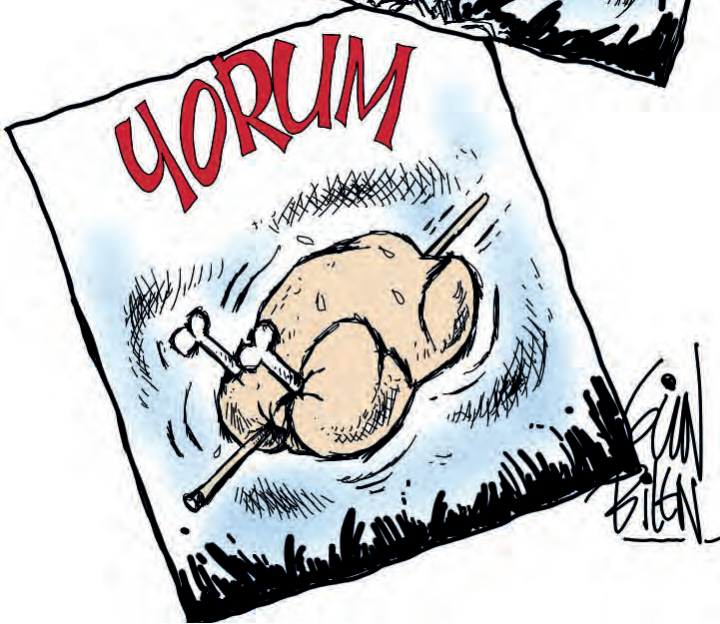
Shokaku adlı Japon uçak gemisinden Pearl Harbor'a saldırı için hazırlanan uçaklar.

Pearl Harbor'ın intikamını aldı. Ve Japonya'ya, Pasifik'te fethettiği toprakların savunmasında önemli bir darbe daha indirildi. •

Kaynak: 10 Facts: Japanese Admiral Yamamoto – The Architect Of The Pearl Harbor Attack, warhistoryonline.com

Dünyalık
Serdar Gnbilen

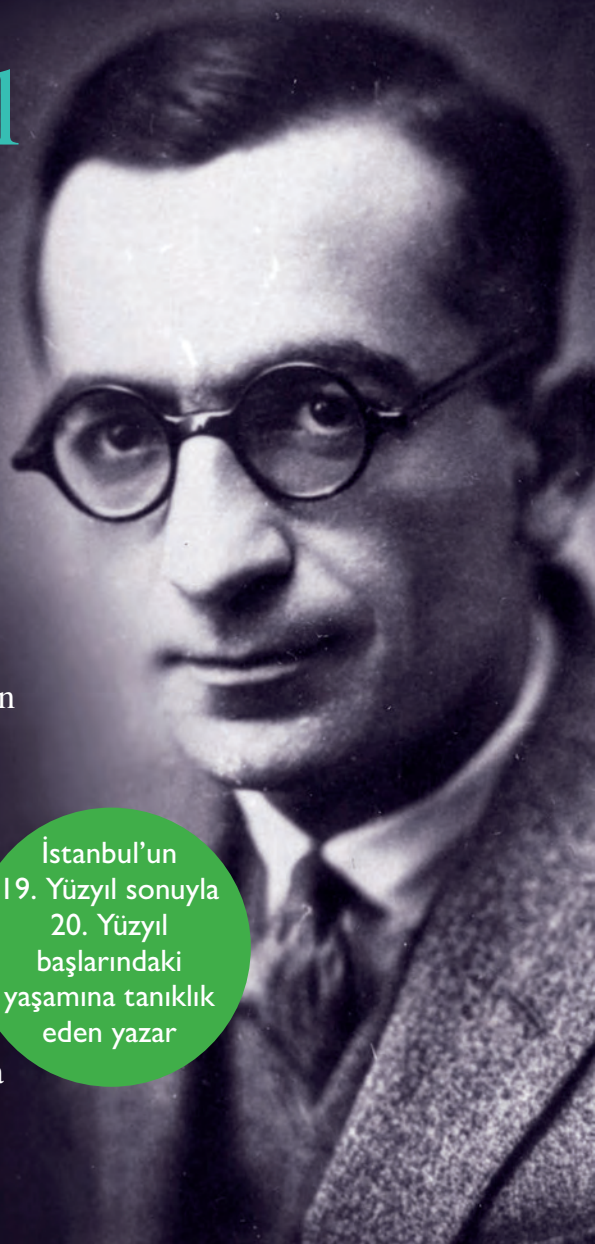
Büyük Yapıtlarımız
Konur Ertop

İstanbul Kazan Sermet Muhtar Kepçe

A skeri Müze'yi kuran Ahmet Muhtar Paşanın oğlu yazar Sermet Muhtar Alus, Galatasaray Lisesi'nden sonra Hukuk Fakültesini bitirmişti. Fransızca, Almanca biliyordu. Bir süre çalıştığı Askeri Müze'nin Fransızca kataloğunu hazırlamıştı.

İstanbul'un
19. Yüzyıl sonuyla
20. Yüzyıl
başlarındaki
yaşamına tanıklık
eden yazar

Yazı dünyası ona çekici gelmiş, tiyatro yapıtları, romanlar kaleme almıştı. **Kıvırcık Paşa, Pembe Maşlahlı Hanım, Harp Zengininin Gelini** gibi romanlarında İstanbul'un 19. Yüzyıl sonuyla 20. Yüzyıl başlarındaki yaşamına tanıklık eder. Olayları, insanları anlatırken gülmecedan büyük destek alır. Yönetici kesimin, halkın yaşam çevreleri, kaç-göç döneminin insan ilişkileri, eğlence dünyası, toplumdaki çelişkiler başlıca konuları

arasındadır.

Resim dersleri aldığı Üsküdarlı Hoca Ali Rıza gibi bir İstanbul tutkunuydu. Ona büyük ününü kazandıran ise, 1930'larda gazetelerde, dergilerde İstanbul'un semtlerini, yapılarını, eğlence yerlerini, insanları, farklı sınıfların yaşam biçimlerini anlattığı yazı dizileri oldu.

Bu yazılar günümüzde **İstanbul Kazan Ben Kepçe, 30 Sene Evvel İstanbul-1900'lü yılların başın-**

da şehir hayatı, Eski Günlerde, Masal Olanlar gibi kitaplarda bir araya getirildi.

Abdülhamit'in baskı yönetimine son veren 2. Meşrutiyet'te Sermet Muhtar Alus 21 yaşında, Cumhuriyet'in ilanında 36 yaşındaydı. İstanbul'u anlatırken gözlerini kentini kendi çocukluk, gençlik yıllarına damgasını vurmuş yıllarından ayırmıyordu. Ancak geçmişin körü körüne hayranlarından değildi. Abdülhamit dönemine, iplerini sarayın

çektığı devlet adamlarına, savaş yıllarının vurguncularına eleştiriler yöneltmekten geri durmuyordu. Cumhuriyetin getirdiği değerlere sahip çıkıyordu.

Kentle ilgili "gözlem-anı" kitaplarının ilki olan **İstanbul Kazan Ben Kepçe** bütün yapıtlarında olduğu gibi yazıldığı günlerin olgularını geçmişle birleştirir. Aydınlik düşünceli bir

yazarın, kendi yaşadığı günlere tanıklığını yer yer ince mizahı da besler.

Kitabında Şişhane'den Nişantaşı'na, Karaköy'den Rumelihisarı'na, Ayasofya'dan Topkapı'ya, Aksaray'dan Silivrikapısı'na, Yedikule'ye, Kadıköy'den Beykoz'a uzanan yollar boyunca görülenler sergilenir. Eski yapılar, oralarda yaşananlar, eski insanlar, eski kırıathaneler, eski eğlence yerleri türlü ayrıntılarıyla gözönüne serilir.

Okurlar yazarla birlikte adım adım caddeleri, sokakları dolaşırken bir insan ömrü içinde ortaya çıkan değişikliklere şaşır kalırlar. Örneğin Taksim çevresi tam da şöyleymiş:

“Sıraselviler’e sapsmayı yürüyün. Sağınız boydan boya salaş, baraka, kulübe. Zamanına göre kavun, karpuz, zamanına göre kuru yemiş sergileri; derme çatma mangal kömürü ve odun ardiyeleri; pis pis kahveler... Arada seyyar satıcılar: Heybesine başını koyup sırtüstü yatmış leblebiciler, tablasını dikip çömelmiş simitçiler, ayak berberleri, hamal çamal... Beyoğlu tarafının Yenicami’si de bu...”

Kent hızla büyüyor. Çok yakın zamanda bile örneğin Nişantaşı’na yerleşmeyi yadırgayanlar, oralara gidip gelmekten kaçınanlar az değilmiş. Ama yeniliklere alışmaları uzun sürmemiş:

“Konaklarda yıllarca çanak yalayıcılığı etmişler vardı ki, velinimetlerinin Nişantaşı cihetine taşınacaklarını duyunca:

‘Darılma, gücenme kadınım, bundan böyle yazları yalıda etek öpmeye geliriz. Zira bu yaşımı buldum, daha o musibet

Okurlar yazarla birlikte adım adım caddeleri, sokakları dolaşırken bir insan ömrü içinde ortaya çıkan değişikliklere şaşır kalırlar.

tarafından geçmedim!..’ diyen eskilere çok rastladım. Tuhaflı neresi, bu kafayı taşımışlardan hâlâ sağ olanlar var ve şimdi Beyoğlu’nun en koyu göbeğinde, altı Rum, üstü Ermeni kiracılı katlarda bal gibi oturmadalar.”

Yeni yapılar yükselir, yeni semtler oluşurken büyük yangınlar kentin aşşap mimari dokusunu yok etmiş:

“Beyoğlu’nun dörtte üçünü yakıp kavuran büyük yangının türküüsü bile çıkmıştır:

‘Ah Beyoğlu, vah Beyoğlu -Yandı da gitti kül oldu.’”

“Sağımız, solumuz büsbütün yangın yeri. Sekiz bin şu kadar yüz bap haneyi süpürerek rekoru kıran Fatih-Altımermer yangını 12

Beyoğlu büyük yangını (1870)

Haziran 1917’de veryansın etmiş-ti. 23 Temmuz 1911’deki Aksaray yangını 3000 ev kavurup ikinciliği, 26 Ağustos 1908’deki Çırcır yangını da 1500 çatının dumanını savurup üççüncülüğü almıştır.”

Kentin hızla değişen görüntü-leri arasında zamana direnen kurumlaşmış yerler de elbette az değildir. Yazıların yayınlandığı

20. Yüzyıl başlarında
Beyoğlu, Tünel

sıralarda Galatasaray’daki bir şekerçi, Tüneldeki bir kitapçı bunlar arasındaymış:

“Kitapçı Hristodulos’tan Galatasaray Lisesi’nin üçüncü kafile (dönem) mezunu, yani 1289’da (1872’de) diploma alanlardan Abdurrahman Şeref merhum da kitap almış. Otuz sene sonra bizler de o kapıdan girmişlerdeniz. Bir otuz bu kadar yıl daha geçti, dükkân hâlâ eski haliyle baki...”

“(Aynalıçarşı’nın) az ilersindeki şekerlemeciden Sultan Aziz

(1861-1876) vaktinde büyük dayım kaynanasına zamklı öksürük şekeri almış. Babam Harbiye’de talebe iken, her hafta başı orada trigona tatlısı yermiş. Ben Galatasaray Lisesi’nden çıkışlarımda ‘Sinalko’ denen meyveli gazozu içerdim. On, on beş gün evvel kızımınla beraber girdik ve aynı köşede dondurma yedik.”

Beyoğlu’nun eski eğlence

yerlerini, tiyatroları, büyük lokantaları, bunlardan değişim geçirenleri ya da yok olup gidenleri, Sermet Muhtar’ın kalemi ayrıntılarıyla geleceğe taşımıştır:

“Meşhur-u âlem (dünyaca ünlü) Konkordiya Tiyatrosu’nun yerine Saint Antoine Kilisesi kondu. Eynessera vessüreyya (nereden nereye?) Vaktinde

neler yoktu orada? Kışlık tarafi ayrı, yazlık bahçe ayrı. Sahnelerinde Fransız, İtalyan, Rum trupları; şantözler, dansözler, cambazlar... Karnaval mevsiminde Kel Hasan’ın tuluat kumpanyası ve ardından maskeli balolar...”

“Lise’nin (Galatasaray Lisesi’nin) kapı karşısında, altmış sekiz sene evvel (1870’te) Hoca Naum’un meşhur tiyatrosu varmış; Beyoğlu yangınında silip süpürülmüş. Banker Hristaki’nin bu arsaya çıktığı şeddadi akaret (Çiçek Pasajı) sonra

Küçük Sait Paşanın mülkleri arasına katılmıştır.

Burası da eski halinden farksız. Nihayetindeki Horozlu lokantada bir adet çeyreğe (dörtte bir liraya) dört tabak yemekle bir şişe şarap dövdeye atılır, fesler de yıkılırdı.”

Kentin dışındaki kırsal kesimde “mesire” denen toplu gezme, eğlenme alanları uzanıyordu. Topkapı dışında, dere boyundaki “Kavas’ın Bağı” bunlardan biridir:

“Ayıcılar, maymuncular, iskemle kuklacıları, hokkabazlar, incesazlar hep orada. Bir tarafta da halat üstünde zıp zıp zıplayan, koç kurban eden, mangalda cazır cazır pırzola pişirip şapur şupur yiyen ip cambazları...

Eyüplü Kavuklu Hamdi ortaoyununa ilk defa Kavasın Bağı’nda çıkmış. Zennelerini (Ortaoyununda kadın rolüne çıkan erkek oyuncularını), bıçkınlar sahici kadın zannederek karga tulumba etmişler de, bıyıklarını, sakallarını görünce bırakmışlar; bir temiz de pataklamışlar...

Sonraları o havalıye Arnavutlar doldu: Bağcılar, bahçıvanlar ve yanaşmaları... ‘Bayrampaşa’ kelimesi de Arnavut taklidi yapan meddahların, Karagözcülerin dil pelesengi oldu. Enginar’ın en göbeklileri hâlâ ‘Bayrampaşa’nın’ diye satılıyor.”

İstanbul Kazan Ben Kepçe diye yola çıkıp kentin geçmişe uzanan yaşamını, görünen, gözden uzak kalan, bilinmeyen yanlarını, okulları, kıraathaneleri, eğlence yerlerinin yanı sıra batakhaneleri, bayram yerlerini, bostanları, üzüm bağlarını

anlatan Sermet Muhtar Alus bilgili bir araştırmacı, kılı kırk yarın bir gözlemci, bir yazı ustasıdır. Para ödenerek geçilen eski Karaköy Köprüsü’nü canlandıran satırları onun anlatım başarısına tanıklık eden örneklerdendir:

“Asıl ömür olan Köprü’ nün üstüydü. (...) Sağ sol Darülaceze, daha doğrusu Gureba Hastanesi! Yaya kaldırırma çömelmiş, bağdaş kurmuş, yayılmış, sakat, güdük, yaralı bereliler; elde, kucakta, memede, çocuklu kadınlar; aşır, na’ at, ilahi okuyan hacılar, hocalar, dervişler... Kimi kıvranarak, kimi inleyerek, kimi de çatlak, kısık, gaygaylı sesleri tutturarak avuç açıp dilenmedeler...

Sonra ayak satıcılarının akla, hayale gelmeyen çeşidi. Ardından ‘çene kavafı’ güruhu: Maden cilası, leke sabunu, kırık tabaklara tutkal, çinko kaplara perçin satanlar. Faytonunu kenara çektiler arabacının yerine çıkıp bir ikiliğe şıppadak diş çeken kalabalık ağız... ‘Vay babam vay, kendi kendine çeyiz diyor!’ diye dişiş iğnesine iplik takacak kurşun nesnelere satan geveze... ‘Çırpıcı’ daki çakı gibi delikanlıya vurulup pır pır yanan kocakarının destanı, on paraya!’ feryatlarını ayyuka çıkaran sulu...

(...) Ya Teophile Gautier, ya Lamartine, ya da bu kabilden biri İstanbul’ a gelip de Köprü’ nün halini görünce karnaval sanmış.”

Eski İstanbul’u, eski yaşamı, eski insanları anlatan eğlenceli bir kaynak Sermet Muhtar’ın yapıtları. •
konuretopbd@gmail.com

Bir Resim-Bir Öykü
Haluk Erdemol

3 Mayıs 1808

Ressam: Francisco Goya (1746-1828)

Bu sayımızda görsel yönden ortak konularıyla yakın tarihe ışık tutan iki resme, ikincisinin ressamının birincisinden etkilendiğini de dikkate alarak birlikte yer vermeyi uygun gördük.

Resim sanatında modern dönemi başlatan ilk birkaç resim arasında sayılan, özgün adıyla “El Tres de Mayo 1808” 3 Mayıs 1808 günü Napoleon Bonaparte’ın askerleri tarafından kurşuna dizilen İspanyol

sivil direnişçilerin anısını yaşatıyor.

1804’de kendini imparator ilan eden N. Bonaparte (I. Napoleon) 1807’ye geldiğinde Atlantik kıyısından Rusya sınırına dek kıta Avrupasının büyük bölümünü kont-

rolü altına almış bulunuyordu. 1805 Trafalgar yenilgisinden bu yana askeri yönden dış geçiremediği İngiltere'yi mali sıkıntıya sokmak için kontrolü altındaki ülkelere İngilizlerle ticaret yapmayı yasaklamıştı. İspanya Fransa'nın müttefikiydi, fakat İngiltere ile iyi ilişkiler içinde olan Portekiz'e bir ders vermesi gerekiyordu. Portekiz'i istila etmek amacıyla Ekim 1807'de Pirene Dağları üzerinden İspanyol topraklarına ilk aşamada 28.000 asker sürdü. Bu sayı bir yıl içinde 120.000'e ulaştı.

İspanya üzerinden sürdüğü bu askeri güçle Napolyon Portekiz'i de kontrolü altına

almıştı, ama askerlerinin bir kısmını İspanyol topraklarında bırakmıştı. Bunun ardında öteden beri beslediği bir amaç vardı: İspanyol tahtını ele geçirmek. Zamanın İspanya kralı 4. Carlos'u zorla tahtından indirdi, oğlu prens Fernando'yu hapsedti. İspanya tahtına o zaman Napoli kralı olan kendi kardeşi Joseph'i oturttu.

Kraliyet ailesinin Fransızlar tarafından aşağılanması karşısında gururuna düşkün İspanyol halkı isyan etti. Madrid'de 2 Mayıs 1808'de zirveye ulaşan isyan Fransızlar ta-

rafından kanlı biçimde bastırıldı ve ertesi gün şafak sökmeden yüzlerce direnişçi kurşuna dizildi. Sivil halkı sindirmek için idam cezaları diğer yerlerde de sürecekti.

İdamlar gün doğmadan gerçekleştireldiğinden tabloda ışık kaynağı

Madrid'de 2 Mayıs 1808'de zirveye ulaşan isyan Fransızlar tarafından kanlı biçimde bastırıldı ve ertesi gün şafak sökmeden yüzlerce direnişçi kurşuna dizildi.

olarak sadece idam mangasının önünde bir lambanın yer aldığı görülmektedir.

Goya 2 Mayıs gününden bir sahneyi betimlediği bir tablo daha yapmıştı.

İspanyol direnişçiler ülkenin her yerinde Fransızlara karşı bugün gerilla dediğimiz yerel savaş yöntemini kullandılar. Fransız yanlısı valileri ve yöneticileri de safdışı bıraktılar.

'Küçük savaş' anlamına gelen İspanyolca 'guerilla' nın bu direniş savaşları sırasında ortaya çıktığı ve diğer dillere buradan geçtiği kabul ediliyor.

Napolyon'un İspanya ve Portekiz'i istilasını İngilizlerin önce Portekiz'e, sonra İspanya'ya yardımları sonucu İngiliz-Fransız savaşına dönüştü (Yarımada Savaşı) ve Fransızların kendi sınırlarına çekilmeleriyle 1814'de son buldu.

Hapisteki prens 7. Fernando İspanya kralı oldu.

Maximilian'ın İdamı

Ressam: Édouard Manet (1832-1883)

Resim anayurdundan uzaklarda, yabancı iklimlerde imparatorluk düşüne kapılan Avusturya arşidükü Ferdinand Maximilian Joseph'in başrolünü oynadığı dramın son sahnesini betimliyor.

1832'de (Manet ile aynı yılda) Viyana'nın ünlü Schönbrunn sarayında dünyaya gelen Maximilian Avusturya imparatoru I. Franz Josef'in kardeşiydi. 1853'de

suikaste uğrayan ağabeyi ölseydi onun yerine imparator olacaktı.

III. Napoleon'un imparatorluğu sırasında Fransa Atlantik ötesinde yandaş bir monarşi kurmak, böylece Latin Amerika pazarına açılmak amacıyla İngiltere ve İspanya ile koalisyon oluşturarak 1861'in sonunda Meksika'ya asker çıkarmıştı. 1823 Monroe Doktrini ile Kuzey ve Güney Amerika'ya yönelik kolonizasyon

hareketlerine karşı tutumunu ilan etmiş olan ABD o dönemde kendi iç savaşıyla uğraştığından güney sınırına yakın bu sıcak gelişmeye askeri bir tepkide bulunamadı. Koalisyon ortakları Fransa'nın yayılmacı planlarını kendi politikalarına uygun bulmayarak çekildiler. Fransız birliklerinin Başkent'te üstünlük kurmaları üzerine Benito Juarez başkanlığındaki mevcut cumhuriyet hükümeti yok sayılarak imparatorluk ilan edildi. Fransızların kurduğu bu imparatorluğa bir imparator bulmak gerekiyordu.

III. Napoleon Avusturya ile ilişkilerini geliştirmek istediğinden kurduğu Meksika İmparatorluğu'nun taç ve tahtını Ferdinand Maximilian'a önerdi ve

bu öneriyi parlak gelecek vaatleriyle ısrarla sürdürdü. Bu Maximilian'a yapılan ikinci öneriydi, ilki monarşi yanlısı Meksikalı aristokratlardan gelmişti. Çünkü Maximilian, üyesi bulunduğu Habsburg hanedanıyla İspanya kraliyet ailesi arasında yapılan siyasi evlilikler dolayısıyla İspanyollarla akraba sayılıyordu. Bu öneriler karşısında önce çekimser kaldı. İmparator sıfatıyla Meksika'ya gelmesi halinde nasıl karşıla-

nacağını öğrenmek için plebisit (*) yapılmasını önerdi. Sonucun olumlu çıkması ve Fransızların Başkent'i zaten ele geçirmiş olmaları üzerine Meksika tahtını kabul etmeye karar verdi. Böylece Avusturya Arşidükü Maximilian I. Maximilian sanıyla Mayıs 1864'de Fransız imparatorluğunun kukla hükümdarı olarak Meksika imparatoru oldu. Bu kararı doğduğu ülkede ailesinden

III. Napoleon

Ferdinand Maximilian

gelen haklarını yitirmesi anlamına geliyordu.

Meksika'nın devrik cumhuriyet hükümetinin başkanı olan Juarez'i yalnız bırakmayan direnişçiler gerilla savaşıyla imparatorluk birliklerine (yani Fransızlarla yerli işbirlikçilerden oluşan güçlere) üstünlük kurdular ve işgal edilen yerleri yavaş yavaş geri kazandılar. Bunda iç savaştan sonra toparlanan ve Fransa'nın Meksika'dan çekilmesi

gerektiğine ilişkin bir duyuruda bulunan ABD'nin Juarez'e yaptığı silah ve erzak desteğinin önemli payı vardı.

Bu gelişmenin yanı sıra başta Prusya olmak üzere Avrupa'da da sorunlar yaşayan III. Napoleon Meksika'daki birliklerine geri çekilme emri verdi ve Maximilian'a çekilen birlikleri almak için gelen gemilerden biriyle derhal ülkeden ayrılmasını önerdi. Fransız birliklerinin çekilmesi 5 Şubat 1867'ye dek

sürdüğü halde Maximilian kaçma girişiminde gecikti. Yandaşlarını terk etmek istememiş, tahttan feragat edip etmemesi gerektiğini danıştığı kişilerin ordu oluşturup direnişi bastırma sözlerine kanmıştı. Gecikmeli kaçış plânı da cumhuriyetçilerden rüşvet alan bir albay yüzünden suya düştü.

15 Mayıs 1867'de yakalandı ve askeri mahkeme tarafından idama mahkûm edildi. Dostları rüşvet yoluyla onu idam hüccresinden kaçırmak için plân yapmışlardı. Fakat Maximilian kaçmayı reddetti. Nedeni ilginçti. Kaçarken tanınmak için yıllardır özenle koruduğu o muhteşem sakalını kesmek zo-

runda kalacak ve tekrar yakalanırsa sakalsız yüzü onu itibar kaybına uğratacaktı. 19 Haziran 1867 sabahı idam mangasının karşısına çıktığında annesi yüzünü görebilsin diye başından vurmamaları dileğiyle mangadaki askerlere para dağıttı. Onunla birlikte kurşuna dizilen iki Meksikalı general ölürlen 'Yaşasın imparator' diye bağırıldılar.

Victor Hugo ve Garibaldi'nin de aralarında bulunduğu, dönemin

Maximilian' 15 Mayıs 1867'de yakalandı ve askeri mahkeme tarafından idama mahkûm edildi

Avrupa'sının önemli kişileri idam kararını iptal etmesi için Juarez'e ricacı olmuşlar, fakat Juarez geri adım atmamıştı. Bu tutumunun iki nedeni söylenir: Ölen

Meksikalı direnişçilerin anısına saygı ve Ülke'sine göz dikecek yabancılara mesaj vermek.

Manet Maximilian'ın İdamı'nı betimleyen ve aralarında ayrını farklılıkları bulunan beş tablo yapmıştı. Goya'nın 3 Mayıs tablosundan esinlendiği söylenir. •

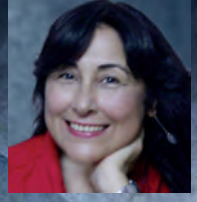
halukerdemolbd@gmail.com

* Plebisit:

1. (devletler hukukunda) bir ulusun hangi devlete bağlanmak istediğini belirtmesi için başvurulan oylama.
2. Bir kimseyle ya da bir sorunla ilgili olarak halkın olumlu ya da olumsuz kanısının belirmesi için başvurulan oylama.

Yaşamdan Yansımalar

Nuray Bartoschek

VİCDANINIZ REHBERİNİZ OLSUN

Türk Dil Kurumu sözlüğünde vicdan “Kişiyi kendi davranışları hakkında bir yargıda bulunmaya iten, kişinin kendi ahlâk değerleri üzerine dolaysız ve kendiliğinden yargılama yapmasını sağlayan güç” olarak tanımlanıyor.

Bir çeşit içsel mahkeme yani. Bu mahkemede sorgulayan da biziz, sorgulanan da. Bu içsel mahkeme

aynı zamanda bencilliğimiz ve dürüstlüğümüzün de ölçüsü.

İnsanları iyi olduğumuza, saygın olduğumuza, güvenilir olduğumuza inandırabiliriz ama gerçekte neyin doğru, neyin yanlış olduğunu yalnızca o içimizdeki yargıç bilir. Ona hesap vermeyi başarabildiğimiz oranda dürüst, güvenilir ve insanızdır. Bazı insanlar yanlış

kararlar aldıklarında ya da yanlış davranışlarda buldukları zaman gerçeklerle yüzleşmek için, egolarına söz geçiremedikleri için, çıkarları için, zekâlarını içlerindeki tarafsız yargıca karşı kendilerini haklı çıkaracak nedenler üretmek için kullanırlar. Bu şekilde suçluluk duygusundan kurtulabileceklerini sanırlar. Bu insanlar kendilerine ve

liğin ardına sığınır, aramızda kuzu postuna girmiş kurt gibi dolaşır ve acımasızca tüm güzellikleri ezip geçerler. Bir insana “Vidansız” dediğimiz zaman ondan her türlü kötülüğü beklediğimizi de vurgulamış oluruz çünkü kendisine hesap vermekten kaçınan kişi başkalarına hesap vermeyi asla göze almaz. Hesap vermeye için de yalanlara

rına yeni yalanlar ekler, köşeye sıkışırsa şiddet

uygulamaktan

asla çekinmez.

Tarihler bo-

yunca insanlı-

ğın başına bela

olmuş kişiler

hep bu vicdan

yoksunu kişi-

lerdir. Gerçek

kahraman

vicdanının

sesine kulak-

larını tıkaya-

mayacağı için

bir saniye bile

düşünmeden

Gerçek
kahraman
vicdanının sesine
kulaklarını
tıkayamayacağı
için bir saniye
bile düşünmeden
doğru kararı alan,
vicdanından başka
hiçbir şeyden
korkmayandır.

yakın çevrelerine zarar verseler de özlerinde kötülük yoktur.

İçindeki yargıcın varlığından haberi olan kişi er ya da geç içsel mahkemesinde hesap verir ve pişmanlık duygusunu yaşam boyu omuzlarında taşımak zorunda kalır.

En kötüsü nedir bilir misiniz?

Çevremizin bu içsel mahkemenin varlığından haberi bile olmayan, tüm davranışları, kararları yalnızca kendi çıkarları üzerine dayalı insanlarla dolu olduğunu bilmektir. Onlar toplumda edindikleri saygın kim-

doğru kararı alan, vicdanından başka hiçbir şeyden korkmayandır.

Demem o ki dostlar, bir yılı daha acısıyla, tatlısıyla, geride bırakırken, yeni yılda rehberimiz vicdanımız olsun. Dahası vicdanı olan kişiler de vicdan yoksunu kişiler kadar atak olsun, insanlığa sahip çıksın. İnsanlığımızdan utanmayacağımız, sevginin nefrete, barışın savaşa, iyiliğin kötülüğe karşı kazandığı bir yıl dilerim. •

nuraybartoschekbd@gmail.com

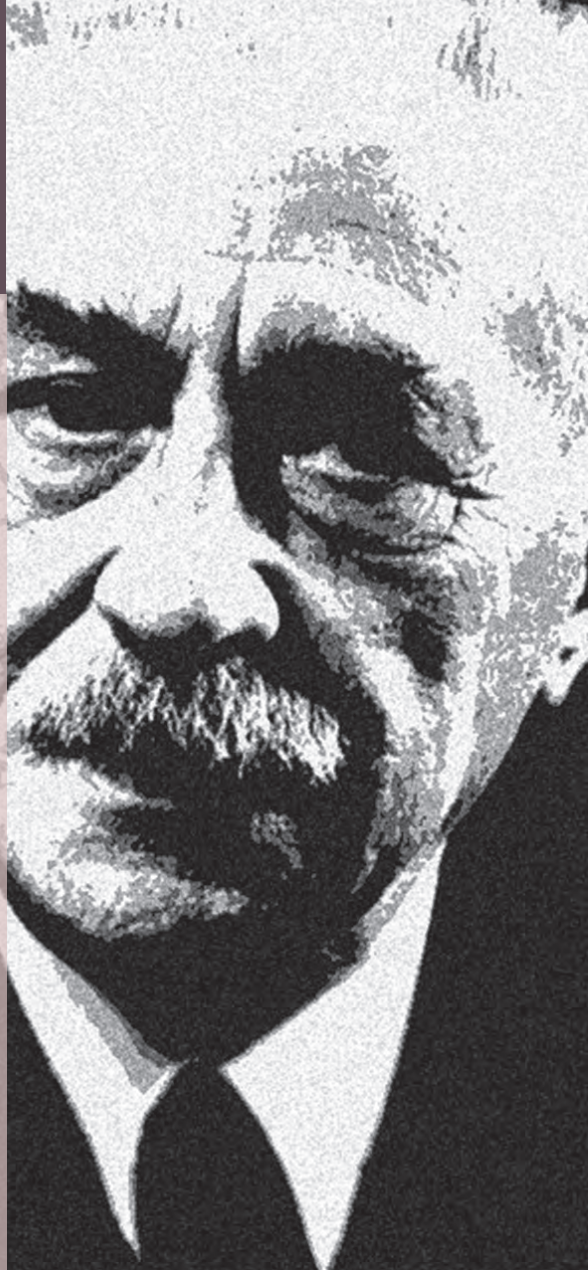
Fahriye Abla

Yazan: SABRİ KEMAL

A dları başka başka da
Olsa her mahallenin bir
Fahriye Ablası vardır kuşkusuz
o geride kalan eski günlerimiz-
de. Minik kalplerde bile aşk
kıvılcımlarını coşturan. Mah-
mure Abla da benim çocukluk
günlerimin “Fahriye Abla” sıy-
dı mahallemizin. Balık etinde
bedeni, kısa kesilmiş dalgalı
saçları, yaz aylarının yakası
açık, japone kollu giysileri,
içi gülen gözleriyle uçarı mı
uçarı...

Orhan ağabey ile evliydi
Mahmure Abla. Orhan ağabey
uzun boylu, yakışıklı mı yakı-
şıklı. Koyu lacivert üniformalı
çakı gibi bir belediye memu-
ru. İki de birbirine sevdalı mı
sevdalı. Belliydi her halle-
rinden birbirlerine seyerek
vardıkları.

Şen kahkahalar yükselirdi
etrafı bahçeyle çevrili evlerin-

den. Ama ölüm çok genç yaşta ayırdı onu Orhan ağabeyden. Öldükten sonra öğrendik mahallececek hanidir amansız bir hastalıkla pençeleştiğini. İçimiz bir kere daha yandı. O şen kahkahalarıyla ölüme meydan okurmuş meğer. O uçarı genç kadını için için kınayan yaşlılar bile eminin “tövbe”

ettiler içlerinden.

Ahmet Muhip Dranas'ın Fahriye Abla şiirini ilk okuduğumda Mahmure Abla gelmişti aklıma hemen. Ve

onu ne kadar çok özlediğim...

Ortaokul ve lise yıllarımızın vazgeçilmezi şiir günlerinin en sevilen şiirlerindendi Ahmet Muhip Dranas'ın Fahriye Abla'sı. Sere-nad'ı da Olvido'su da öyle. Ezbere söylenirdi tüm sevilmiş ve sevilen şiirler gibi.

Olvido, İspanyolca unutkanlık demek. Demek ki lavanta çiçeği kokan kederlerin henüz boğçalandığı o ilk gençlik yıllarında sezinle-miştik “Olvido” ile geleceğin hoyrat akşamüstülerini. Gün saltanatıyla çekilip gittiğinde geçmişin sevinç ve kederleriyle baş başa kalacağımız bu günleri...

Şiirlerle ve şiirlerde yaşamak bu olsa gerek.

Şen kahkahalar yükselirdi etrafı bahçeyle çevrili evlerinden. Ama ölüm çok genç yaşta ayırdı onu Orhan ağabeyden.

FAHRIYE ABLA

Hava keskin bir kömür kokusuyla dolar;

Kapanırdı daha gün batmadan kapılar:

Bu, afyon ruhu gibi baygın mahalleden,

Hayalimde tek çizgi bir sen kalmışsın, sen!

Hülyasındaki geniş aydınlığa gülen

Gözlerin, dişlerin ve ak pak gerdanıyla

Ne güzel komşumuzdun sen, Fahriye abla!

Eviniz kutu gibi bir küçücük evdi, Sarmaşıklarla balkonu örtük bir evdi;

Güneşin batmasına yakın saatlerde

Yıkanırdı gölgesi kuytu bir dere.

Yaz, kış yeşil bir saksı ıtır pence-rede;

Bahçende akasyalar açardı baharla.

Ne şirin komşumuzdun sen, Fahriye abla!

Önce upuzun, sonra kesik saçın vardı;

Tenin buğdaysı, boyun bir başak kadardı.

İçini gıcıklardı bütün erkeklerin Altın bileziklerle dolu bileklerin. Açılırdı rüzgârda kısa eteklerin; Açık saçık şarkılar söyledin en fazla.

Ne çapkın komşumuzdun sen, Fahriye abla!

Gönül verdin derlerdi o delikan-
lıya,

En sonunda varmışsın bir Erzincan-
anlıya.

Bilmem şimdi hâlâ bu ilk kocan-
da mısın,

Hâlâ dağları karlı Erzincan'da
mısın?

Bırak, geçmiş günleri gönlüm
hatırlasın;

Hâtıradâ kalan şey değişmez
zamanla.

Ne vefalı komşumdun sen, Fahri-
ye abla!

SERENAD

Yeşil pencereden bir gül at
bana,

Işıklarla dolsun kalbimin içi.

Geldim işte mevsim gibi kapına

Gözlerimde bulut, saçlarımda
çiğ.

Açılan bir gülsün sen yaprak
yaprak

Ben aşkımla bahar getirdim
sana;

Tozlu yollarından geçtiğim uzak
İklîmden şarkılar getirdim sana.

Şeffaf damlalarla titreyen, ağır
Koncanın altında bükülmüş her
sak.

Seninçin dallardan süzülen ıtır,
Seninçin karanfil, yasemin
zambak...

Bir kuş sesi gelir dudaklarından;
Gözlerin, gönlümde açan ner-
gisler.

Düşen öpüşlerdir dudaklarından

Mor akasyalarda ürperen seher.

Pencerenden bir gül attığın
zaman

Işıkla dolacak kalbimin içi.

Geçiyorum mevsim gibi kapından

Gözlerimde bulut, saçlarımda
çiğ.

OLVİDO

Hoyrattır bu akşamüstüler
daîma.

Gün saltanatıyla gitti mi bir defa

Yalnızlığımızla doldurup her yeri

Bir renk çılgılığı içinde bahçemiz-
den,

Bir el çıkarmaya başlar bohça-
mızdan

Lavanta çiçeği kokan kederleri;

Hoyrattır bu akşamüstüler
daîma.

Dalga dalga hücum edip pişman-
lıklar

Unutuşun o tunç kapısını zorlar

Ve ruh, atılan oklarla delik deşik;

İşte, doğduğun eski evdesin
birden

Yolunu gözlüyor lamba ve mer-
diven,

Susmuş ninnilerle gıcırıyor
beşik

Ve cümle yitikler, mağlûplar,
mahzunlar...

Söylenmemiş aşkın güzelliğiyle-
dir

Kağıtlarda yarım bırakılmış şiir;

İnsan, yağmur kokan bir sabaha
karşı

Hatırlar bir gün bir camı açtı-

ğını,

*Duran bir bulutu, bir kuş uçtu-
ğunu,*

*Çöküp peynir ekmek yediği bir
taşı...*

*Bütün bunlar aşkın güzelliği-
ledir.*

*Aşklar uçup gitmiş olmalı bir
yazla*

*Halay çeken kızlar misali kol
kola.*

*Ya sizler! ey geçmiş zaman
etekleri,*

*İhtiyar ağaçlı, kuytu bahçelerden
Ay ışığı gibi sürüklenip giden;
Geceye bırakıp yorgun erkekleri
Salınan etekler fısıltıyla, nazla.*

*Ebedi âşığın dönüşünü bekler
Yalan yeminlerin tanıdığı çiçekler
Artık olmayacak baharlar içinde.
Ey, ömrün en güzel türküsü
aldanış!*

*Aldan, geçmiş olsa bile ümitsiz
kış;*

*Her garipsi ayak izi kar içinde
Dönmeyen âşığın serptiği çiçek-
ler.*

*Ya sen! ey sen! Esen dallar
arasından*

*Bir parıltı gibi görünüp kaybolan
Ne istersin benden akşam saa-
tinde?*

*Bir gülüşü olsun görülmemiş
kadın,*

*Nasıl ölümsüzsün aynasında
aşkın;*

*Hatıraların bu uyanma vaktinde
Sensin hep, sen, esen dallar*

arasından.

*Ey unutuş! Kapat artık pence-
reni,*

*Çoktan derinliğine çekmiş deniz
beni;*

*Çıkamaz artık sular altından o
dünya.*

*Bir duman yükselir gibidir
kederden*

*Macerası çoktan bitmiş o şeyler-
den.*

*Amansız gecenle yayıl dört
yanıma*

*Ey unutuş! Kurtar bu gamlardan
beni.*

YAĞMUR, GÜL VE ELLER

*Yel yapraklarımı savurur,
Dört yanım yağmurla örtülü;
Güz vaktim gerçek ya, ne yağ-
mur!*

*Kafamda hep bir uykusuzluk
Ve masamda bir düşler gülü,
Gecenin içinde soyunuk.
Ve bir düşünce arasında
Ellerim; beyaz, boş ve bencil,
Bu gülle gece arasında,
Kopmuş gidiyor dallarımdan...
Hayır, başımdan yana değil
Uykusuzluğum, ellerimden...*

İnsanlar Yaşadıkça
Mehmet Ünver

Ortaköy'de Bir Yılbaşı Gecesi

A ile büyüklerim, yılbaşı gecelerini sevdiklerimizle birlikte kutlamanın uğuruna inanır, neredeyse tüm akrabalarımızı o geceyi bizimle geçirmeleri için evimize davet ederlerdi. Bu sayede çocukluk yıllarımda yaşadığım yılbaşı geceleri bende sıcacık izler bıraktı, o kalabalık ve neşeli toplantıları hâlâ özlemle anırım. Hesapta olmayan bir zorunluluk nedeniyle Ortaköy'de kutladığımız bir yılbaşı gecesi ise diğerlerinden sıyrılarak unutulmazlarım arasına girdiği için sizlerle paylaşmak istiyorum:

Henüz altı yaşımıydım, 1962 yılının son gününe girerken gökyüzü yoğun gri bulutlarla kaplanmıştı. Radyomuzdan yayınlanan hava raporuna göre, öğleden sonra hava daha da serinleyecek ve ikindi saatlerinde yoğun bir kar yağışı başlayacaktı. Bu durum, o gün kardeşimle bana, Sümerbank, Eminönü mağazasından yeni bir çift kışlık ayakkabı ve okul çantası almayı planlayan annemi ister istemez telaşlandırmıştı. O zamanlar, şimdiki gibi her yerde alışveriş merkezi yoktu, öte yandan tarihi yarımadanın Mamutpaşa, Sultanhamam ve Tahtakale bölgeleri halkın yoğunlukla tercih ettiği mağazalarla

Eminönü meydanı sakın mahallemize kıyasla çok kalabalık görünmüştü gözümüze.

doluydu. Hava raporu annemin kafasını karıştırmış, yola çıkıp çıkmamak konusunda kararsız bırakmıştı. Kardeşim ve ben, yeni bir yıla yeni ayakkabılarla girmeyi arzuladığımız için heyecanlıydık. Bu halimizi gören annem her şeyi göze alıp hemen hazırlanmamızı istedi. O karardan yarım saat sonra, iskelemizden kalkın bir vapurla Eminönü'ne doğru yol alırken yolcu salonu camlarının buğulanması havanın daha da soğuduğunu gösteriyordu. Eminönü iskelesinde vapurdan indiğimizde kuzeyden esen dondurucu rüzgar yüzümüze çarpınca kendimizi bir an önce sıcak bir yere atmak için hızla yürümeye başladık.

Eminönü meydanı sakın mahallemize kıyasla çok kalabalık görünmüştü gözümüze. İnsanlar bir an önce alışverişlerini yapıp evlerine dönmek için telaşla iskelelere doğru koşuştururken, giderek soğuyan hava kendimizi bir an önce sıcak bir yere atma arzumuzu körüklüyordu. Durumumuzu fark eden annem, kardeşimle beni elimizden tuttuğu gibi gözümüze bir masal alemi gibi

görünen Mısır Çarşısı'na doğru sürükledi. Dışarının dondurucu soğuşuna karşın çarşının sıcacık ortamı içimizi ısıtmış, mağazalarda satılan Kayseri pastirmaları, Kars gravyerleri ve baharatların kokusu açlığımızı anımsatmıştı. Evden aceleyle çıktığımız için öğle yemeği yiyememiştik. Annem, günün ilk sürprizini yaparak bizi çarşıdaki meşhur Pandeli lokantasına götürceğini söylediğinde kemerlere yuva yapmış olan güvercinleri izliyorduk. Sürpriz çok hoşumuza gitmişti, sevinçle annemin peşine takıldık. O zamanlar henüz altı yaşında olduğum için alıştığım çevreden dışarıya her çıkışım, gördüğüm her yenilik beni fazlasıyla etkiliyordu.

Pandeli lokantasının yemekleri kadar küçük pencerelerinden görünen manzarası da muhteşemdi. İşkelere yanaşan vapurları, şirin birer oyuncak gibi ilerleyen tramvayları ve telaşla koşturan insanları seyrederken vaktin nasıl geçtiğini anlayamamış, ilk kar tanelerinin düşmeye başladığını geç fark etmiştik. Bu yüzden, Sümerbank satış mağazasında içi yumuşacık keçe kaplı yeni botlarımızı ve pırl pırl okul çantalarımızı seçerken olabildiğince hızlı davrandık. Eve dönmek üzere iskelele koştuğumuzda, artık tipiye çevirmiş kar yağışı yüzünden vapur seferlerinin durdurulmuş olduğunu öğrenince korkuyla annemin yüzüne bakakaldık. Vapurlar çalışmasa evimize dönemeyecek, yılbaşı gecesini belki de bu soğuk iskelede yapayalnız geçirecektik. Düşün-

cesi bile içimizi burkmuştu. O da yetmezmiş gibi, rüzgarla savrulan tipi, üç metre ötemizi göremeyecek kadar şiddetlenmişti. Annem de en az bizim kadar üzgün ve çaresizdi. Bir süre iskeledeki sıralardan birine oturup bekledik. Ardından yerinden kalkan annem sevinçten yüreğimizin güm güm atmasına neden olan o güzel haberi verdi: "Tramvay durağına gidelim, anlaşılan bu yılbaşı gecesini Ortaköy'de geçireceğiz."

En yakın akrabamız olan amcamın kızları, Ortaköy'de, iki katlı şirin bir evde, anneleri, eşleri ve yaşıtımız olan çocuklarıyla birlikte, adeta bir kabile gibi birlikte yaşıyorlardı. O evde geçirdiğimiz günler bir masal güzelliğinde yaşanırdı. Onlara yatılı misafirliğe gittiğimizde toplam on iki kişi olan nüfusları bizim de eklenmemizle iyice kalabalıklaşır, odalara serilen yer yataklarında geçen son derece neşeli bir yatılı misafirliğin ardından yüreğimizi orada bırakarak ayrılırken on beş gün sonra bizim evde buluşmak için sözleşirdik. Bu yüzden, Eminönü durağından tramvaya binerken çok mutluyduk. Ortaköy'e vardığımızda yer, bir karış kadar kar tutmuştu. Savrulan tipide zorlukla yürüyerek misafir olacağımız eve ulaştık. Amcamın kızları evin her iki katındaki sobaları gürül gürül yakmışlar, yılbaşı gecesine sarkacak kar yağışının keyfini çıkartıyorlardı. Karşılarında bizi görünce cümbür cemaat geçecek bir yılbaşı gecesinin hazırlıklarına başladılar.

Elde olan yiyecek ve mezelere ek olarak salçalı köfte ve kuru üzüm-lü pilav pişirdiler. Akşama doğru kapı çalındı. Açtığımızda soğuktan donmak üzere olan üç ablam karşımızda duruyordu. O gün, Şişli'de bir hasta ziyaretine gitmişlerdi. Vapur seferlerinin durdurulması nedeniyle eve dönemeyince, onlar da geceyi Ortaköy'de geçirme kararı almışlar. Böylece on sekiz kişi, yine bir çatı altında toplanmıştık ve o gece yeni bir yıla girecektik.

Ortaköy'deki evin, gürül gürül yanan çini sobasının ısıttığı salonunda geçirdiğimiz yılbaşı gecesini hiç unutamadım. Büyük yemek masasının üzeri yemekler, içkiler meyveler ve mezelerle donanmıştı. Başköşede duran sandık büyüklüğündeki radyo gecenin eğlence kaynağıydı. Durmadan yağın kar dışarıda iki karışı geçen bir örtü oluştururken radyoda peş peşe kantolar, şarkılar ve operetlerden seçme eserler yayınlanıyordu. Evlerin çoğunda buzdolabının bulunmadığı günlerdi. Buna karşın pencerenin

önünde soğutulmuş olan buz gibi rakı büyüklerimizin iyice çakırkeyif olmasını sağlamıştı. Derken radyoda Mustafa Kandıralı ve Arkadaşlarından oyun havaları çalmaya başladı. Çakırkeyif durumdaki büyüklerin de beklediği buydu. Sofradan kalkıp, onca insanın oturduğu salonda her nasılsa boş kalabilmiş bir avuç yerde oynamaya başladılar. Yılbaşı gecemiz, dışarıda hiç durmadan yağın karın çocuk yüreklerimizde yarattığı sevinç ve içerideki sıcak sobanın yarattığı hoş atmosferle birlikte kolay kolay unutamayacağımız özel bir geceye dönüşmekteydi.

Oyun havasının en coşkulu yerinde elektrik kesildi. Artık odadaki tek ışık kaynağı, içindeki odunların çıtır çıtır yandığı çini sobadan yayılan kızılıktı. El yordamıyla bulunan mumlar yakıldıktan sonra biz, çocuklar, dışarıdaki kar fırtınasını seyretmek için pencere kenarlarına yerleştik. Gökyüzünden beyaz bir düş gibi inen kar tanelerinin meydandaki çınarların görüntülerini bir masal alemine çevirişini izlemeye başladık. O gece tüm sevdiğimizle birlikteydik, birazdan yer yataklarında yan yana uyuyacak, ertesi gün bembeyaz bir güne uyanacak ve hep birlikte yılın ilk kahvaltısına oturacaktık. Bunları düşünürken, o geceyi kolay kolay unutamayacağımı hissettim. Öyle de oldu. Bu yüzden 1962 yılını, 1963'e bağlayan yılbaşı gecesini hep beraber geçirmemizi sağlayan kar fırtınasına hâlâ minnet duyarım. •

mehmetunverbd@gmail.com

Düşler ve Düşünceler

Yahya Aksoy

Kütüphaneler

Konuşan bir canlı olan insan, sözlü kültürünü geliştirirken, bir yandan da konuştuklarını, gördüklerini ve duyduklarını yaşadığı zamana göre uygun olan papirüs, deri, tahta, kumaş ve taş benzeri nesnelere zamanın yazı tekniği ve şekilleri ile işlemeye başlamıştır.

Yazının icadı ile başlayan elyazması eserler, uzun bir süre çadırları, barınakları, evleri, sarayları, medreseleri, camileri, tekkeleri ve çeşitli amaçlarla kurulan eğitim merkezlerini donatmaktaydı. Matbaanın icadı ile çoğalan basımevlerinde çoğaltılan kitaplar, topluma

daha yaygın ve hızlı bir şekilde ulaşmaya başlayınca binaların ve külliyelerin bünyesinde yer alan yapılarda korunmaya ve okunmaya başlanmıştır.

Kütüphaneler eski çağlardan

beri insanlığın hizmetindedir.

Eldeki bilgilere göre ilk kütüphane MÖ 2400 yıllarına uzanmakta ve MÖ 625'de Asurlular zamanında kurulmuş **Ninova** kütüphanesi, MÖ 165'de kurulan Bergama kütüphanesi, MÖ 3. yüzyılda İskenderiye'de 700.000 kitapla kurulan, savaşlarda yakılıp yıkılan ve MS 391'de Mısır

Piskoposu emriyle tamamen ortadan kaldırılan İskenderiye Kütüphanesi tarihte yerlerini aldılar.

17. yüzyıldan önce, Osmanlı Mimarisi'nde önemli yapılar olan cami, medrese ve tekkelerde dolaplar içerisinde korunan kitaplar, daha sonraki zamanlarda müstakil binalarda korunmaya, okunmaya ve halka açılmaya başlamıştır.

Osmanlı döneminde ilk kütüphane Osman Bey zamanında İznik'te, ikincisi Edirne'de Lala Şahin Paşa tarafından kuruldu. Daha sonra,

Bursa, Balıkesir, İstanbul, Manisa, Trabzon ve diğer şehirlerde kütüphaneler kuruldu. 1882'de nizamname çıkarıldı. İzmir, Kayseri, Eskişehir, Diyarbakır ve Bursa'da Millî Kütüphane adıyla halk kütüphaneleri kuruldu.

İstanbul'da ilk kurulan kütüphane, kubbeye örtülü kare planlı

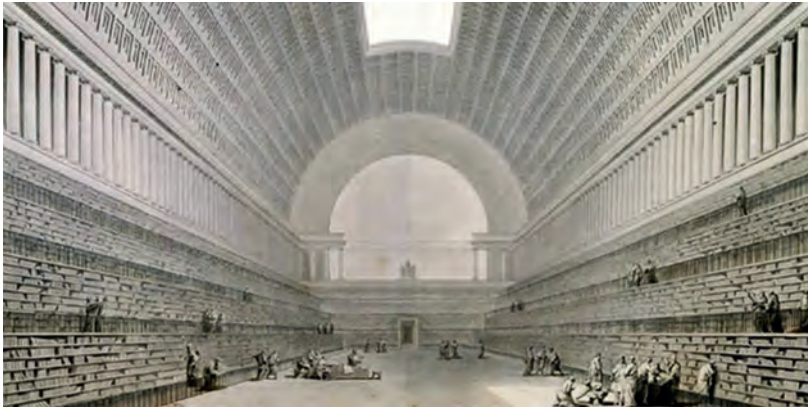
Eldeki bilgilere göre ilk kütüphane Milattan Önce 2400 yıllarına uzanmaktadır.

kapalı hacimle bir giriş revağı olan Divanyolu'nda Köprülü Fazıl Ahmet Paşa Külliyesi'ndeki (1661) kütüphanedir.

17. yüzyılda Kayseri Tavlusun Köyü'nde Sadrazam Halil Paşa Kitaplığı

(1618) ve Mehmet Paşa'nın Erkiilet'teki kitaplığı ilk kütüphaneler arasındadır.

Kitap basımı ve yayını açısından önemli bir merkez olan İstanbul'da çok sayıda kütüphane açılmıştır. Saraçhanebaşı'nda Amcazede Hüseyin Paşa Kitaplığı, Feyzullah Efendi

İskenderiye Kütüphanesi

(1700) ve damat İbrahim Paşa Külliyesi'nde kütüphaneler, yapıları ve eserleri ile dikkate değer.

İstanbul'un başlıca kütüphaneleri şunlardır:

Süleymaniye ve Bayezit Devlet Kütüphaneleri.

18. yüzyılda Topkapı Sarayı'nda III. Ahmet kütüphanesi (1718).

Ayasofya Camisi payandaları içinde çini boyama ve ahşap işçiliği özel yapısı ile yer alan Ayasofya Kütüphanesi.

900.000 nadide el yazması eseri barındıran, geniş bir tasarım örneği, Vefada Defterdar Mustafa Atif Efendi kütüphanesi. (1741)

Nuriosmaniye Külliyesi'nde yer alan kütüphane.

Köprülü Fazıl Ahmet Paşa Kütüphanesi (üstte), Süleymaniye Kütüphanesi (altta)

Beyazıt Koska caddesi üzerinde yer alan şair ve sadrazam Ragıp Paşa Kütüphanesi (1762).

Çarşamba'da, I. Abdülhamit tarafından armağan edilen önemli koleksiyonu barındıran Damatzâde Murat Efendi Kütüphanesi. I. Mahmut (1756) ve Hamidiye (1780) kütüphaneleri.

Vakıf kütüphane yapımı 19. yüzyılda da sürmüştür. Galata Mevlevihanesi'nde Mevlevi Halet Efendi Kütüphanesi (1829). Esat Efendi kütüphanesi, 1882 tarihli Beyazıt ve 1894 tarihli Hasan Paşa kütüphaneleri yapı özellikleri ile de dikkatleri

III. Ahmet kütüphanesi

Ankara Millî Kütüphane. Genel (üstte) ve iç görünüş (altta) Orta Doğu Üniversitesi Kütüphanesi (yanda)

çekmektedir.

İstanbul dışında, Konya'da Yusuf Ağa (1795), Tire'de Bağdatlı Necip efendi (18 yy ikinci yarısı), Rodos Hafız Ahmet Ağa (17993) kütüphaneleri vardır.

Cumhuriyet döneminde sayıları hızla artan, hizmet araç ve gereçleri çağdaş hale getirilen halk ve çocuk kütüphaneleri açıldı.

Yurdumuzun belli başlı büyük kütüphaneleri şunlardır:

Ankara'da Millî Kütüphane,

Millet Meclisi Kütüphanesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Bilkent ve diğer üniversite kütüphaneleridir.

Bunlardan Millî Kütüphane, 15 Nisan 1946 tarihinde kuruldu. Açılış tarihinde içinde iki kitap bulunan bu kütüphanemizde, 2015 -TÜİK verilerine göre 1 milyon 261 bin 696 kitap vardır.

Halk kütüphaneleri 1.130, üniversite kütüphaneleri 555, örgün ve yaygın eğitim kurumlarında 27.836 olmak üzere toplam 29.522 kütüphane bulunmaktadır.

İnsanlığın kültürel belleği olan kitaplarla, geçmişin tarihi bugüne ve yarına taşınır. Kültürlerarası buluşma ve kaynaşma ile gelişen insanlık tarihi, yeni

boyutlara ulaşır. İnsanlık tarihinin belleği olan kitaplar, yeni insanlara ulaştıkça bilgi paylaşımı artar. Toplumlar gelişir ve kalkınır. Kalkınmanın temeli kültürel kalkınmadır.

Kitaplar ve kütüphaneler, uygarlık tarihine ışık tutan bilgi ve belgeleri ile dünya kültür mirası olarak öncelikli ve önemli yerlerini korumaya devam etmektedirler. •

yahyaaksoybd@gmail.com

Elit ve Elitist

Yazan: BERK YÜKSEL

Elitist sözcüğü evrimleşme yolundaki toplumlarda vebalı gibi korkulup kaçılan; nefret edilen bir sözcüktür. İçeriği, tanımı umursanmaz, doğrudan saldırılır. Oysa bir toplumun seçkinler, dahiler, elitler olmadan yaşaması mümkün değildir.

Elitist, eğitilmiş, toplum için sorumluluk duyan, insanları sosyal ve kültürel açıdan daha bilinçli bir düzeye çıkar-

maya çalışan insandır!

Geri kalmış toplumlarda fevkalade bir sıradanlık, vasatlık vardır. Aileden başlayan bir tek düzelik

egemenliği söz konusudur. Kendini farklı hisseden, farklı ifade eden, toplum değerlerinin dışında daha üstün nitelikleri olanlardan pek hoşlanılmaz.

Herkes kendi gibi olsun, herkes birbiri gibi olsun, herkes vasıf-

sız olsun özlemi vardır. Geri kalmış topluluklarda eğitilmiş, nitelikli olana saygı ve ilgi duyma özelliği pek görülmez. Oysa ki bir toplumu ileri götüren, dönüştüren nitelikli üyeleridir.

se elit olmasın ister. Temel hastalık budur.

Zeki ve gayretli insanlar her coğrafyadan her meslekten çıkar; seçkinler de işte bunların içerisinde çıkarlar. Temel kıstas şahsi

liyakattir. Liyakat, her toplumun sağlıklı gelişmesi için olmazsa olmaz anahtarıdır. Yokluğu, çöküşün habercisidir. Elit demek aristokrat demek değildir; akıllı ile kendini yetiştirip geliştirendir. Akıllı, zeki, erdemli ve çalışkan insanları vasıfsız vasat ile aynı

yerde, aynı dereceye koymak, aynı eğitimi vermek liyakat sütununu devirmek demektir. Her yerde

rütbe ve fark vardır ve birbirinden farklı insanlar vardır, herkesin yeri vardır, olması da mutlaka gerekir. Toplumun her alanında, hangi işte çalışırsa çalışsın bu kutsal çabayı sarf eden her öncü birey aynı zamanda da elitir.

Elit kavramı ile kastedilen burnu havada, kendini beğenmiş sınıfçı bir yaklaşım değildir. Tam tersi toplumdaki yetenekli bireylerin gayretli çalışmalarıyla gerçekleştirdikleri bir yaşam ödülüdür. Kişi yaptığı her ne ise onun en iyisini yapmaya çalışarak elit olacaktır.

Elitlik düzeyine para-pul, mevki,

Bir toplumu ileri götüren, dönüştüren nitelikli üyeleridir.

Örneğin marangozun, aşçının, tornacının, döşemecinin, terzinin, müzisyenin en iyisi lazımdır toplumlara... Bu da çoğunlukla doğuştan gelen yetenek ile mümkündür. Yanlış bilinenin aksine "elit ve elitist" doğru anlamda kullanılıncıca dogmatik kafaların saldıracağı bir iddia da ortada kalmaz. Bir toplumda mesleklerin en iyileri, en yetmişmiş olan bireyleri, toplumun elitini oluşturur. İnsanları "elitist ve seçkin" diye aşağılamak geri kalmış toplumların en büyük hastalıklarından biridir. Kişi kendisi çalışarak, çabalayarak "elit birey" olmak yerine, hiç uğraşmadan kim-

makam veya hırs ile değil; iyiden daha iyiyi yaratmak için çaba ile ulaşılabacaktır. Mesleğinde çok değerli insanlarda kendi kendini geliştirme çabasını görürüz. Bir toplum doğuştan elit olma kapasitesi olanları bulup çıkarıp onları eğitmeye önem vermezse gelecek onlar için hiç de aydınlık olmayacaktır.

Ne yazık ki biz de bu yetenekli çocukları ziyan eden bir ülkeyiz. Eğitim herkesin eğitilmesidir ancak en önemlisi bir ülkedeki dahi çocukların ziyan olmamasıdır. Elitlerini tespit edemeyen, öne çıkaramayan toplumlar yıkıma mahkûmdur. O dahi çocuklar bir millete çığır atacak olanlardır. Atatürk de böyle bir dahidir; iyi bir eğitim almış bir liderdir, yetişmiş ve bilgilidir.

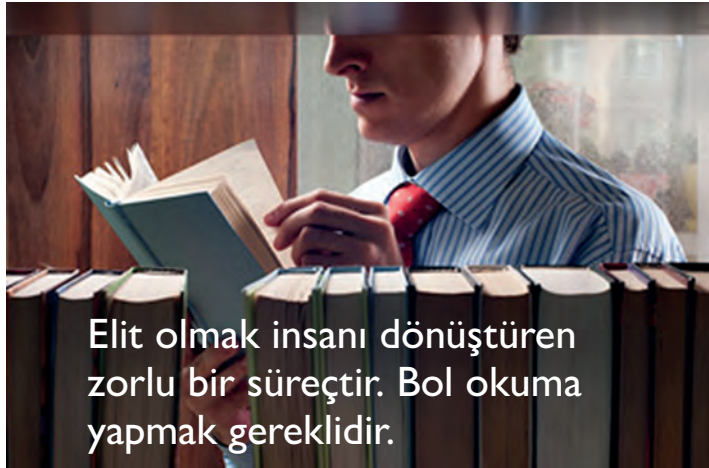
Elit olmak paralı ya da diplomalı olmak değildir! Bir işi iyi yapan insanların dikeyine sınıflanmasıdır. İnsanların akılları, kabiliyetleri eşitlenemez! Yeteneklerini değerlendiremeyen sistemler elitlerini kaybederler. Bir toplum elitlerini tespit edip ona göre örgütlenmelidir. Kompleksler ile daha iyiyi aşağı çekmek çabasıyla gününü ve geleceğini kaybetmek geri kalmış toplumların tercihidir.

Bir münevverin, bir aydının,

alanında bir elitin yapılması için filoloji, matematik ve müzik bilgisi gerekmektedir. Filoloji, spor, matematik ve müzik bir arada ahenk içerisinde olursa modern dünyayı kavramak kolaylaşacaktır. Müziksiz ve sanatsız toplumlar, ülkeler ve şehirler yok oluşa yöneleceklerdir.

Batının musiki devrimi ve sanat devrimi çok önemlidir. Atatürk de bunu topluma yaymak istemiştir. Tek seslilikten çok sesliliğe, özgürlüğe geçiştir. Bilimi, iyiyi batıdan almak kompleks yapılacak bir şey değildir. İlimler ve kurallar batıda icat edilmiş değildir ancak dört yüzyıldır geliştirilmiş ve halen geliştirilmektedir.

Elit olmayı istemek gerekmektedir.

Elit olmak insanı dönüştüren zorlu bir süreçtir. Bol okuma yapmak gereklidir.

dir. Bu zorlu bir süreç olsa da insanı dönüştüren bir süreçtir. Bol okuma yapmak gereklidir. Kişi gözleri açık olarak yaşamı kaydetmeli ve öğrenerek büyümelidir... Bunun için

Elit, kendisi ile birlikte toplumunun da ilerlemesini isteyen kişidir.

bu tehlikeli girişime cüret etmek ve yola koyulmak gereklidir.

Elit, kendisi ile birlikte toplumunun da ilerlemesini isteyen kişidir. Toplumlar elitleriyle ilerlemektedir. Bugün gelişmiş ülkeler herkes mükemmel eğitilmiş ya da müthiş bir zekâyâ sahip oldukları için değil, seçkin, hak eden kişilerin, liyakat sahibi kişilerin seçkin makamlara gelmesi ile gelişmişlerdir. Tüm

gelişmiş ülkeler liyakat prensibine dayalı olarak elitisttir. Bu tip ülkelerde hayvanat bahçesi müdüründen uzay ajansına yönetici çıkamaz.

Elit insanları yetiştiremeyen toplumlarda vasatın egemenliği kaçınılmaz olur. Bu yapı da sureti katiyede yapılmaması gereken; “sen gelince senci, ben gelince benci” diye tabir edilen başa gelen iradeye göre kolayca kabuk değiştirebilen omurgasız bir sistemi var eder.

Geniş kitleler işine gelmediği için elit ve elitist kavramlarından uzak durur hatta öfke ile saldırır ve “elitler kendini toplumdan ve toplumun zevklerinden soyutlayan, daha seçkin zevkleri olan ya da öyleymiş gibi gösteren insanlardır” düşüncesiyle, kendi gelecek kuşaklarının da sonlarını hazırlarlar. Bu sözler, kitlece adeta bir küfür gibi kullanılır.

Elit demek, nazik, bilgili, gör-gülü, toplumun üst katmanlarına çalışarak hakkıyla gelmiş kişi demektir. Çalışan ile çalışmayan, çaba sarf edip gelişenle yerinde sayan, zeki ve gayretli olan ile tembel ve vasat olan, birlikte bir mevkiye talip olduklarında onlar eşit değildir. İnsanların akıl ve yetenekleri eşit değildir! Onlara yönelik eğitim de bu ölçüde farklı olmalıdır.

Unutulmamalıdır ki bir toplumun geleceği için “elit” korkulacak değil, korunacak ve geliştirilecek bir kitledir. •

(Not: Prof. Dr. İlber Ortaylı'nın farklı konuşmaları ve röportajlarının değerli katkıları ile)

YETENEK AVCILIĞI

Yazan: BARBAROS ENEÇ

Bugün içinde yaşadığımız amansız rekabet dünyasında en önemli kaynak “yetenek” oldu. Rekabet sadece piyasa payı yada müşteri kapmak için değil, en iyi yetenekleri de kapmak için de yaşıyor. Ama diğer yanda yeteneklerde rekabette öne çıkmış kurumlarda görev almak için rekabet ediyorlar. Bu çok boyutlu yetenek savaşlarında **Yetenek Avcıları** kendilerine çok önemli ve değer yaratan bir sorumluluk alanı yarattılar.

I. Nedir?

Yönetici seçme işi, insanlık

tarihi kadar eski olsa da, bugün anladığımız anlamdaki gelişimi 1914’e dayanır. Amerika Birleşik Devletleri’nde işletmelerin sorunlarını çözmeye aşmasında, doğru karar alıcıların önemi ortaya çıktı ve danışmanlık şirketleri yönetici seçme ve yerleştirme birimleri kurmaya başladılar. II. Dünya Savaşı sonrasında savaş kayıpları, savaştan dönenler, büyüyen sanayi ve nitelik

Yönetici seçme işinin bugünkü anlamdaki gelişiminin başlangıcı 1914 yılına dayanır

değiştiren şirket sermaye yapıları sürekli genişleyen yönetici ihtiyacını gerektirdi. Ve bugün 3 haneli milyar dolarlık bir endüstri oluştu.

1974 Petrol Krizi, dünyanın çehresini değiştirdi. Sanayileşmiş ülkelerin girdiği mali ve siyasi kriz ortamından çıkış yolu olarak sunulan Yeni Sağın liberal politikaları tüm dünyayı rekabetçi ve daha az regüle hale getirdi. Yoğun rekabet-

yetenek için mücadele verdiği bir çağda yaşıyoruz. Batı dillerindeki “headhunting”, “chasse de tete” olarak isimlendirilen bu danışmanlık alt disiplini 2004 yılında “yetenek avcılığı” olarak adlandırmıştık.

Genel tanım olarak, danışman, çözemediğiniz sorunları yeni bir bakış ve yaklaşım ile çözen kişi demektir. Yetenek Avcılığını, kurumların ihtiyacı doğrultusunda

çerçeveselendirilmiş özellikle-re sahip kişiyi bulup, değerlendirip, kurum ve gelecek ile ilgili doğru yönlendirip kurum değişikliğinin gerçekleştirilmesidir. Bu süreç, yönetim danışmanlığının bir alt disiplini. Yönetim danışmanlığı denilince, strateji oluşturulmasından, süreçlerin elden geçirilmesine, beceri eğitimlerinin verilmesine kadar geniş bir yelpaze ile karşılaşırız. Her alt disiplin için farklı yetkinlikler gereklidir. Yetenek avcılığının temel yetkinliği ise değerlendirmedir.

Yetenek avcılığının var olma nedeni, müşterilerine zaman ve kaynak konusunda hizmet verebilmektir. Oturmuş genel bir kanı var, bu tip danışmanlık şirketleri insan kaynakları şirketleri diye değerlendiriliyor. Bu kanının haklı temeli, bu tip şirketlerin verdikleri hizmetin, müşteri tarafında insan kaynakları yönetiminin bir alt işlevi olması ve genelde muhatap olduğu kişilerin insan kaynakları depart-

1974 Petrol Krizi, dünyanın çehresini değiştirdi.

çi, kaynaklara daha kolay erişimin sağlandığı, toplumsal ve toplumlarası hareketliliğin yoğunlaştığı, bireysel inisiyatifin önünün açıldığı bir dünya ortaya çıktı. Bu değişimin iş dünyasına yansımalarından en önemlilerinden biri de, kuşkusuz, “Yetenek Savaşları”nın başlamasıdır. Kurumların -sadece özel sektör değil- kamu ve sivil toplum kuruluşları da artık bu savaşın içindeler-

manları olmasından kaynaklanıyor olması. Biraz karikatürize edersek, bir emlak ofisini bir inşaat şirketine benzetmeye benziyor bu kanı.

Zaman içinde yetenek avcılığı danışmanlığı farklı yönetim seviyelerini de kapsayacak şekilde genişledi. Kavram eleman seçme ve yerleştirme hizmetlerini de kapsar bir biçim aldı ve bir sektör oldu. Yine de bu sektör içinde bir ayırım yapılabilir: İstihdamcılar ve avcılar. Birinciler, oltaları atıp birilerinin yakalanmasını bekler. İkinciler ise ormana dalıp, nadir olan türün peşine düşüp, onu bulmadan gelmezler. Avcı, bir iş için en doğru olan, spesifik kişinin peşindedir. İstihdamcılar, aradıkları profilin asgari gereklerini yerine getiren adaylar arasında güzellik yarışması düzenler.

II. Yetkinlikler:

Yetenek avcılığının sunduğu hizmetler, temel yetkinlik olan değerlendirme etrafında oluşturulur.

Sektörü en geniş hali ile düşünürsek bu ürünler, yönetici seçme ve yerleştirme, eleman seçme ve yerleştirme, toplu işe alımlar ve mevcut kadroların piyasadaki karşılıkları ile karşılaştırılmasıdır.

Danışmanlık şirketleri için değerlendirme iki boyutu olan bir yetkinliktir. Kurumun değerlendirilmesi ve kişinin değerlendirilmesi.

Danışmanlık için en hayati yetkinlik iletişimdir. Danışman -müşteri, danışman- aday arasındaki iletişim, doğru bilgilendirici ve şeffaf olmak durumundadır. Danışman

Danışman bu süreçte, kişilerin söylediklerinden çok söylemediklerini ortaya çıkarmak durumundadır.

aktif bir dinleyici olmak zorundadır. Görüşme süreçleri tiyatro sahnesi gibidir. İnsanlar kariyerde ilerledikçe bu sahnedeki rollerde ustalaşırlar. Danışman bu süreçte, kişilerin söylediklerinden çok, söylemediklerini ortaya çıkarmak durumundadır. Söylenenler ile gerçekleştirilenleri doğru şekilde kurgulamalıdır. “Ne” sorusundan ziyade “nasıl” sorusunu sormalıdır. İletişimin diğer bir boyutunda ikna becerilerine sahip olmalıdır. Hem müşterisini hem de adayını doğru karar almaları yönünde ikna edebilmelidir.

Yetenek avcısını destekleyen diğer yetkinlik ise meraktır. İyi bir danışman meraklı ve öğrenmeye açık olmalıdır. Hem yerel hem de küresel gelişmeleri takip etmelidir. Bu yetkinlik danışmana, müşterisi için yaratıcı çözümler sunmasını sağlar.

Örneğin, otomotiv sektöründe uygulanan başarılı bir lojistik sistemini, benzer sıkıntılar yaşayan hızlı tüketim sektörüne getirebi-

lecek kişileri değerlendirebilir ve tavsiye edebilir. Araştırma merakı sadece iş dünyasını değil, toplumdaki değişimleri ve demografideki oynamaları da takip etmeli ve değerlendirmelidir.

III. Süreç:

a. Müşteri İlişkileri

Yetenek avcılığı endüstrisinde en önemli adım müşteri ile kurulan ilişkidir. Müşteri ile kurulan ilişki uzun soluklu çözüm ortaklığı olmalıdır. Farklı şirketler farklı stratejiler izler. Bu stratejiler, sektörel

uzmanlaşma yada uzmanlaşmama, pozisyon uzmanlaşması, lokal ya da çok uluslu firmalarla çalışma gibi yaklaşımlar üzerine kurulur.

Müşteri yönetimi en kritik olan, müşteriyi sadece ciro, organizasyon yapısı, ürün ve marka adları olarak değil, kurumun iklimi, yönetim kültürü, iş yapış tarzlarını da

öğrenmektir. Aynı sektörde bire bir rekabet içinde olan iki şirket tamamen farklı özelliklerde kişilerle çalışabilirler. Hedef doğru kişiyi bulmak ve uzun soluklu bir kariyer planlamak için müşterilerin bu kültürel boyutunu iyi kavramak gerekir.

b. Arama Stratejileri

Yeteneklerin bulunacağı kaynağı bulmak ve süreci planlamak, verimli

ve başarılı bir sonuç için hayati önem taşır. Kaynak planlaması için rakipleri, tedarikçileri ve hatta hizmet verilen müşterilere giden farklı sektörleri de kapsayan bir değer zinciri oluşturmak en önemli adımdır. Yürütülecek ön çalışma ile şirketler arası centilmenlik anlaşmaları çerçevesinde yaklaşılmayacak kurumlar belirlenir. Bu ihtiyacın neden kaynaklan-

dığı, başka türlü karşılanıp karşılanmayacağı sorgulanır. Aramanın gizli yürütülmesi, aday cinsiyet, eğitim gibi müşterideki hassas noktalar irdelenir. Adaylar ile paylaşılacak bilgilerin üzerinden geçilir. Bu süreçte adaylarda değerlendirilecek yetkinlikler belirlenir. Yetkinlikleri bilgi, tecrübe, beceri ve davranış birlikteliği olarak tanımlayarak bakılacak kriterler oluşturulur.

c. Değerlendirme Süreci

Oluşturulan yol haritası doğrultusunda, uygun olduğu düşünülen adaylar ile temas sağlanır. Bu adaylar ile ilgili gizlilik çerçevesinde piyasadan bilgi toplanır. İlk filtrelerden geçen adaylarla yüzyüze görüşmeler ayarlanır. Daha önce oluşturulmuş strateji doğrultusunda ya danışmanlık ofisinde ya da tarafsız bir lokasyonda görüşme gerçekleştirilir. Görüşmeler çeşitli yetkinlik modelleri üzerine geliştirilmiş yapılandırılmış mülakat şeklinde yürütülür. Yetkinlik modellere Carl

Kaynak planlaması için rakipleri, tedarikçileri ve hatta hizmet verilen müşterilere giden farklı sektörleri de kapsayan bir değer zinciri oluşturmak en önemli adımdır.

Gustav Jung'un betimlediği kişilik biçimlerinin geliştirilmesi sonucu çıkan çalışmalardan türetilmiştir. Myers Briggs, 16 personalities, Birkman, DISC gibi yaklaşımlar en çok kullanılan modellerdir. Adayların vizyon ve tutumlarını görebilmek için küçük vaka çalışmaları ve analiz egzersizleri verilir.

Değerlendirme süreci sonucunda adayların iş tecrübeleri, başarı hikayeleri, karşılaştıkları engeller ve bunların nasıl üstesinden geldikleri, bakılan yetkinliklerin haritalandırılması, beklentileri, gelecek ile ilgili planlarını da içeren raporlar hazırlanır.

Müşteri ile uygun görülen adayların raporları paylaşılır.

d. Geri Bildirim

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, iletişim yetenek avcılığının çok önemli bir parçasıdır. Temasa geçilen adaylarla sürecin işleyişini, bir sonraki adımların paylaşılması önemlidir. Uygun görülmeyen

Yetenek Avcılığı, iş dünyası ile adaylar arasında bir köprüdür.

adaylara nedenleri ile zaman kaybetmeden açıklamalarda bulunmak gerekir. Danışmanlar, ilgili süreç için uygun olmayan adayların başka süreçlerde değerlendirilebileceğini ve hatta potansiyel bir müşteri olarak görülmesi gerektiğinin farkındadırlar.

Ayrıca süreç işlerken müşteri ile oluşturulmuş stratejide çıkan sorunlarla ilgili müşteri de bilgilendirilerek yeni yaklaşımlar geliştirilir. Adayların müşteriyi nasıl gördüklerini de paylaşmakta fayda vardır.

e. Referans Sağlaması

Danışman bütün süreç boyunca müşterisini temsil etmektedir. Uygun aday ile süreci tamamlamak ve iş teklifini hazırlamadan önceki adım aday hakkında referans sağlamanın yapılmasıdır. Referans

alınacak kişi ile yapılacak görüşme hem müşteri hem de danışmanı yansıttığı için özen gösterilmelidir.

Sağlama sürecinde, aday ile ilgili dışarıdan bire bir görüş alındıktan sonra, değerlendirme sürecinde eksik kaldığı yada belirsizlik olan noktalar üzerinden geçilir. Adayın ilgili pozisyonu nasıl karşılayacağı sorgulanır.

f. Projenin sonuçlandırılması

Müşteri ile devam görüşmede değerlendirme süreçlerinden sonra, en uygun aday için oluşturulacak değer

sunumu oluşturulur. Bu sunum yetki ve sorumluluklardan, beklenen başarılar, sunulacak imkânlara kadar farklı boyutlardan oluşur.

Bu süreçte adayın beklentileri ile müşterinin imkanları en optimum şekilde bir araya getirilmeye çalışılır. Süreçte çıkabilecek pürüz ve sorunlar en yumuşak şekilde çerçevelendirilip çözümlenir.

Bu süreçte temas edilmiş her türlü adaya süreç ile ilgili mutlaka bilgi verilir.

Günümüz çalışma hayatında önemli bir yer tutan Yetenek Avcılığı, iş dünyası ile adaylar arasında bir köprüdür. Hem mevcut hem de oluşmakta olan iş dünyasını iyi irdeleyerek ve gerek sosyal ağlar gerekse de akademi dünyası ile iş gücüne şekil vermek gibi bir toplumsal misyona sahiptir.

Dünya Döndükçe
Sabriye Aşır

Pırlanta Yüzükle Evlilik Teklifi Geleneği Nasıl Doğdu?

Bir “itibar
göstergesi”
fikrinin
yaratılışı

1930’lu yıllarda, yalnızca birkaç Amerikalı tekteşla evlilik teklifinde bulunmuştu. Fakat daha sonra, her şey değişti...

Şu anda eşim olan kadına evlilik teklifinde bulunmaya karar verdiğimde, bunu nasıl yapacağım üzerine epeyce düşünmüştüm. Fakat bunu ne ile yapacağım konusunu ise bu denli düşünmedim. Çünkü hem bir pırlanta en mantıklı seçimdi hem de hâlihazırda bir tekteşim vardı. Büyükbabamın 1950’lerin başlarında büyükannem için aldığı pırlanta yüzük, onu kaybettiğimizizin ardından bana yadigâr kalmıştı.

Pırlantanın daha modern bir halkaya yerleştirilmesini sağladım, değer biçtim ve nişanlığın parmağına taktım. Gerçekten güzel bir an idi. Sevgi ve bağlılığın, bir kuşaktan diğerine aktarılan işaretiydi. Ve, De Beers Consolidated Mines şirketinin istediği de tam olarak buydu. Çünkü asırlık bir pazarlama kampanyası, amacına ulaşmıştı. Üstelik bu konuda yalnız da değilim; Amerikalı gelinlerin dörtte üçü, ortalama 4 bin dolarlık pırlanta evlilik yüzüğü takıyor.

Hani kimi zaman karşınıza bir makale çıkar ve sizi, yaygın bir uygulamayı sorgulamaya iter. Edward Jay Epstein'in **“Bir pırlanta satmayı hiç denediniz mi?”** başlıklı yazısı da, benim için böyle bir makaleydi. 1982’de yayımlanan bu makalede araştırmacı gazeteci Edward Jay Epstein, “pırlantanın nadir ve değerli bir itibar göstergesi olduğu fikri”nin nasıl yaratıldığını

“pırlantanın icadı” olarak adlandırıyor ve yerle bir ediyordu. Aslında pırlantanın icadı, şaşılacak denli yeniydi: Epstein, 19. yüzyılın sonunda Güney Afrika’daki muazzam elmas madenlerinin keşfiyle birlikte dünya pazarlarının pırlantayla dolmasının izini sürüyor ve konunun köklerine iniyordu.

Güney Afrika’daki madenleri işleten İngiliz işadamları, yatırımlarını korumanın ve pırlanta fiyatlarını yüksek tutmanın yolunun “elmasın az bulunur ve dolayısıyla da değerli” olduğu yalanını korumak olduğunu anladılar. Bunu da, 1888 yılında Güney Afrika merkezli De Beers kartel şirketini kurarak ve on yıllar boyunca pırlanta ticaretini tüm yönleriyle şirketin kontrolü altında tutarak sağladılar.

En dikkat çekici olan nokta ise De Beers'in yalnızca arzı değil, talebi de manipüle etmesiydi. Dünya Ekonomik Bunalımı'nın yıkıcı etkilerinin sürdüğü 1938 yılında De Beers şirketinin kurucusunun oğlu olan Harry Oppenheimer, pırlanta yüzükle evlilik teklifinde bulunma uygulamasının yıllar içinde geleneğe dönüştüğünü fakat gittikçe daha küçük ve daha düşük kalitedeki pırlantalar satın alındığını görünce harekete geçti ve New York merkezli bir reklam ajansı olan N. W. Ayer ile çalışmaya başladı. O sıralarda dünya genelinde elmas fiyatları da düşüyordu.

Reklam ajansındakiler genç adamları, yalnızca ve yalnızca pırlantanın romantizmle eş anlamlı olduğu, bir erkeğin sevgisinin (hatta yaşamındaki ve kariyerindeki başarısının) alacağı pırlantanın büyüklüğü ve kalitesiyle doğru orantılı olduğuna inandırmayı hedeflediler. Sıra genç kadınlara geldiğinde, onlar da aynı şekilde flört dönemine bir pırlantanın yarasaacağına inandırılmalıydılar. N. W. Ayer, tüm bu mesajları popüler kültürün her noktasına yavaş yavaş yerleştirdi.

Yani pırlantayı ya da bir ürünü değil, bir fikri pazarladılar. Seyirci-

lerin gözünde romantizmin sembolü olan film yıldızlarına, yüce aşklarının bir simgesi olarak kullanılmaları için pırlantalar verilecekti. Reklam ajansı buna ek olarak, bazı gazete ve dergilerde pırlantalarla romantizm arasındaki bağı güçlendirecek yazılar ve fotoğraflar kullanılmasını da önerdi. Bu yazılarda ünlü kişilerin sevgililerine armağan ettikleri pırlantaların ne denli büyük olduklarına vurgu yapılacak, fotoğraflarda

Harry Oppenheimer; geleneğe dönüşen pırlanta yüzükle evlilik teklifi uygulamasında gittikçe daha küçük pırlantalar satın alındığını görünce harekete geçti

ise bu ışıl ışıl taşların ünlü kadınların ellerindeki göz kamaştırıcı duruşları gösterecekti. Modacılar da, reklam ajansının başlattığı "pırlanta akımı" hakkında radyo programları yapacaklardı.

Reklam ajansının 1947 yılına ait stratejik planı, ülkenin dört bir yanındaki liselere konuşmacılar gönderilmesi de dahil, zekice hazırlanmış bir program içeriyordu. Ajans, şirket için hazırladığı raporda aynen şöyle diyordu:

"Tüm bu konferanslar, pırlanta evlilik yüzüğü hakkındadır. Bu toplantı ve buluşmalarla, ülkemizin önde gelen eğitim kurumlarındaki binlerce genç kıza ulaşılmaktadır."

N. W. Ayer 1946 yılında başlattığı "Hollywood Şahsiyetleri" başlıklı haftalık bildirileriyle, film yıldızla-

rının taktığı pırlantalar hakkındaki detaylı bilgileri içeren yazıları, 125 gazeteye gönderiyordu. Ajans, 1947 yılında bu kez de “nişanlı cemiyet şahsiyetleri” isimli bir seri oluşturdu. Amaçları, daha yoksul ve

“Aslında pırlanta çizilebiliyor, kırılabilir ve kararabiliyordu. Fakat sonsuzluk vurgusu, reklam ajansının pırlantaya yüklemek istediği büyümlü nitelikleri mükemmel biçimde karşılıyordu.”

maaşlı çalışan orta sınıf için saygın “rol modeller” ortaya koymak idi. Reklam ajansı, bu projeleriyle ilgili olarak da şöyle diyordu:

“Ekran ve sahne yıldızları, politikacıların eşleri ve kızlarının taktığı pırlantaların haberlerini öylesine

yayıyoruz ki; bir bakkalın karısı ya da bir tamircinin kız arkadaşına da ‘Keşke ben de sahip olabilsem’ dedirtebilelim.”

1940’lı yılların sonlarında, yani büyükbabamın bana yadigar kalan o pırlantayı almasından çok kısa süre önce, N. W. Ayer’in bir reklam yazarı De Beers’in şu ünlü sloganını ortaya çıkardı: “Pırlanta... Sonsuza kadar.”

Epstein ise bu sloganın arkasında yatan gerçeği şu sözleriyle ortaya koyuyordu: “Aslında pırlanta çizilebiliyor, kırılabilir ve kararabiliyordu. Fakat sonsuzluk vurgusu, reklam ajansının pırlantaya yüklemek istediği büyümlü nitelikleri mükemmel biçimde karşılıyordu.”

“Sonsuz bir pırlanta”, ölümsüz bir aşk hikayesi ve yoldaşlık vaat ediyordu. Üstelik bu “sonsuzluk vurgusu”, pırlantanın yeniden satılmayacağı ya da bozdurulmayacağı duygusunu da veriyordu. Pırlantanın yeniden satılması, Epstein’in makalesinde de detaylı biçimde anlattığı gibi insanı çıldırtacak denli zordur. Çünkü pırlantanın yeniden satılması, elmas fiyatlarında dalgalanmalara sebep olur ve bu da insanların pırlantanın değerine duyduğu güveni zedeler. Kasalarda saklanan ya da gelecek kuşaklara bırakılan değerli taşlar ise bu kapsamda değildir.

1939-1979 yılları arasındaki 40 yılda, De Beers’in Amerika’daki toptan elmas satışları 10 kat arttı. Şirket, reklam bütçesini ise tam 50 kat artırdı. Şirket ve reklamcılar,

kamuoyu algılarını şekillendirmede olağanüstü derecede uyumlu olduklarını kanıtlamışlardı. Pırlanta bir evliliğe adım atmanın olmazsa olmazı haline gelmişti ki, şirket bu kez de yıllar süren bir evlilikteki romantizmi yeniden canlandırmak için ikinci bir tektaş armağan edilmesini ögütleyen yeni bir kampanya başlattı.

Küçük Sovyet pırlantaları elmas pazarına dahil olduğunda, insanlara (kalitesi, rengi ya da kesimi bir yana, asıl önemli olanın bir şekilde pırlanta almak olduğu) büyüklüğünün pek de önemli olmadığı anlatıldı. Bazı hamleler ise ters tepti. Tıpkı 1980'lerdeki "erkeklerle de tektaş" talihsizliği gibi.

Fakat De Beers 1960'ların ortalarında uluslararası alanda büyümeye çalışırken; pırlanta evlilik yüzüğü şöyle dursun, evlilik öncesi süreç için romantizme pek yer kalmayan ve bu konuda köklü geleneklere sahip Japonya gibi ülkelerin pazarlarına girmekten bile hiç çekinmiyordu. Epstein, şirketin Japonya pazarında pırlanta yüzükleri "modern Batı değerleri"-

nin simgesi olarak ve agresif satış tekniğiyle pazarladığını yazıyor. 1967'de bu kampanya başladığında nişanlı Japon kadınların yüzde 5'inden daha da azının tektaş varken; 1981'e gelindiğinde bu rakam yüzde 60'a yükselmiş ve Japonya, pırlanta nişan yüzüğü alanında Amerika'dan sonraki ikinci büyük pazar haline gelmişti. Epstein, feodal devrimlerde dahi yaşatılan köklü evlilik gelenekleri, dünya savaşları, sanayileşme ve hatta Amerikan işgaline rağmen, şirketin bu ülkede 1 milyar dolarlık bir pırlanta pazarı kurmasını hayretle karşılıyor.

Japonya'da yaşanan bu toplumsal dönüşüm, günümüzde de Çin'de yaşanıyor. Çin'de pırlanta evlilik yüzüğü uygulamasına 1990'larda neredeyse hiç rastlanmazken, kısa süre önce hazırlanan bir rapor ise Çinli gelinlerin yüzde 30'unun tektaş olduğunu ortaya koyuyor. "Pırlanta... Sonsuza kadar." sloganının mucidi olan reklam yazarı 1999'da yaşama gözlerini yumdu. Fakat "pırlantanın icadı" baki!..•

sabriyeasirbd@gmail.com

Kaynak: "How an Ad Campaign Invented the Diamond Engagement Ring", Uri Friedman, theatlantic.com

SENTETİK ELMAS

Elmasın karbon olduğu anlaşılınca, kömür veya grafitin elmasa dönüştürülmesi için çalışmalar yapıldı. Bunun için en az 10.000 atmosfer basınç gereklidir. 1955 yılında 100.000 atmosfer basınç altında 2500°C sıcaklıkta ve krom katalizör kullanılarak ilk kez sentetik elmas elde edilmiştir. Ancak parçalar genellikle küçük ve siyah renkli olup, nadiren mücevher niteliğinde olabilmektedir. 1962'de yapılan bir çalışmada 200.000 atmosfer basınç ve 5000°C sıcaklıkta grafit katalizörsüz olarak elmasa dönüştürülmüştür. Sentetik elmasın üretimi için gereken yüksek sıcaklık ve basınç patlayıcılardan faydalanılarak elde edilir.

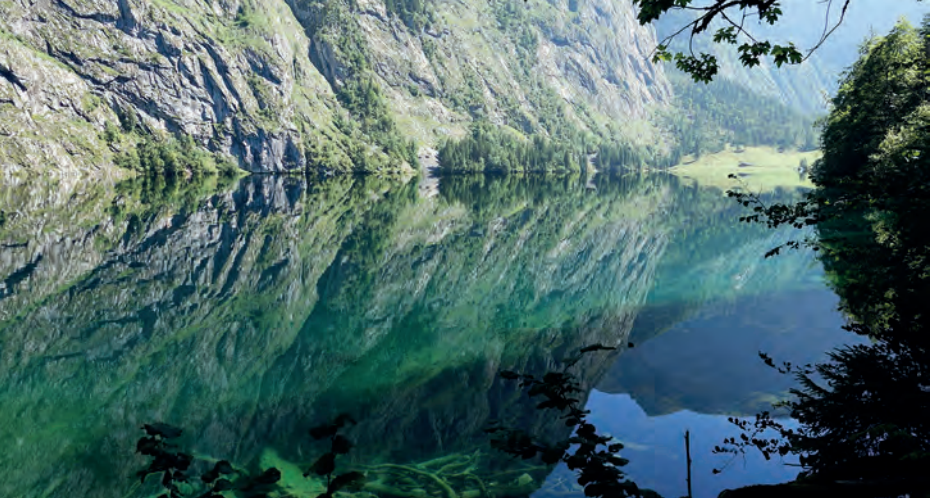
Gezdikçe Gördükçe
İzlen Şen Toker

Dağların kalbindeki göl

Obersee

Almanya'nın Berchtesgaden Milli Parkı'ndaki Königssee gölünün kıyısından bindiğim tekneden gölün diğer ucundaki Salet iskelesinde iniyorum. Karşımdaki yüksek dağların eteklerinde kıyıya doğru uzanan çayırın parlak yeşil rengi sanki göl sularını da yeşile boyamış gibi. Bu gölün arkasındaki Obersee gölüne gitmek üzere ördeklerin yüzdüğü kıyının kenarındaki yoldan ormana doğru yürüyorum. Böğürtlenlerin çevrelediği patika, önce ineklerin otladığı bir çayırın ve pırl pırl akan bir derenin yanından, sonra yemyeşil ağaçların arasından geçerek beni diğer göle ulaştırıyor. >>

A lmanca “üstteki göl” anlamına gelen Obersee gölüne vardığımda gördüğüm manzara ile büyüleniyorum. Bavyera Alpleri’nin arasındaki göl, o kadar berrak ve kıpırtısız ki sanki bir aynaymış gibi etrafındaki dağların görüntüsünü yansıtıyor. Kayalıklar, dağlardaki ağaçlar ve gökyüzündeki bulutlar göle yansidikça gölün dibindeki kayalarla ve ağaçlarla kucaklaşıyor.

Ağaçlarla kaplı dağlar sanki gölü sevgiyle sarıp sarmalıyor; dağ-

lar göl, göl ağaçlar oluyor. Gölün bu kıyısındaki tek yapı olan ve bir iskele ile göle uzanan küçük, ahşap bir tekne evi karşı kıyıdaki çayır-daki tek yapı olan Fischunkelalm restoranına bakıyor.

Bir süre iskelenin yanındaki banklardan birinde bu eşsiz manzarayı izledikten sonra göl kıyısındaki ağaçların arasındaki patikayı takip ederek yürümeye başlıyorum. Yalnızca benim geldiğim şekilde yürüyerek ulaşılabilen Obersee gölünün diğer tarafına giden bu

patikada ilerlerken dev ağaçların yanından ve gölgesinden geçiyor; ağaçların altında ve bazen de gövdesinde mantarlar ve yosunlar görüyorum. Uzunluğu 1,3 km., genişliği 420 metre ve en derin yeri 51 metre olan gölün suyu o kadar berrak ki içindeki kayalar,

bitkiler ve göle düşen ağaçlar çok net bir şekilde görülebiliyor. Bir kısmı kıyıda bir kısmı gölün içinde kalan dev bir ağacın gövdesi üzerinde yürüyüp fotoğraf çekiyorum. Burayı gezmeye gelen insanların bir kısmı yürüyor, bir kısmı da göl kenarında buldukları bir kaya ya da ağaç kütüğü üzerinde oturup bu huzurlu ortamın keyfini yaşıyorlar. Patikanın dağlara tırmanan dar, dik ve dikkat gerektiren kayalık bölümüne devam ederek tırmanmayı göze alanlar, karşı kıyıda restoran giderek o taraftan da manzarayı seyredebiliyor; oradan vadiye doğru bir başka

zorlu rotayı izleyerek 470 metrelik bir kayalıktan aşağı akan Röthbach şelalesini de görebiliyorlar.

Geri dönmek üzere iskeleye doğru yürürken Saletalm tabelasını takip ederek sol taraftaki patikayı izliyorum. Bu patika beni Königssee gölündeki Salet iskelesine bakan yemyeşil bir merada otlayan inekler arasındaki ahşap bir kafeye getiriyor. Burada bir bardak taze süt içerek göl ve dağ manzarası ile inekleri seven çocukları izlerken Baviera Alpleri'nde olmanın tadını çıkarıyorum. •

izlensentokerbd@gmail.com

Hazırlayan:
Ş. GÜLBİN GÜZEY

Bilginizi Denetleyin

1-Dünya'daki tuzluluk oranı en fazla olan deniz hangisidir?
a-Hint Denizi
b-Hazar Denizi
c-Akdeniz
d-Kızıl Deniz

2-Akdeniz'i Atlas Okyanusuna bağlayan boğaz hangisidir?
a-Milano Boğazı
b-Çanakkale Boğazı
c-İstanbul Boğazı
d-Cebelitarık Boğazı

3-"Dünya İnsan Hakları Günü" hangi gün kutlanır?
a-27 Aralık
b-10 Aralık
c-20 Nisan
d-1 Eylül

4-Olimpiyat bayrağındaki 5 halka neyi temsil eder?
a-Avrupa Birliğini
b-5 Kıtayı
c-5 Ülkeyi
d-5 Kurucuyu

5-İlk özgün Türk tiyatrosu yapıtı olan "Şair Evlenmesi" hangi yazarın eseridir?
a-İbrahim Şinasi
b-Namık Kemal
c-Ahmet Mithat Efendi
d-Abdülhak Hamit

6-"İncecikten bir kar yağar tozar Elif Elif diye" dizeleriyle başlayan semaiyi söyleyen saz şairimiz kimdir?
a-Yunus Emre
b-Pir Sultan Abdal
c-Karacaoğlan
d-Köroğlu

7-Röntgen ışınlarından hangi metal korunma sağlar?
a-Bakır b-Bor
c-Kolonbit d-Kurşun

8-Çini işlemeciliğiyle ünlü ilimiz hangisidir?
a-Kütahya
b-Denizli
c-Bursa
d-Şanlıurfa

9-Boğa Güreşleri hangi Avrupa ülkesinde geleneksel bir etkinlikdir?
a-Yunanistan
b-İspanya
c-Finlandiya
d-İtalya

10-Sessiz filmleriyle tanınan ve Şarlo karakteriyle özdeşleşen ünlü İngiliz aktör kimdir?
a-Alfred Hitchcock
b-Charlie Chaplin
c-Michael Caine
d-Anthony Hopkins

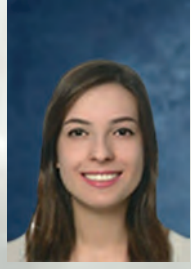
11-İtalyan mutfağının en ünlü yemeği hangisidir?
a-Gulaş b-Sushi
c-Makarna d-Noodle

12-Londra'da bulunan ve "Big Ben" olarak bilinen bina ne tür bir yapıdır?
a-Kilise
b-Köprü
c-Banka
d-Saat Kulesi

Yanıtlar:
151.
sayfada

Bilinçaltı

Uzm. Psk. Sedem Demir

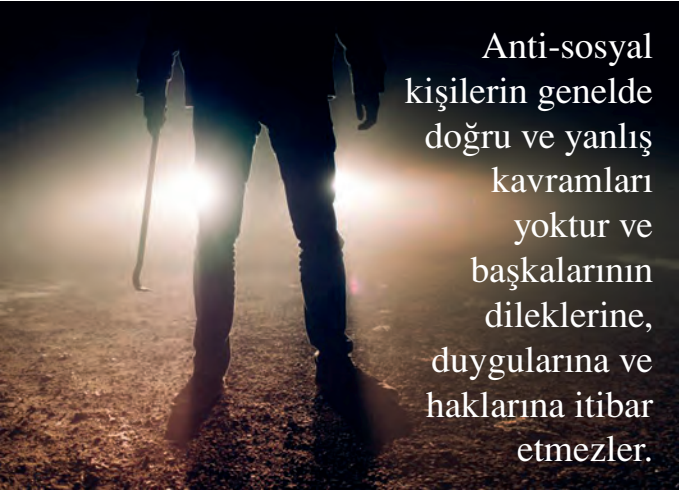

Sherlock Holmes ve Psikolojik Rahatsızlıklar

Sir Arthur Conan Doyle tarafından yazılan Sherlock Holmes kitapları günümüzde hala çok okunan kitaplar arasındadır ve 2010 yılında başlayan diziyiyle popülerliği daha da artmıştır. Her ne kadar Sherlock'un maceraları birbirinden heyecanlı, ilgi çekici ve pek çok araştırmaya konu olsa da Doyle tarafından yaratılan bu karakterin psikolojik sorunları en ilgi çekici yanlarından biridir.

Sherlock dizi bölümlerinin birinde kendisine “psikopat” denildiğinde kızarak “ben psikopat değil yüksek işlevli sosyopatım, araştırmanı yap” diye karşılık vermiştir. Böyle bir psikolojik rahatsızlık yoktur. Sosyopatlık da anti-sosyal kişilik bozukluğunun halk arasındaki adıdır. Ancak Sherlock Holmes sosyopat yani anti-sosyal olduğunu söylemesine rağmen böyle bir rahatsızlığı yoktur. Bu yapımcılar

na itibar etmezler. Manipüle etmeye ve kışkırtmaya yatkındırlar. Kanunları çiğnediklerinde, yalan söylediklerinde pişmanlık ve suçluluk duymazlar. Ayrıca şiddete meyilli olabilir, fevri davranabilirler ve bağımlılık yapıcı maddelerle problemleri olabilir. Bu yukarıda sayılan davranışlar genelde aileye, işe ve okula karşı sahip olunan sorumlulukları düzgünce yerine getirmelerini engeller. Fakat Sherlock’un hem

Anti-sosyal kişilerin genelde doğru ve yanlış kavramları yoktur ve başkalarının dileklerine, duygularına ve haklarına itibar etmezler.

kitaplarda hem de televizyon dizisinde uyuşturucu kullanması ve diğer özellikleri de göstermesi bu psikolojik rahatsızlığa işaret etmiyor. Sherlock Holmes’un gösterdiği karakteristiklere daha çok uyan başka bir psikolojik rahatsızlık var: Otizm Spektrum Bozukluğu.

Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından onaylanmış ve ülkemizde de tanı

tarafından izleyicinin ilgisini çekmesi için söylenmiştir. Sherlock’un anti-sosyal kişilik bozukluğunun olmamasının sebebi anti-sosyal kişilik bozukluğunda kişinin düşünme, olayları algılaması ve başkalarının ne hissettiği bu kişiler tarafından bozulmuş bir şekilde algılanmasından dolayıdır. Bu hastalığa sahip kişilerin genelde doğru ve yanlış kavramları yoktur ve başkalarının dileklerine, duygularına ve hakları-

koymaya yardımcı olarak kullanılan “Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı” otizm spektrum bozukluğunu, iletişim kurmada zorluklar (uygun olmayan şekilde cevap verme gibi) ve yaşlarına uygun arkadaşlık kurmada zorluklarla vücut dilini yanlış anlamak olarak tanımlamışlardır. Ayrıca, otizmlili insanlar rutinlere aşırı derecede bağlı, çevresel faktörlerin değişmesine duyarlı olabilirler. Bu tanım

Sherlock'a daha uygun çünkü anti-sosyal kişilik bozukluğu olan insanlar kendilerinin farklı olduğunun farkında olsalar hatta tanı bir psikolog veya psikiyatr tarafından konya da eğer kendi lehlerine kullanabilecekleri bir durum yoksa bunu kabul etmezler. Bunun yanında anti-sosyal kişilik bozukluğuna sahip insanlar kendilerini başkalarından üstün görür ve değişmek için bir sebepleri olmadığını düşünürler. Sherlock da kendini diğerlerinden üstün görmesine rağmen onun davranışı bir anti-sosyal gibi değildir. Sherlock'un kendini üstün görmesinin sebebi başkalarının kendi gördüğü şeyleri yani detayları görememelerindedir. Sherlock kibirli ve bazen başkalarına karşı zalim olabilir ancak bu onun anti-sosyal kişilik bozukluğu olduğunu göstermez. Ayrıca anti-sosyal kişilik bozukluğuna sahip kişiler empati ve sevgi kavramını anlamaktan yoksundurlar; anlamayı istemek gibi bir istekleri de yoktur. Öte yandan Sherlock sevgiyi anlayabilen ve sevebilen yetisine de sahip biridir. Bunlar göz önünde bulundurulduğunda Sherlock sadece kimseyle romantik anlamda beraber olmak istemeyen ama Watson'la olan

Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı (Çeviri: Prof. Dr. Ertuğrul Köroğlu)

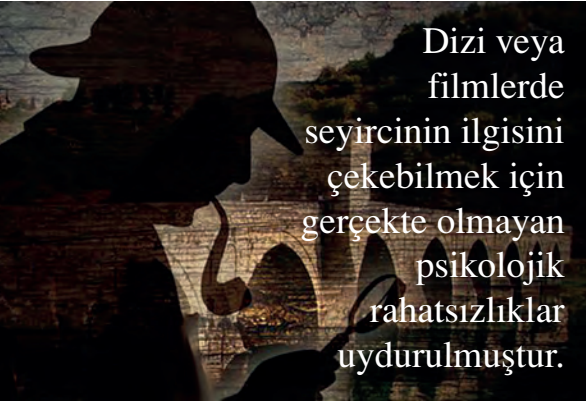
ilişisini düşündüğümüzde onu ne kadar sevdiğini, ve nasıl koruduğunu görmek mümkündür. Ancak Moriarty, yani Sherlock'un baş düşmanı için anti-sosyal demek çok yerinde olur. Çünkü yukarıda anti-sosyal kişilik bozukluğu için saydığımız tüm karakteristiklere sahiptir.

Sherlock başkalarının göremediği şeyleri görebiliyor ve bu gördüğü detay-

lardan da anlam çıkarabiliyor. Bu ilgi otizme işaret eden faktörlerden biridir. Hem dizide hem de kitaplarda işine olan obsesyonunu (*takıntı*)

Sherlock kibirli ve bazen başkalarına karşı zalim olabilir ancak bu onun anti-sosyal kişilik bozukluğu olduğunu göstermez.

Dizi veya filmlerde seyircinin ilgisini çekebilmek için gerçekte olmayan psikolojik rahatsızlıklar uydurulmuştur.

açıkça görebilmek mümkündür. Hatta üzerinde çalışacak bir davası olmadığında etrafına karşı ne kadar hırçın ve olağanüstü davranması bizi yine otizme yönlendiriyor. “Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı” duysal girdiye verilen aşırı tepki veya tepki verilmesi gereken yerde hiç tepki verilmemesini, ve çevresel faktörlerle/değişimlere (soğuk, sıcak, sesler gibi) olağandışı tepki verilmesi, toplumsal kurallara uygun davranmada zorlanmak, sağlıklı ilişkiler kuramamak veya sürdüremeyi de otizmin semptomları arasında göstermektedir. Sherlock kardeşiyle bile sağlıklı diyebileceğimiz bir ilişkiye sahip değildir ve toplum içinde nasıl davranması gerektiğini biliyor demek yanlış olur. IQ’su çok yüksek olmasına rağmen EQ’su yani duygusal zekâsının normal bir insanınkinden düşük olduğu gözlemlenebilir. Bu da otizmin semptomlarından olan başkalarının inanç ve düşüncelerini anlamada zorlanmaya işaret etmektedir. Ancak duy-

gusal zekâsının düşük olması başkalarını önemsemediği anlamına gelmemektedir. Watson’a kendince ne kadar değer verdiğini hem kitaplar-da hem de dizide görebiliriz.

Dizi veya filmlerde seyircinin ilgisini çekebilmek için değiştirilmiş veya gerçekte olmayan ama farklı psikolojik rahatsızlıklar uydurulmuştur. Psikolojik

rahatsızlıklar her zaman ilgi çekici olsa da bir insan psikolojik bir rahatsızlığı olması onların da bir birey olduğu gerçeğini değiştirmez. Otizm spektrum bozukluğu tek tip değildir. Yalpazeyi andıran dereceleri vardır. Sherlock’un bu kadar ilgi çekici olmasının nedenlerinden biri de otizmlı olmasına rağmen kendi hayatını kendi kendine sürdürebmesinden dolayıdır. Bu da otizmin birden çok farklı çeşidi olduğunu gösterir. •

sedemdemirbd@gmail.com

Kaynaklar

- American Psychiatric Association. (2013). Task Force on DSM-5. American Psychiatric Press.
- American Psychiatric Publishing. (2013). Autism Spectrum Disorder Fact Sheet. Task Force on DSM-5. American Psychiatric Press. Retrieve from: <http://www.dsm5.org/Documents/Autism%20Spectrum%20Disorder%20Fact%20Sheet.pdf>
- American Psychiatric Publishing. (2013). Personality Disorders Fact Sheet. Task Force on DSM-5. American Psychiatric Press. Retrieve from: <http://www.dsm5.org/Documents/Personality%20Disorders%20Fact%20Sheet.pdf>
- Carpenter, L. (2013). Dsm5 Autism Spectrum Disorder. Guidelines & Criteria Exemplars. •Medical University of South Carolina. Washinton. Retrieved from: [http://depts.washington.edu/dbpeds/Screening%20Tools/DSM-5\(ASD.Guidelines\)Feb2013.pdf](http://depts.washington.edu/dbpeds/Screening%20Tools/DSM-5(ASD.Guidelines)Feb2013.pdf)
- Radomile, C., Miller, A. (2011). 6 Beloved Characters That Had Undiagnosed Mental Illnesses. Retrieved from: http://www.cracked.com/article_19336_6-beloved-characters-that-had-undiagnosed-mental-illnesses.html

Tüm arılar ölürse, neler olur?

Arılar, dün-yamız için

son derece önemli bir role sahiptir. Hatta bazıları, arıların soyunun tükenmesinin, insanlığın sonunun gelmesi anlamını taşıdığını iddia etmektedir. Dolayısıyla, arı popülasyonundaki belirgin düşüş göz önüne alınırsa, endişelenmemiz gerekiyor mu? Eğer tüm arılar ölürse ne olur?

Basitçe söylemek gerekirse, eğer bir çiçekli bitki üreyebiliyorsa, bu arılar sayesinde. Bu kadim ilişki, çiçeklerin arıların dikkatini çekmek için parlak ve hoş kokulu olması, arıların ise ince tüylerle kaplı ve yapışkan bedenleriyle polenleri bitkinin erkek kısmından dişi kısmına taşımasıyla kurulmuştur. Görünüşte basit gibi gelen bu döngü sayesinde

sebzeler, tohumlar ve yemişlerin yüzde 70'i yetişmektedir. Evet, yüzde 70'i! Bu da, küresel tarım gelirin neredeyse 200 milyar dolarlık kısmına karşılık gelmektedir.

Bu büyük sorumluluk, uzman arıcılar tarafından yetiştirilen ve ekinleri tozlaştırmaları amacıyla çiftlik ve meyve bahçelerine gönderilen sürülerce ticari arı tarafından yerine getiriliyor. Fakat bu çalışkan arılar, 2006 yılından bu yana esrarengiz bir biçimde ortadan kayboluyorlar. Koloni Çöküş Sendromu ya da Koloni Çöküş Bozukluğu olarak isimlendirilen bu durum nedeniyle, ticari arıların üçte biri kovanlarını terk ediyor. Öyle ki bazı arıcılar,

Çeviri:
SABRİYE AŞIR
de, her gün
tükettiğimiz
meyveler,

arılarının yüzde 90'ının kaçtığıını bildirdiler.

Bazı arı kolonilerinde bunun nedeninin akarlar, virüsler ve parazitler olduğu belirtilse de, pek çok insan bunun sorumlusunun Neonikotinoid denilen bir tür böcek ilacı olduğunu ifade ediyor. Bu nörotoksin, ekinleri yiyen böcek

ve diğer zararlılar için kullanılıyor. Fakat ilacın bulaştığı nektarı tüketen arıların merkezi sinir sistemleri de bundan etkileniyor. Ve arılar, bu ilacın bulaştığı nektarı kovanlarına taşıdıkları için tüm koloni etkiye maruz kalıyor. Bu durum da, tüm arılarda sersemlemeye ve davranışsal bozukluğa yol açıyor.

Bunun yanında, çok soğuk ve uzun geçen kışlar, ticari arılardaki genetik farksızlık ve tarlalardaki nektar türlerindeki eksikliğinin de etkisi olabilir. Kovanların dağılması ve arıların kaybolması süreci devam edecek olursa, bütün gıda zincirleri tehlikeye girebilir. Örneğin badem ağacını ele alalım, bu yemişlerin dış kabukları çiftlik hayvanları ve tavuklar için yem olarak kullanılmaktadır. Arıların azalması, bademin

azalması anlamına gelmektedir. Ve dolayısıyla bu da, hayvancılığa azalma; süt, peynir, yumurta ve et üretiminde düşüş demektir. Bademin kahvaltılık gevreklerde, pastacılıkta ve diğer gıda ürünlerinde de kullanıldığından bahsetmiyoruz bile. Kırmızı et ve inek sütü üretimi de, büyükbaş hayvanlar için kuru ot olarak hasat edilen yonca tarlalarının kaybolmasından ciddi biçimde etkilenecektir.

Sabahları kendine gelmekte zorlananlardan mısınız? Tohumlarını kahve yapmak için öğüttüğümüz kahve ağaçlarının da arıların yardımıyla tozlaştığını göz önüne alırsak, kahve keyfimizi de bir kenara bırakmamız gerekebilir. Arıların olmadığı bir dünyadaki günlük beslenmemiz büyük ölçüde, rüzgârla tozlaşan bitkiler olan mısır, buğday ve pirinçten oluşurdu.

Peki ya giysilerimiz? Pamuk, hem en önemli tarımsal gelir kalemlerinden biridir hem de tüm dünyanın elyaf gereksiniminin yüzde 35'ini oluşturmaktadır. Dolayısıyla, kotlarımızı, yataklarımızı, havlularımızı ve diğer pek çok pamuğa dayalı ürünü unutmamız gerekirdi. Basitçe söylemek gerekirse, arıların olmadığı bir dünya, yalnızca onların eksikliğinin neden olacağı önemli bir ekonomik güçlüğü yanında, dünyamızın tamamıyla bambaşka bir yer olmasına yol açardı. Belki insanlığın sonu gelmezdi ama... Arıların olmadığı bir dünya hiç kuşku yok ki katlanılmaz olurdu. •

Kaynak: "What Happens If All The Bees Die?", Asapscience

Yıldızların Yalnızlığı

*Eyreni ve o evrende önemsiz bir
nokta bile olmadığını anlar
kendine sığınır, kendine dönersin.”*

O sıcak yaz gecesinde hastanenin yoğun temposundan bir süre uzaklaşıp soluklanabilmek için bahçeye çıkmasam o yalnız ve yaşlı bilge adamın farkına bile varmayacaktım.

Hastane bahçesinin hayli karanlık bir yerinde altında pijamalı üstünde yakası boğazına kadar iliklenmiş çizgili gömleğiyle oturmuş sessizce gökyüzüne bakıyordu. Yaklaştığımı görünce üzerimdeki önlükten tedirgin olup kendini toparlamaya çalıştı. Elimle sakin olmasını işaret edip oturduğu bankın diğer ucuna iliştim. Bir süre ben de onun yaptığını yapıp karanlık gökyüzüne baktım. Günün yorgunluğu üzerimden

akıyordu. Göz ucuyla bankın diğer ucunda oturan yaşlıca hastamızı inceledim. Sakal tıraşı olurken çenesini ve yanağını kesmiş, kesilen yerlere kağıt mendil parçası yapıştırmıştı. Gece yarısını geçmiş olmanın verdiği yorgunlukla pansuman için servise davet etmek aklımdan geçse bile sesimi çıkarmadım. Parmağımınla yüzünü işaret edip geçmiş olsun dediğimde de hastanede yattığı için söylediğimi sandı. Pek konuşması yoktu.

Bankta kaykılıp gökyüzüne bakmayı sürdürdüm. Gecelerin hızla serinlediği sonbaharı koklayan yaz akşamlarından birindeydik. Esinti ile ürperince hastamıza havanın serinlediğini üşümemesi gerektiğini söyleyip birlikte kalkmayı teklif ettim.

”Sen git doktor bey. Hastaların seni bekler. Benim acelem yok. Gideceğim yer belli. Uyku da tutmuyor. Bir süre daha kalıp göğre bakacağım.”

”Sahi geldiğimden beri karanlık gökyüzüne bakıyorsunuz. Hayırdır?”

cezanın yalnız bırakmak olduğunu eskiler bilmiş de hapisaneler yapmışlar ya yalnızlığım da benim cezam. Üstelik suçumun ne olduğunu bile bilmiyorum. Bu yaştan sonra ceza çeker gibi yaşamak varmış.”

”Koğuşta arkadaş edinmedin mi?”

”Bir keresinde arkadaşım oldu. Hastaneden çıktıktan sonra bir iki kere görüştük. Ama çok yaşamadı, garibim. Ölünce, benim yüzümden onu mu cezalandırdılar diye düşünüp kendimi suçladım. Hastanede arkadaş edinmeye çekinir oldum. Zaten konuşkan sıcak biri değildim. Kitaplarıyla haşır neşir olmayı seven öyle sıradan biriyim işte.”

Biraz sorgulayınca çocukken ailesi ile birlikte Anadolu kırsalından şehre

göç edenlerden olduğunu demiryollarında işçi olarak çalışıp emekli olduğunu eşinin birkaç yıl önce kanserden öldüğünü çok istemelerine karşın çocuklarının olmadığını anlattı.

”Kimin kimsen olmayınca başka türlü yalnızlaşıyorsun. İş yerinde geceleri çalışmadan kalan alışkanlıkla gündüzleri uyur geceleri otururum. Bu da benim yalnızlığım. Koğuştakileri rahatsız etmemek için geceleri bahçede vakit geçiriyorum. Çocuk-

”Sen buna karanlık mı diyorsun, doktor bey? Etraf öyle aydınlık ki çocukluğumun göğündeki yıldızları seçemiyorum. Birkaç parlak yıldız dışında sanırsın bütün yıldızlar çekip gitmiş.”

”Rafakatçin varsa haber vereyim soğuktan koruyacak hırka filan getirsin.”

”Yok doktor bey. Hiç kimsem yok. Hepsi geçip gitti. Öyle bir yalnızlık işte bana kalan. İnsana en büyük

luğumun yıldızlı gökyüzüne hasret öylece bekliyorum.”

”Gökyüzüne bakmakla vakit geçiyorsa iyi. Televizyona filan baksaydın.”

Bu sözler üzerine yüzünde acı bir tebessüm belirdi. Uzaktan gelen zayıf ışık yüzünün derin kırışıklıklarında gölgeler oluşturuyordu.

”Alištım artık. Yalnız olmak ürkütmüyor. Köyümüzde bir yaşlı kadın vardı. Çocukları toplar geceleri gökyüzünü anlatırdı. ‘Bakacaksın gökyüzüne bakacaksın. Oraya bakmazsan ne olduğunu kim olduğunu tarif etmede zorlanırsın’ derdi. O zaman ne demek istediğini anlamazdım. Şehre gelip gecelerin aydınlığından yıldızların çoğunu seçemez hale gelince ne demek istediğini anladım.

Yıldızları kainatı görüp kendini nokta kadar hissetmezsen, bunca aydınlıkta yaşayan şehirliler gibi kendini pek bir önemseyen şişkin tiplerden oluveriyor kendinden başka kimseyi beğenmiyorsun.”

”Nasıl? Anlamadım. Yıldızları görmeyince kendini beğenmiş mi oluyor insan?”

”Üstüne alınma ama biraz öyle. Her taraf bu kadar aydınlık olunca insan, karanlığı görmez oluyor, ışığın aydınlattığı ne varsa ona bakıyor. Kendi de aydınlıkta olduğu için başkalarının gözünde nasıl görüldüğüne daha çok önem veriyor. Herkes böyle yapınca vitrindeymiş gibi yaşayan şişkin tiplerden geçilmiyor. Senin televizyon dediğine de o yüzden

bakmıyorum. Baksam ben de normalde böyle herhalde diye düşüneceğim.”

”Peki ya karanlık? Karanlık senin için ne ifade ediyor?”

”Şu göğre baktığımda aslında aydınlığın geçici, kalıcı olanın ise karanlık olduğunu görürsün. Evreni ve o evrende önemsiz bir nokta bile olmadığını anlar kendine sığınır, kendine dönersin. Ancak o zaman

Şu göğre baktığımda
aslında aydınlığın
geçici, kalıcı olanın ise
karanlık olduğunu
görürsün.

hayat dinginleşir, öyle şehirliler gibi ne aradığını bilmeden telaş içinde oradan oraya koşturmazsın. Okuduğum kadarıyla dinler de böyle bir şey anlatıyor.”

”Ama bu seni daha da yalnızlaştırmıyor mu?”

”Dedim ya alıştım. Hem yalnızlık dediğin de çeşit çeşit. Birileri seni hapse kapatır yalnız olursun. Gezegenler böyledir güneşin çevresinde hapistir volta atar durur, kendi ışığının olmadığı için onun bunun ışığı ile bir görünür bir kaybolursun. Veya tanımadığın anlamadığın insanların arasında konuşacak görüşecek birini bulamaz kalabalıkta yalnız olursun. Yıldızların yalnızlığı böyledir. Kendince parlak belki biraz göz kamaştırıcı ama yalnız. Benim

Görülebilene birkaç yıldız da artık seçilemiyordu. Bank boştu.

Ertesi gün akşam üstüne doğru hastane bahçesinde bir kez daha karşılaştık. Aynı kıyafet ile bankta yalnız başına oturuyordu. Onu bir daha görmedim. Günlerin yoğunluğu içinde hastamızı unutmuşum. Birkaç ay

aradığım ise göktaşı gibi bir yalnızlık. Gittiğim yeri bilmeden kendi içime dönüp kimseye görünmeden bağlanmadan yalnız olmak ve zamanı geldiğinde kayan yıldız gibi kül olup yeryüzüne karışmak. Şunun şurasında fazla zamanım da kalmadı. Yolun sonundayım. Şurada oturup yıldızların yalnızlığıyla avunuyor kayan yıldızlardan biri gibi geçip gitmeyi bekliyorum. Hadi siz işinizin başına dönün. Biraz daha oturur sonra odama giderim. Merak etmeyin.”

Bu sözlerden sonra susup gecenin karanlığında göğe bakmayı sürdürdü. Birkaç saat sonra tekrar bahçeye çıktığımda tan yerinin aydınlığı göğü laciverte döndürmüştü.

kadar sonraki nöbette yine kısa bir bahçe kaçamağı yaptığımda ayaklarımı beni oturduğumuz banka götürdü. Bahçede kimse yoktu. Kafamı kaldırıp gökyüzüne baktığımda onu ve yaptığımız muhabbeti hatırladım. İrice bir yıldız kaydı ve hızla kayboldu. Kalkıp gidesim yoktu.

Karanlığın içinden sessizce grili siyahlı bir kedi yaklaştı. Durup bir süre bana baktı. Çağırdım gelmedi. Arkasını dönüp karanlığın içinde kayboldu. Gecenin serinliğinde garip bir yalnızlık hissettim. Orada daha fazla duramadım. Hastane binasına geri dönerken uzaklardan yaklaşmakta olan ambulansın siren sesleri işitiliyordu... •

mehmetuhribd@gmail.com

Gümüş Dolar Asitte Neden Erimez?

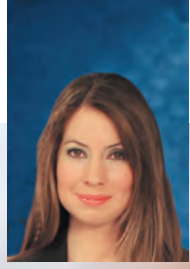
Kimya laboratuvarında deney yaparak ders anlatan öğretmen, cebinden çıkardığı madeni bir doları içi asit dolu bir tüpün ağzında tuttu ve öğrencilerine sordu:

"Bu doları şimdi tüpün içine atacağım" dedi. "Söyleyin bakalım, tüpteki asit bu gümüş doları eritecek mi, eritemeyecek mi?"

Öğrencilerin bir bölümü sorunun yanıtını düşünürken, açığız bir öğrenci düşünmeye gerek duymadan yanıtladı soruyu:

"Hayır, kesinlikle eritmez" dedi. Öğretmen, yanıtın açıklamasını da istedi. "Sizin ne denli tutumlu olduğunuzu çok iyi biliyoruz" dedi öğrenci. "Asit o parayı eritseydi, siz onu hiç tüpe atar mıydınız?"•

Neler Olmuyor ki Dünyada Sezin San Sungunay

İklim Değişikliği Kalıcı Hasarlara Yol Açtı

Lancet tıp dergisinde yayınlanan araştırma sonuçlarına göre, 2000-2016 yılları arasında, havayla

etkilediği, tarım alanında işgücü verimliliğini yüzde 5.3 düşürdüğü kaydedildi. Araştırmaya göre; iklimde meydana gelen değişimler, milyonlarca insanın sağlığını da etkiledi. Bulaşıcı hastalıkların da yaygınlaştığı belirtilen araştırma-

da, yılda 100 milyon kişinin Deng hummasına yakalandığı bildirildi. Hastalık dışında iklimle bağlantılı ekonomik kayıplar 2016'da 129 milyar doları buldu.

bağlantılı felaketlerde yüzde 46 artış tespit edildi. Artan sıcaklıkların birey, aile ve toplumların geçimini

Havayollarında bagaj ağırlığına göre ek ücret ödenmesinin yanı sıra başka bir uygulama da konuşul-

2 Hava Yollarında Tartı Uygulaması

maya başlandı. Finlandiya'nın başkenti Helsinki'de, Finnair havayolu şirketi farklı bir uygulama başlatarak, uçağa geçecek yolcularından, önce tartıya çıkmalarını rica etti. Şirket, daha sağlam verilere ulaşmak için bu uygulamanın getirildiğini, yakıt ve güvenlik açılarından yolcuların toplam ağırlığına ilişkin bir veri edinebilmenin amaçlandığını ifade etti. Asya ve Avrupa'ya uçan Finnair, kışlık kıyafetlerin ağırlıkta fark yaratacağına inanıyor. Şirket, ilkbaharda ise daha hafif giysili yolcuları tartmak için uygulamaya yeniden başlayacak.

3 Gezegen Yutan Yıldız

Biliminsanları önemli bir keşfe daha imza attı. "Gezegen yutan yıldız" olarak adlandırılan Kronos ve ikizi Krios keşfedildi. Bu yıldızın şimdiye kadar 15 gezegeni yuttuğu tespit edildi. 4 milyar yaşında olduğu tahmin edilen gezegenler tek yumurta ikizlerine benzetiliyor ve iki yıldızın merkezinde şekille-

nen, bir gezegen sistemi bulunuyor. Kronos'un yuttuğu gezegenlere ait kalıntılar, yıldızın etrafında toplanıyor ve yıldızın tamamına karışıyor. Kendi sistemindeki gezegenleri yutan yıldızın ismi, Yunan mitolojisinde kendi çocuğunu yiyen titan Kronos'tan geliyor.

4 Elma Kabuğundaki Tehlike

Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırma elmanın yıkansa bile kabuğundaki tarım ilaçlarının temizlenmediğini ortaya koydu. Massachusetts Üniversitesi'nden bilim insanlarının yaptığı araştırmaya göre, elmayı zararlı kimyasal-

lardan arındırmak için 15 dakika kadar kabartma tozu solüsyonunda bekletmek gerekiyor. Kabartma tozu solüsyonuna yapılan 15 dakikalık işlem sonrası elma kabuğundaki ilacın yüzde 80 ila 96 oranında giderildiği gözlemlendi. Araştırmacılar, elmanın kabuğunu soymanın zararlı kimyasaldan kurtulmanın bir yolu olduğunu, ama bu şekilde kabuktaki besleyici vitaminlerin de kaybedildiğinin altını çizdi.

5 Çifte Vatandaşlık Göreve Engel

Avustralya anayasası, çifte vatandaş olanların seçilmesini yasaklıyor. Bu çerçevede Yüksek Mahkeme, çifte vatandaş oldukları gerekçesiyle 5 siyasetçinin görevden alınmasına karar verdi. Görevden alınanlar arasında Başbakan Yardımcısı Barnaby Joyce'da bulunuyor. Joyce'un Senato Üyeliği düşürüldü. Yeni Zelanda vatandaşlığını bırakacağını açıklayan Ulusal Parti lideri Joyce, ara seçimlerde aday olabilecektir.

Barnaby Joyce

6 Karşıdan Karşıya Geçerken Cep Telefonuna Bakmak Yasak

Amerika Birleşik Devletleri'nin Hawaii eyaletindeki Honolulu kentinde dünyada bir ilke imza atan yasa yürürlüğe girdi. Yasada, "hiçbir yaya, elektronik cihazlara bakarken, karşıdan karşıya geçmez" deniyor. Buna göre; karşıdan

karşıya geçerken telefonlar ve diğer dijital cihazlar kullanılmayacak. Dikkat dağılması sonucu yaşanabilecek ölüm ve yaralanmaları azaltmayı amaçlayan yasaya göre; ilk kez kuralı ihlal edenler 15 ila 35 dolar, ihlali tekrarlayanlar ise 99 dolara kadar para cezası alacak. Ancak, acil durumlarda yapılan aramalar yasak kapsamı dışında tutulacak. Amerikan Güvenlik Çalışmaları Enstitüsü, yaptığı araştırmada, yüzlerce yayanın telefonlarıyla uğraşırken yaralandığını açıklamıştı.

7 Robota Verilen Vatandaşlık

Yapay zekaya sahip insana en çok benzeyen robot Sophia bir ülkenin vatandaşı oldu. Suudi

Arabistan'ın Riyad kentinde düzenlenen "Gelecek Yatırım Girişimi" tanıtımında Sophia isimli insansı robota vatandaşlık verildi. Hanson Robotics şirketinin ürettiği "Sophia", söylenilene anlayıp konuşabiliyor. Nobel'e layık görülen 50 bilim insanının insanoğlunun sonunun nasıl geleceğine dair 10 olasılık içinde, robotlar da yer almıştı.

8 Mülteci Kadın ve Çocuklarla İlgili Vahim Tablo

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği kadın ve çocuklarla ilgili acı tabloyu açıkladı. Verilere göre; mültecilerin yüzde 60'ını kadın ve çocuklar oluşturuyor. Brüksel'de düzenlenen Crans Montana Forumu Afrikalı Kadınlar İnisiyatifi, belirli etnik gruplardan

kadınlar ve çocuklar için durumun, diğerlerinden daha da zor olduğunu vurguladı. Yapılan forumda 3 binin üzerinde Yezidi kadının hâlâ terör örgütü IŞİD'in tutsağı olduğu hatırlatıldı ve kadınları ekonomiye dahil eden, önderliğini teşvik eden

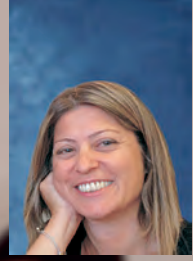
programlara daha fazla yatırım yapılması fikri üzerinde anlaşıldı. Bu sayede, gençlerin radikalleşmesinin önlenilebileceği ve göçün kontrol edilebileceği belirtildi.

9 Piramitte Önemli Keşif

Bilim insanları Mısır'ın Gizeh bölgesindeki Büyük Piramit'in "Büyük Galeri" kısmının üzerinde 30 metrelik bir boşluk tespit edildi. Gizemli 'boşluğun' henüz ne olduğu ve hangi amaçla yapıldığı bilinmiyor. Firavun Keops döneminde, MÖ 2509 ile 2483 yılları arasında firavun ve ailesinin mezarı olarak inşa edilen Büyük Piramit, piramitlerin en büyüğü. •

sezinsansungunaybd@gmail.com

Anne Babalarla Başbaşa Nilay Karatosun

Anne Babaların En Sık Yaptığı

7 Hata

Bebeğinizi ilk kucağınıza aldığınız günü hatırlıyor musunuz? İçinizi kaplayan o müthiş heyecan ve sevinç duygusunu... Ne harikaydı değil mi?

Ya hemen arkasından aklınıza gelen “Bu minicik bebekle nasıl başa çıkacağım?” sorusunun yarattığı endişeyi... Ona zarar vermeme korkusu ilk bebeklik döneminde başlayıp sanırım hiç bitmeyen, hatta gün geçtikçe artan bir duygu.

Bebekler neden bir anne-baba olma kılavuzu ile doğmuyorlar sanki? Ne kadar kolay olurdu değil mi? Her adımı tek tek takip etmek ve her adımın mükkemmel bir sonuca ulaştığını görmek ne kadar rahat olurdu.

Oysa anne baba olmak hiç kolay değil... Mükemmel olmaya çalışırken ve onu mükemmel yapmaya çalışırken neleri atladığımızın farkında bile değiliz bazen.

Çeşitli spor, müzik aktiviteleri, iyi okullar, iyi notlar, en iyi üniversiteler, meslekler derken esas görevimizi çoktan unutuyoruz. Onlara bir yaşam hediye ettiğimiz; aslında en

önemli görevimizin de sadece bu olduğu aklımıza gelmiyor.

O halde ilk önce kendinizi takdir edin. Bu müthiş duyguyu iyice içinize çekin ve gurur duyun kendinizle.

Bu duygu size hata yapma özgürlüğünüzün olduğunu, onları büyütmeye sürecinde yaptığınız hataları ve kendinizi affetmenizi sağlayacaktır. Hata

yapma şansınız var, ancak yaptığınız hataları bir an önce farketmek ve onları nasıl zafere dönüştüreceğinizle ilgili sorumluluğunuz da var.

Böylece mutlu, başarılı ve tatmin oldukları bir hayat yaşayan çocuk yetiştirme niyetimizi gerçekleştirmiş oluruz. Bu hafta yeni bir yazı dizisi başlatmak istiyoruz.

İşte anne babaların en sık yaptığı 7 hata ve bunlarla ilgili tavsiyeler:

ÇOCUKLARIMIZIN OLMAK İSTEDİKLERİ KİŞİ OLMALARINA İZİN VERMEMEK

Bu hata yapılan hatalar arasında ilk sıradadır. Ebeveynler çocuklarını kendi kafalarındaki kalıba sokmak için müthiş bir mücadele içindedirler. Çocuklarının olmak istedikleri kişi olmasına izin vermeyip, başarılı çocuk modeli olarak sadece aka-

demik kariyerde alınan sonuçlara odaklanmaları çok yaygın bir davranıştır. Çocuklarının yetenek ve becerilerini önemsemeyen toplum içinde prestiji olan ve yüksek gelir getiren meslek sahibi olmaları konusunda ısrarcı olurlar. Oysa yaşam boyunca çocukların ihtiyacı olan kendine değer verme, iyi değerlere sahip olma, sorun çözme becerisi gelişmiş, güçlü kişiler olmaları, notlardan çok daha önemlidir.

Onlar adına büyük ve önemli kararlar vermektan kaçınmak,

çocukların hata yapmalarına ve bundan ders çıkarmalarına izin vermek çok kıymetlidir. Ancak en önemlisi onları çok iyi dinlemektir, gerçekten dinlemek...Eğer siz de duyulma ihtiyacı içinde iseniz mutlaka dinlemelisiniz.

Dinliyor musunuz?

2 EVET VE HAYIR DEMEK ARASINDAKİ FARKI BİLİYOR MUSUNUZ?

Evet, evet demektir; hayır, hayır demek.

Aslında ne kadar basit ve doğru bir ifade değil mi?

Hararetili çatışmaların sonunda kaç hayırınız evete dönüştü? Evetlere dönüşen hayırların çok önemli bir konuda olması şart değil. Bazen bir kurabiyeye hayır demek, bazense akşam partisine katılmak isteyen ergen çocuğunuza hayır demek aynı kategoridedir. Gerçekten hayır demeyi bilmek çok kritik bir duruş gerektirir. Çoğu zaman çatışmalardan kaçınmak adına evet demek zorunda kalmak kısa vadede çok kolay bir çözüm gibi görünür.

Süpermarket kasa kuyruğunda çikolata almak için ağlayan çocuğunuza çikolata almasına evet demek ya da gece dışarı çıkmak isteyen kızınızı üzmemek

için evet demek gibi. Ancak bu evetlerin uzun vade etkisini çok iyi düşünmek gerekir. Hangi kuralların ve kararların esnetilebileceğini önceden belirlemek çok önemlidir. Aksi takdirde çocuklar her kuralın yıkılabileceği ve evete dönüşebileceği yanılışına düşerler.

3 TUTARSIZ TEHDİTLER SAVURMAK

Ebeveynlerin en çok düştüğü hatalardan biri olayların sonuçlarını net ve açık olarak göstermemek veya söyledikleri şeyi yapmamaktır. Ebeveynler çocuklarına bir olay karşısındaki tutumunun sonuçlarını göstermek yerine öfke ve azarla gereğinden fazla tepki gösterir veya tehdit ederek karşılık verirler.

Basit bir örnek üzerinden gidelim.

Gece çok geç yatma alışkanlığı geliştirmiş çocuğa bu davranışının sonuçlarını çok net anlatmak gerekir.

Çocuğun düzenli uyku alışkanlığı geliştirmesi ileride büyüyüp kendi başına hayatını yönettiğinde işine yarayacaktır, çünkü gece geç yattığı ve yetersiz uyku aldığı zaman sabah erken kalkamaz. Sabah uykuya daldıklarında işe geç kalırlar, işe geç kalmak işten çıkartılmalarına, işten çıkartılmak parasız kalmaya, parasız kalmak ise cep telefonu alamamaya, tatile gidememeye hatta çok daha ileri gidecek olursak aç kalmaya kadar gidebilir. Oysa ebeveynler sonuçları göstermek yerine altı boş tehditlerle duruma el koymaya çalışırlar.

Bir kaç örnek verelim;

“TV seyretmeyi bırakmazsan, haftasonu dışarı çıkma hakkını kaybedeceksin.”

“Kardeşini rahatsız etmeye devam edersen telefonuna bir hafta el konulacak”

Bu tür tehditlerin iki sıkıntısı olur genelde; ebeveynler nadiren tehditlerin takipçisi olur ve de çocuklar bu durumu gayet iyi bilirler ve kullanırlar. Ebeveyn olarak söylediğiniz sözün arkasında durmalı ve arkası boş tehditler savurmak yerine davranışlarının uzun vade sonuçları üzerine konuşmalısınız.

4 ACI VEYA HAYALKIRIKLI-ĞINDAN KORUMAYA ÇALIŞMAK

Bir çok ebeveyn çocuklarını pamuklara sarıp onları yaşamın her türlü tehlikelerinden ve sıkıntılarının

Ebeveyn olarak söylediğiniz sözün arkasında durmalısınız.

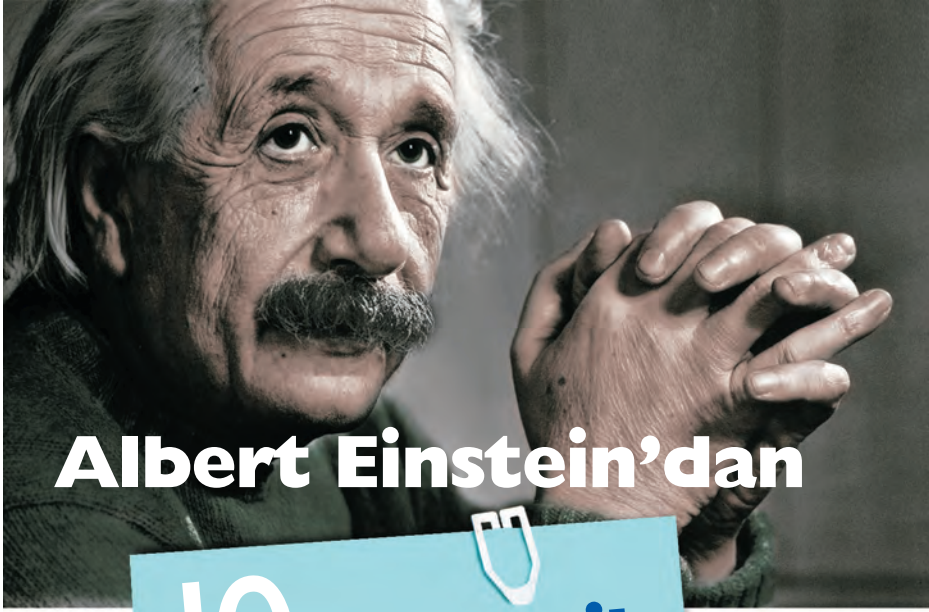
dan uzak tutmaya çalışır. Bu koruma duygusal ya da fiziksel koruma olabilir. Oysa bu mümkün değildir. Çocuğu yaşamın iniş çıkışlarından izole etmeye çalıştığınız takdirde, çocuğun gelişme döneminde kazanması gereken duygusal becerileri geliştirememesine sebep olursunuz.

Özgüven yapmak istediğimiz şeyleri yapabildiğimizi gördüğümüzde oluşur ve artar. Çocukların başarıma duygusunu yaşamalarına izin vermek, acılar ve hayalkırıklıkları ile başetmelerini öğrenmeleri ile mümkün olur.

Bir an için başardığınız bir şey sonunda ne hissettiğinizi hatırlayın. Kazanma hissini yaşayabilmek için önünüze çıkan engelleri aşmanız gerekir. Bazen çok can sıkıcı olaylarla karşılaşabilirsiniz, bazen vazgeçme noktasına gelebilirsiniz, ancak kaybetmenin etkisini anladıkça yeni şeyler denemeye devam edersiniz ve yapabildiğinizi gördükçe kazanma hissi yaşarsınız.

Kazanmak insana güven verir. Yapabileceğinize güvenmek başarının anahtarıdır. • (Devam edecek)

nilaykaratosunbd@gmail.com

Albert Einstein'dan

10 Maddelik Hayat Dersi

Yazan: DENİZ BENER

1 Merakınızın Peşinden Gidin

Benim özel bir yeteneğim yok. Yalnızca tutkulu bir meraklıyım.

● Sizin merakınızı çeken nedir? Neyi en çok merak ediyorsunuz? Benim merak ettiğim neden bazı insanların başarılı olup bazılarının olamadığıdır. Bu yüzden yıllarca başarı üzerine çalıştım. Merakınızın peşinden giderseniz başarıya ulaşabilirsiniz.

2 Azim Paha Biçilmezdir

Çok zeki olduğumdan değil, sorunlarla uğraşmaktan vazgeçemediğimden başarıyorum.

● Belirlediğiniz yolun sonuna ulaşacak kadar sabırlı mısınız? Posta pullarının gideceği yere varasıya kadar mektuba yapışıp kalmasından ötürü çok değerli olduğu söylenir. Posta pulu gibi olun ve başladığınız işi bitirin.

3 Bugüne Odaklanın

Güzel bir kızı öperken düzgün araba kullanan birisi, öpücüğe hak ettiği dikkati vermiyor demektir.

● İki atı aynı anda süremezsiniz. Aynı anda her şeyi yapamazsınız. Şimdiye odaklanın ve bütün enerjinizi şu anda yaptığımız işe verin.

4 Anı Yaşayın

Ben geleceği hiç düşünmem, ne de olsa gelecektir.

● Geleceği ayarlamamanın tek yolu olabildiğiniz kadar şimdide olmaktır. Şu anda dünü ya da yarını değiştiremezsiniz. Önemli olan tek an şimdir.

5 Değer Yaratın

Başarılı olmaya değil, değerli olmaya çalışın.

● Zamanınızı başarılı olmak için harcamayın, değerler yaratın. Eğer değerli olursanız başarı kendiliğinden gelecektir.

6 Hayal Gücü Güç Verir

Hayal gücü Sizi bekleyen özelliklerin ön izlemesi gibidir ve bilgidan daha önemlidir.

● Hayal gücünüz geleceğinizi belirler. Einstein " Zekanın gerçek göstergesi hayal gücüdür, bilgi değil. Bu yüzden hayal gücünüzün hantallaşmasına izin vermeyin." der

7 Bilgi Deneyimden Gelir

Bilgi malumat değildir. Bilmenin tek yolu deneyimlemektir.

● Bir konuyu tartışabilirsiniz ama bu size sadece felsefi bir anlayış kazandırır. Bir konuyu bilmek istiyorsanız onu deneyimlemelisiniz.

8 Kuralları Öğren Daha İyi Oyna

Oyunun kurallarını öğrenmek zorundasınız. Böylece herkesten iyi oynayabilirsiniz.

● Yapmanız gereken iki şey var. Birincisi oynadığınız oyunun kurallarını öğrenmek. İkincisi ise oyunu herkesten iyi oynamayı istemek. Bu iki şeyi yaparsanız başarı sizinle olur!

9 Farklı Sonuçlar Beklemeyin

Delilik: Aynı şeyleri tekrar tekrar yapıp farklı sonuçlar beklemektir.

● Her gün aynı rutinde yaşayarak farklı görünmeyi bekleyemezsiniz. Hayatınızın değişmesini istiyorsanız kendinizi değiştirmelisiniz.

10 Hata Yapın

Hiç hata yapmamış bir insan yeni bir şey denememiş demektir.

● Hata yapmaktan korkmayın. Eğer nasıl okuyacağınızı bilerseniz hatalar sizi daha iyi bir konuma getirebilir. Başarılı olmak istiyorsanız yaptığınız hataları üçe katlayın.

Keder Ortaklığı

Bir gün bilge, yol kenarında kendi türleriyle uçmayı reddeden iki ayrı cins kuşa rastladı. Bu iki farklı yaratığın nasıl olup da kendi aileleri ile yaşamak istemediklerini, bir yabancıyı kendi kardeşlerine yeğlediklerini merak etti. Biri karga, biri leylekti. Kuşlar, birbirlerinden o kadar farklıydı ki, birbirlerini sevdiğilerine, birlikte yaşamak istediklerine ihtimal veremiyordu. Karga kargalarla, leylekse leyleklerle uçmalıydı.

Biraz daha yakından inceledi kuşları. İkisinin de topal olduklarını gördü. Kimilerini birbirlerine yakın kılan sahip oldukları değil, sahip olmadıklarıydı. Topal kuşlar birbirlerinin arızalarını bilir ve sömürmek yerine öyle kabullenirdi. En sahici dostluklar ortak varlıklar üzerine değil, ortak yoksunluklar üzerine kurulanlardı. Aynı şekilde zengin, aynı şekilde mutlu olanların ortak paydaları sabun köpüğü gibiydi, uçardı. Asıl yakınlaştıran, yaklaştıran ortak acı, ortak hüznün, ortak pürüzdü...

Mankafa Poldi

- Bu yaz eşiniz hiç ortalıklarda görünmedi.
- İneğimiz hastalanmıştı, onu dışarı çıkaramadığı için kendi de hep evde kaldı.
- Umarım ineğiniz yakında iyileşir de eşiniz normal yaşamına kavuşur.

- Bay Poldi, bir şey mi kaybettiniz?
- 1 lira düşürdüm.
- Burada mı?
- Hayır ileride... Fakat orası öyle karanlıktı ki, orada hiçbir şey bulunmaz!

- Bu çirkin çirkin öten şey nedir?
- Sis borusu...
- Bunu öttürmenin ne anlamı var, gürültü sisi dağıtmaz ki...

- Boş yere uğraşıyorsun... İçinde birkaç dakika dolaşmadan, ayaklarım bu ayakkabılara sığamaz...

ARALIK AYI ÇÖZÜMLER SAYFASI

1-(c) Yol, şerit

6-(b) Küçük gazete

11-(b) Ayakça

2-(d) Çıkartma

7-(c) Gösterge

12-(d) Arınık

3-(b) Yaylım ateş

8-(d) Garip

13-(a) Kırdırma

4-(a) Üçlü alan

9-(c) Etkisizleştirilmiş

14-(c) Nitelik

5-(a) Önceden satış

10-(b) Duyurum

15-(d) Oran

"Bilginizi Denetleyin"

1-(d) Kızıl Deniz

2-(d) Cebelitarık Boğazı

3-(b) 10 Aralık

4-(b) 5 Kıtayı

5-(a) İbrahim Şinasi

6-(c) Karacaoğlan

7-(d) Kurşun

8-(a) Kütahya

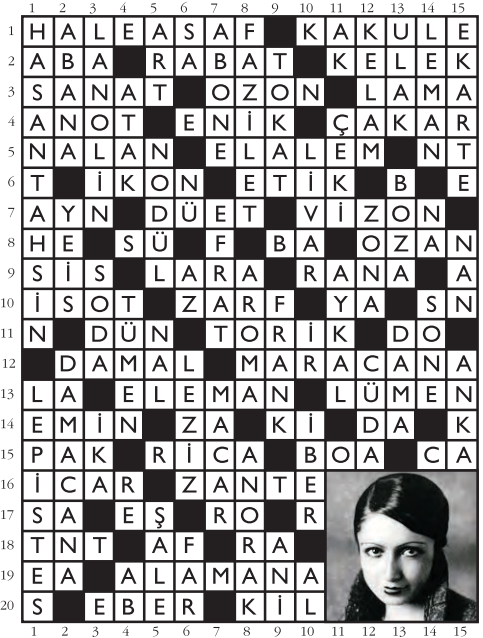
9-(b) İspanya

10-(b) Charlie Chaplin

11-(c) Makarna

12-(d) Saat Kulesi

Kare Bulmaca

YARININ BÜYÜKLERİ

Gönderi adresi:

Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok, Kat: 3,

Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul

e-posta: butundunya@butundunya.com.tr

(e-posta ile göndereceğiniz fotoğrafların 150 KB'den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

*Aslı Sultan Ermeýdan,
Adana*

Zeynep ve Zehra Çetinkaya, Isparta

Eymen Kambur, Ankara

Doğa Ekinci, Ankara

*Aslı Zeynep Baloğlu,
Tekirdağ*

Arel Doruk Karaağ, Antalya

Burak Karakaya, İstanbul

*Özgecan Menekşe,
Amasya*

Öykü Mumcu ve Ada Durmuş, *Bursa*

İpek Aksoy, *Antalya*

Çınar Polat, *Malatya*

Derin Polat, *Malatya*

Güneş Özgüneş, *İstanbul*

Refik Gök, *Antalya*

Yavuz Mahir Zengin, *Viyana*

Nil Bük, *İstanbul*

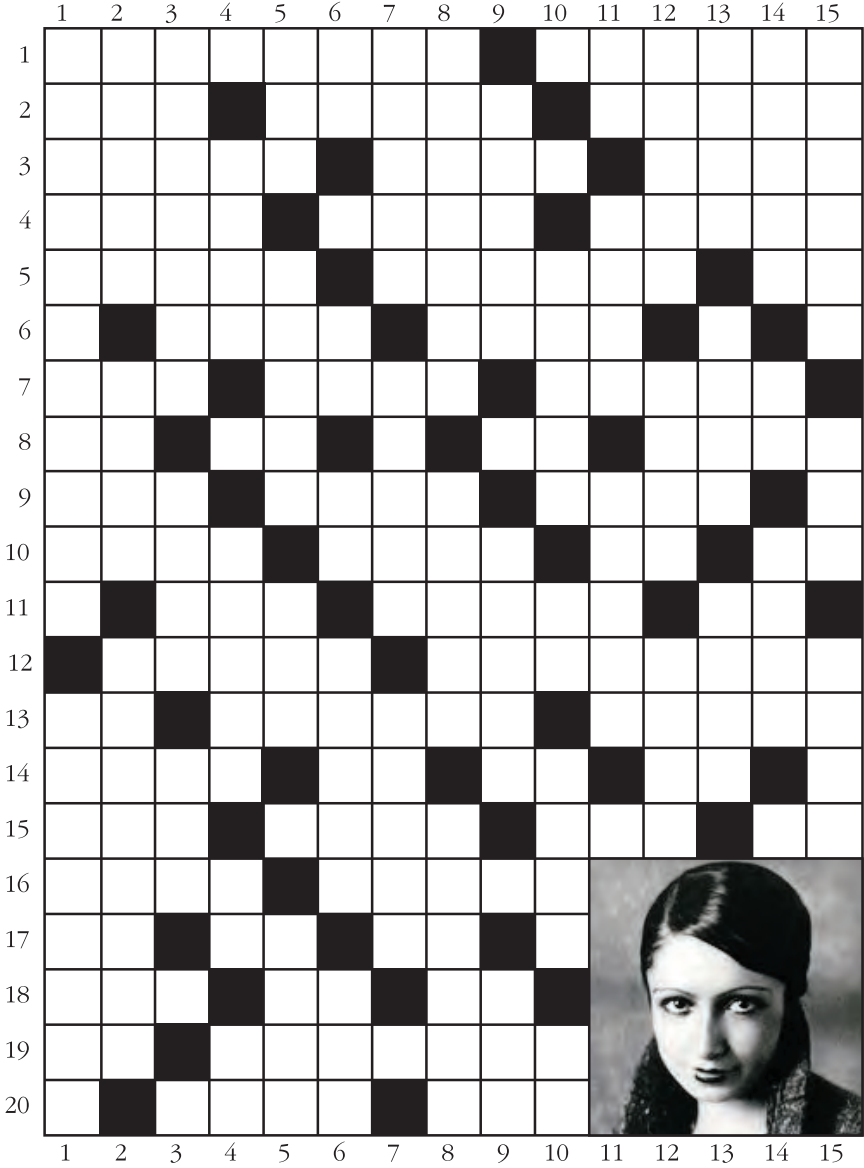
Nisa Akgün, *İstanbul*

İrem Şahin, *Ankara*

Yiğit Bayramoğlu, *İstanbul*

Bulmacanın çözümü 151. sayfadadır.

Bulmaca

Filiz Leloğlu Oskay

SOLDAN SAĞA: 1-Cumhuriyetimizin ilk ressamlarından olan fotoğrafta görölen sanatçımız.-Zencefilgillerden, sıcak iklimlerde yetişen güzel kokulu bir bitki. 2-Kalın ve kaba bir kumaş.-Afrika'da bir başkent.- İrmaklarda işleyen ve şişirilmiş tulumlar üzerine kurulan bir çeşit sal. 3-Bir duygu, tasarı, güzelliğin anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı.- Oksijenin allotropik biçimi olan ve gaz durumunda bulunan bir dezenfektan.-Güney Amerika'da yaşayan bir yük hayvanı. 4-Kimyada artı yüklü uç.-Kedi, köpek yavrusu.- Deniz feneri. 5-Ağlayan, inleyen.-Başkaları.- Briçte sanzatonun kısa yazılışı. 6-Ortodokslarda din adamlarının tahta üzerine boyalarla yapılmış dinî içerikli resimler.- Ahlaka ait. 7-Eski dilde göz.- Karşılıklı iki kişi tarafından söylenen şarkı.- Kürkü için avlanan bir hayvan. 8-Helyumun simgesi.-Asker.-Baryumun simgesi.-Şair. 9-Tevfik Fikret'in bir şiiri.- Antalya'nın dünyaca ünlü plajı.-Güzel kadın. 10-Çok acı bir biber türü.-Belirteç.-Şaşma belirten bir ünlem.-Kalayın simgesi. 11-Bugünden önceki gün.-Palamutun irisi olan eti lezzetli bir balık türü.-Bir nota. 12-Ardahan'ın bez bebekleri ile ünlü ilçesi.- Brezilya'da bulunan dünyanın en büyük stadyumlarından biri. 13-Lantanın simgesi.-Öge.- Kanal biçiminde uzanan organların içindeki boşluk. 14-Güvenilir.-Güney Afrika Cumhuriyeti'nin plaka imi.-İlgi eki.-Rusçada evet. 15-Saf, katıksız.- Dileyiş, dileme.- Zehirsiz büyük cüsseli bir yılan cinsi.-Kalsiyumun simgesi. 16-Kıra.-Yunanistan'ın güneybatısında bulunan bir ada. 17-Nazi hücum kıtası.-Hayat arkadaşı.-Yunan alfabesinde bir harf. 18-Çok güçlü patlayıcı bir madde.-Bağışlama.-Eski Mısır'da güneş tanrısı. 19-Mezopotamya'da mitolojisinde su tanrısı.- Büyük balıkçı kayığı. 20-Orta Anadolu'da bir göl- Kolayca biçimlenen yumuşak ve yağlı toprak.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1-Kurtuluş savaşı sırasında İzmir'de düşmana ilk kurşunu sıkıp ölümsüzleşen milli kahramanımız.-Akvaryumda yetiştirilen bir süs balığı. 2-Kastamonu'nun bir ilçesi-Ümitsizlikten doğan karamsarlık.- Sıvıları taşımaya yarayan, dar ağızlı, şişkin karınlı büyük şişe. 3-Yapağıdan elde edilen, eczacılıkta ve parfümeride kullanılan, sarımtırak renkte bir yağ.- Temizlik işlerinde kullanılan bir çeşit tuz.- Yapma, etme. 4-Düşüncesizce her işe atılan.-Askeriyede tugayla kolordu arasında yer alan birlik.- Bir nota.-Eski dilde su. 5-Arka, geri.- Canlılarda görölen yumru biçimindeki yapılar.- Uğur sayılır.- Uzun saçaklı çatısı olan alçak dağ konutu. 6-Suudi Arabistan'ın plaka işareti.- Çıplak vücut resmi.-Yetmez miktarda.-Lezzetli.- Bir makyaj malzemesi. 7-Parasını önceden ödeyerek süreli yayınları alıcı olma işi.-Bireyler, fertler.-Avrupa'da bir halk. 8-İnsan yaradılışındaki bütün iyi huylar; erdem.-Hoş koku, rayiha.-Hafif bir yağmurluk türü. 9-Bir ilimiz.-'..... Sinatra' (İtalyan asıllı ABD'li oyuncu, şarkıcı)- Kars ilindeki ünlü harabeler. 10-Kayıklarda balıkların canlı tutulmasına yarayan bölme.- İridyumun simgesi.- Avrupa'da bir yarımada.-Bir renk. 11-Beyaz.- İki yüz elli kiloya eşit olan bir ağırlık ölçüsü.- 'Gürer' (orkestra şefimiz). 12-Bir manayı ifade eden, bir maksadı anlatan ifade.- Etkeni su çiçeğine de yol açan virüs hastalığı.- Yurt, baba ocağı gibi çok sevilen şeylerden ayrılmış olan. 13-Haberci.- Arpa, darı, mısır, buğday gibi tahılların hamurunun ekşitilmesiyle yapılan koyuca, tatlı veya mayhoş içecek.- Bir tür zeka oyunu. 14-Parlama, parıldama-Olumsuzluk belirten bir ek.- İki dördtü ve iki üçülden oluşun, on dört dizeli bir Batı şiir türü. 15-Saf dışı bırakma.- Eski dilde ekmek.- Masallarda adı geçen efsanevi kuş.

filizoskaybd@gmail.com

Satranç

Mustafa Yıldız

TÜRKİYE ŞAMPİYONASI'NDAN İLGİNÇ KONUMLAR

Mustafa Yılmaz - Yasin Sarı, 7.Tur

GM Yılmaz'ın çok sevdiği, rakibi üzerine çekip taktik manevralarla hırpalama yöntemine zemin hazırlayan bir konum. **22.Fxf7+ Şe7** (Eğer 22...Şxf7 23.Kdf1 ve at açmaza alınır.) **23.Fxg6 Axd1** Beyaz, fil ile toplanan iki piyon kalite kaybını karşılayabilir. **24.Vxd1 Kaf8 25.Af4 Fc3 26.Ff5 Kh6 27.Ae2** (27.Fxd7 Şxd7 28.Vg4+ Şd8 29.Vxg7 ile bir piyon daha kazanmak mümkün.) **27...Kxf5 28.Fxh6 Kf2 29.Fe3 Kf3 30.Fc1 Af6 31.Axc3 Vxc3** (31.Af4 Kf2 32.Ad3, Kaleye gidecek kare bırakılmayabilirdi. Büyükuşta, iki piyon önde olmayı kazanç için yeterli görüyor.) **32.Fxa3+ Şd7 33.d5 Axe4 34.dxc6+ Şxc6 35.Fb2 g5 36.Fxc3 Axc3+ 37.Şc2 Axd1 38.Kxd1** Siyah için umutsuz bir oyun sonu. **1-0** 11-21 Kasım 2017 tarihlerinde Tekirdağ Süleymanpaşa'da yapılan turnuvayı Yılmaz, hiç yenilmeden 8 puanla birinci bitirdi.

Mert Erdoğan - Oğulcan Kanmazalp, 6.Tur

1.c4 e6 2.Af3 Af6 3.g3 d5 4.Fg2 dxc4 5.0-0 a6 6.Vc2 Fd6 7.Vxc4 b5 8.Vc2 Fb7 9.d4 Abd7 10.Fg5 Kc8 11.Ac3 h6 12.Fxf6 Fxf6 13.e4 Fe7 14.d5!? exd5 (Beyaz ortalığı karıştırmaya başladı: Eğer, **14...b4 15.dxc6 bxc3 16.exf7+ Şxf7 17.Vb3+ Şg6 18.Vxb7 +-)** **15.e5 Ah7 16.e6 (D1)** Sarsıcı bir sürüş. **16...0-0 17.exf7 Kxf7 18.Ae5 Kf6 19.Kd1 Kd6?** (Temel savunma ilkesine aykırı bir durum. Bir küçük d5 piyonunu korumak için ağır aletler sıraya girdi. 19...c6 koruması iyiydi. Beyaz şimdi kombinetif oynar.) **20.Axd5 Fxd5 21.Kxd5 Kxd5 22.Ac6 Vd6 23.Fxd5 Şh8** (Siyah, d5'te boşta duran aleti alamıyor: **23...Vxd5 24.Axe7+ Şh8 25.Axd5** ve vezir düşer.) **24.Kd1 Vc5 25.Vf5 Kf8 26.Ae5!!(D2) Kxf5 27.Ag6+# 1-0**

(D1)

(D2)

Orkhan Eminov – Ekin Barış Özener, 5.Tur

Siyah fili ve veziri ateş altında tutan e4'teki kaleyi tahtadan kaldırmak yerine (21...Kxe4 22.Vxe4 Kf8 =) siyah, açık f dikeyinde oyun planlıyor ama bu oyun, önce g4'teki fili sonra oyunu kaybetmesine neden oluyor. **21...Kf8? 22.Vd4 Fxg3 23.fxg3 Vh5 24.Vxg4 Kf7 25.Fb2 Ke5 25.c4 d6** Siyah terk etti. **1-0**

Orkhan Eminov – Efe Mert Kılıç, 8. Tur

Siyah son hamlesinde **32...Kc8f8** oynadı, kalesini şah kanadındaki açık dikeye getirdi. Bu eşit konumda bir anlık dikkatsizlik, oyuna bedel oluyor. Satranç çok zalim! **33.h3?** O kalenin olası bir son yatay saldırısına karşı hava deliği açıyor ama veziri düşürdü bu hata. **33...Kf6 Beyaz terk etti, 34.Vh5 Ag3+** nedeniyle. **0-1**

Ekin Barış Özener – Ebru Kaplan, 8. Tur

(D1) **28...Kxd4?!** Sükseli bir kalite fedası ama içi boş, beyaza üstünlük veriyor. **29.exd4 Vxd4 30.Va4 Vd8 31. Vb5 g6 32.Kd5 Ve7 33.Kc7 Vf8 34.Kg5 Ff3** (D2) İşte buraya değin hep beyaz üstün ve o beyaz tam burada karşısına çıkan **35.Kxg6!! fxg6 36.Vd5+ Şh8 37.Vd7! Ke7** Yoksa h3 veya h7'den mat var. **38. Vxe7 Vxe7 39. Kxe7** kazanç yolunu kaçırıyor. Bakın ne yapıyor: **35.Vc6?? Ke6 36.Vc3 Kd6** Tehlike büyük, 2 hamlede mat tehdidi var: **37...Kd1+** ve **38...Kh1#** Bu nedenle **37.g4 Kd1 38.Şh2 Kh1** Siyah da burada **38...Vh6+** kesin kazanç fırsatını görmüyor. **39. Şg3 Vd6+ 40.Ke5 Kg1+ 41. Şf4??** Bu son büyük hata siyah şahı ölüme götürüyor, oysa **41.Şh2** veya **41.Şh3** ile hayat devam ederdi. **41...g5+ 42.Şe3 Ke1+ 43.Vxe1 Vd3+# 0-1**

(D1)

(D2)

mustafayildizbd@gmail.com

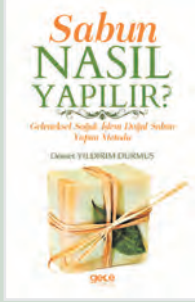

Bize Gönderilen Kitaplardan

Sabun Nasıl Yapılır?

Demet Yıldırım Durmuş

Gece Kitaplığı

Kalabalıklar içinde yalnız olmak yerine doğal yaşamın içinde yaşamayı ve yaşatmayı yeğleyenlerden biri, Demet Yıldırım Durmuş. “Fabrika ayarlarına dönmek” nasıl aygıtları düzeltiyorsa canlılar da doğal yaşama döndüklerinde bunu yaşıyor. Durmuş, kimyasallarla doğal yaşamı cehenneme çeviren, ekonomik yaralar açan temizleyicilere karşı seçenek sunuyor. “Sabun 4500 yıl önce bu topraklarda üretildi, üretiliyor ve üretilmeye devam edecek... Kendiniz, aileniz ve sevdiğiniz için kimyasal içermeyen şifalı doğal sabunlar üretmek, doğum günleri, düğün ve kutlamalar için hediyeelik sabunlar hazırlamak hiç zor değil. Vaktinizi ve emeğinizi keyif alarak en verimli şekilde değerlendirirken hayal gücünüzün ve yaratıcılığınızın gelişmesine tanık olmaya ne dersiniz? Kendinizi bir anda aktarlarda dolaşırken, dağlarda kekik ararken,

köylerden defne yağı toplarken, farklı sabun kalıpları hayal ederken bulabilirsiniz. Yağlar, çiçekler, baharatlar, hediye paketleri arasında kaybolabilirsiniz. Belki bugüne kadar denememiş yepyeni bir sabun formülü yaratacaksınız ve sabun yapmak hobi olmaktan çıkıp para kazandığımız bir mesleğe dönüşecek. Belki de tüm bunlar çok yakında hayatınızda gerçekleşmeye başlayacak. Sabun üretmek size, çevrenize ve doğaya çok iyi gelecek” Doğal yaşam tutkunu, sabun üreticisi ve bir yoga eğitimcisi olan Demet Yıldırım Durmuş yalın, görsel destekli anlatımıyla, hiçbir deneyimi olmayanlara kendi kendine sabun yapabilmeyi inceliklerini sunuyor. Kitap, ev yemekleri, pasta-börekleri hazırlayarak ailelerine ekonomik değer katan kadınlara ev sabunları kapısını aralıyor.

Bereste Mısralar

Zinetü'l-Mecalis
Recâzâde

Ahmed Cevdet

Büyüyen Ay
Yayınları

Mustafa Kirenci yönetiminde Edebiyat arkeolojisinin yeniden gün

işığına çıkardığı değerli eserlerden biri “Berceste Mısralar”. Prof. Dr Mehmet Atalay’ın yayına hazırladığı, “Son Devir Divan Şairleri”nden Recâzâde Ahmed Cevdet Efendi’nin özgün adı “Zinetü’l-Mecâlis” adlı eseri berceste mısralar mecmuasının çeviri yazısını içeriyor. Eser alfabetik olarak sıralanan 842’si Türkçe, 178’i Farsça, 21’i de Arapça toplam 1041 mısradan oluşuyor. Medeniyet ve kültür dünyamızın yapı taşları olan üç büyük dilde, Türkçe, Arapça ve Farsça yazılmış olan şiirlerden en seçme dizeleri bir araya getiriyor. Recâzâde Ahmet Cevdet’in bu değerli derlemesinde İzzet Molla’nın 78, Râşid’in 49, Sünbülzâde Vehbî’nin 42, Sâbit’in 31, Nâbî’nin 24, Râgıb Paşa’nın 23, Bâkî’nin 20, Çelebizâde Âsım’ın 16, Şeyh Gâlib’in 12, Şeyh Sa’dî’nin 11, Haşmet’in 11, Fuzûlî’nin 10, Sâib’in 8, Hâfız’ın 7 ve 129 şairin birer dizesi var. Derlemede, söyleyeni belli olmayan çok sayıda dize de bulunuyor. “Lâ edrî” diye belirtilen bu 355 dizenin 44 tanesinin şairini Atalay titiz çalışmalarıyla belirleyip, bunlarla ilgili kaynak bilgileri de ekleyerek okura sunuyor. Her dize özgün ve çevrim yazı olarak birlikte Türkçesi, anlamı ve ek açıklamasıyla okura sunuluyor. Fihrist, indeks ve sözlük, yapıtın tıpkı basımı ile eser özlü dizeli sözler ansiklopedisi. Şair, şiir, dize hazinesi.

Kısa İngiltere Tarihi

Jeremy Black

Say Yayınları

Bugün dünyanın neredeyse resmi dili olarak egemen olan İngilizcenin ana vatani olan İngiltere bir zamanlar “Üzerinde Güneş Batmayan İmparatorluk”tu. Bağrından doğan ABD’nin adını sıkça duysak da, her taşın altında ABD’yi bulsak da “Dünya tarihinde çok önemli bir rol oynayan İngiltere’nin kendi tarihi diğer ülkeleri doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen olaylarla doludur. Dahası günümüzde her şey hızla değiştiği ve geçmişle ilgili yeni bakış açıları olduğu için bu tarihi tekrar tekrar gözden geçirmek gerekir geçmişini anlamadan bugünü değerlendiremez ve gelecekle ilgili düşüncelere sahip olamayız.” Kısa İngiltere tarihi İngiltere pence-resinden insanlık tarihine bir bakış. Daha önce Türkçeye bir çok yapıtı çevrilen Jeremy Black bir akademisyen titizliği ve usta bir öykücü akıcılığıyla okurunu sıkmadan, yormadan, sınav korkusu yaratmadan sohbet edercesine acı tatlı bir yolculuğa çıkarıyor(...)

Bir Fotograf Bin Sözcüğe Bedeldir

Gönderi: MELEK DEMİRTAŞ, GİRESUN

Abone Olun Bütün Dünya Kapınıza Gelsin

Bütün Dünya tüm okurlarına kaçırılmayacak bir fırsat sunuyor. Dergisine düzenli olarak ulaşmak isteyen okurlarımız yenilenen abonelik sistemimizle dergilerine daha kolay ulaşacak. Bir telefonunuz veya e-posta mesajınızla aboneliğinizi başlatın, bir yıl boyunca Bütün Dünya'nız her ay kapınıza gelsin.

Öğrencilere
%50
İndirim

Öğrencilerimize yönelik %50 indirimli avantaj kampanyası yeni yılda da devam ediyor. Öğrencilerimiz öğrenci belgelerinin fotoğrafını ileterek bireysel aboneliklerini başlatabilir, %50 indirimli dergilerini bir yıl boyunca her ay düzenli olarak alabilirler.

Bütün Dünya Abone Servisi
Tel: 0541 725 74 11
E-posta: abonebd@gmail.com

Bütün Dünya

FAHRÜNNİSA ZEYD

“Bir dünya ressamı”, Şakir Paşa'nın kızı, Halikarnas Balıkcısı Cevat Şakir Kabaağaçlı ve Aliye Berger'in kardeşiydi. Çocuk yaşta resme yöneldi.

Güzelliği ve ailesinin varlıklı olması nedeniyle akademiden alındı.

Yazar İzzet Melih Devrim ile evlendirildi. Oğlu Ressam Nejat Melih ve kızı yazar Şirin Devrim doğdu. Boşandı. Sanat dünyasından kopmadı. Güzellik kraliçesi seçimlerinde jüri üyesi oldu. Tiyatroda baş rolde Fransızca oynadı.

Ürdün Kralı Abdullah ile Irak Kralı Faysal'ın küçük kardeşi, Ankara'da elçilik yapan Zeyd ile evlendi. Berlin, Londra ve Paris'te sefire olduğunda sanatını geliştirdi. Celal Bayar'ın davetiyle Ankara'ya gelecekleri gün Irak'ta darbe oldu. Kral, yakınları ve başbakan öldürüldü. Zeyd büyükelçilikten alınınca, Fahrünnisa ile Paris'e yerleşti. Prenses Fahrünnisa, eşi ölünce, oğlunun yanına gitti. 90 yaşına, ölünceye kadar sanatını sürdürdü. Dünyanın dört bir yanında sergiler açtı.

Öldüğünde Ürdün Kralı, ülkesinde ulusal yas ilan etti.

